

Številka: 61400-1/2017/4
Datum: 8. 6. 2017

Poročilo

o izvajanju akcijskih načrtov za jezikovno izobraževanje in za jezikovno opremljenost,

sprejetih na podlagi Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018,

za leto 2016

Poročilo pripravila:

Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije

Maj 2017

Kazalo

UVOD	5
AKCIJSKI NAČRT ZA JEZIKOVNO IZOBRAŽEVANJE (ANJI)	14
SPLOŠNI CILJI IN UKREPI	14
1. cilj: <i>Uskladitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh</i>	14
2. cilj: <i>Zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij</i>	14
3. cilj: <i>Ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja</i>	16
4. cilj: <i>Večjezična in medkulturna ozaveščenost</i>	17
5. cilj: <i>Spremljanje jezikovnega stanja</i>	17
1 SLOVENŠČINA KOT PRVI JEZIK V REPUBLIKI SLOVENIJI	23
1. cilj: <i>Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje</i>	23
2. cilj: <i>Razumljiv uradovni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev</i>	28
2 SLOVENŠČINA KOT DRUGI IN TUJI JEZIK	29
1. cilj: <i>Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenščini</i>	29
2. cilj: <i>Sistemska umestitev poučevanja/učenja slovenščine kot drugega jezika oz. jezika okolja v vrtcu, osnovni in srednji šoli</i>	30
3. cilj: <i>Jezikovno vključevanje odraslih priseljencev</i>	37
4. cilj: <i>Slovenščina na tujih univerzah</i>	38
3 SLOVENŠČINA V ZAMEJSTVU, ZDOMSTVU IN IZSELJENSTVU	39
1. cilj: <i>Spodbujanje optimizacije učenja slovenščine za zamejske, zdomske in izseljenske otroke: ohranjanje in nadgrajevanje sistematičnega izobraževanja v slovenskem jeziku v okviru obstoječih šolskih sistemov</i>	39
2. cilj: <i>Spodbujanje optimizacije poučevanja slovenščine: usposabljanje in izobraževanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti) v dvo- in večjezičnih okoljih</i>	47
3. cilj: <i>Ohranjanje in širjenje področij in priložnosti za rabo slovenščine: dejavnosti za promocijo Slovenije in slovenščine</i>	50
4. cilj: <i>Sprotno spremljanje jezikovnopoličnih situacij v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu</i>	56
4 JEZIKI MANJŠIN IN PRISELJENCEV V REPUBLIKI SLOVENIJI	58
1. cilj: <i>Krepitev jezikovne zmožnosti govorcev</i>	58
2. cilj: <i>Promocija večjezičnosti</i>	62
5 TUJI JEZIKI	69
1. cilj: <i>Zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov: Sistemski ukrepi</i>	69
2. cilj: <i>Informiranje in usposabljanje izvajalcev in udeležencev tujejezikovnega izobraževanja</i>	78
6 GOVORCI S POSEBNIMI POTREBAMI	83
1. cilj: <i>Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku</i>	83
2. cilj: <i>Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja in pridobivanja informacij v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju</i>	86
3. cilj: <i>Popularizacija pridobivanja zmožnosti za alternativne poti sporazumevanja pri drugih govorcih</i>	103
4. cilj: <i>Izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce/bralce s posebnimi potrebami</i>	107
5. cilj: <i>Vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo</i>	110
7 JEZIKOVNA UREDITEV VISOKEGA ŠOLSTVA IN ZNANOSTI	112
1. cilj: <i>Omogočanje prostega pretoka študentov in profesorjev</i>	112
2. cilj: <i>Ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva</i>	116

<i>3. cilj: Razvijati jezikovno zmožnost v strokovnem jeziku.....</i>	<i>117</i>
<i>4. cilj: Izboljšati položaj slovenščine kot jezika znanosti.....</i>	<i>118</i>
AKCIJSKI NAČRT ZA JEZIKOVNO OPREMLJENOST (ANJO).....	120
<i>Cilji po sklopih.....</i>	<i>120</i>
<i>Akcija S-1: Infrastrukturni center.....</i>	<i>121</i>
<i>Akcija S-2: Zakonodaja za odprti dostop.....</i>	<i>121</i>
<i>Akcija S-3: Vnašanje virov v Wikije.....</i>	<i>122</i>
<i>Akcija P-1: Terminološki portal.....</i>	<i>123</i>
<i>Akcija P-2: Aplikacija za nove terminološke zbirke.....</i>	<i>124</i>
<i>Akcija P-3: Terminološko svetovanje.....</i>	<i>125</i>
<i>Akcija P-4: Javna dostopnost terminoloških virov.....</i>	<i>126</i>
<i>Akcija P-5: Samodejno luščenje terminologije.....</i>	<i>126</i>
<i>Akcija P-6: Večjezični portal.....</i>	<i>127</i>
<i>Akcija P-7: Slovnični portal za šolarje.....</i>	<i>128</i>
<i>Akcija P-8: Spletna predstavitev normativnih podatkov.....</i>	<i>128</i>
<i>Akcija P-9: Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij.....</i>	<i>129</i>
<i>Akcija K-1: Pisni korpusi.....</i>	<i>130</i>
<i>Akcija K-2: Specializirani korpusi in konkordančniki.....</i>	<i>131</i>
<i>Akcija K-3: Govorni korpus in baza.....</i>	<i>132</i>
<i>Akcija K-4: Dvojezični korpusi.....</i>	<i>133</i>
<i>Akcija K-5: Diahroni korpus.....</i>	<i>134</i>
<i>Akcija L-1: Splošni slovar in slovarska baza.....</i>	<i>135</i>
<i>Akcija L-2: Slovenski lingvistični atlas.....</i>	<i>137</i>
<i>Akcija L-3: Slovar naselbinskih imen.....</i>	<i>138</i>
<i>Akcija L-4: Terminološki slovarji različnih strok.....</i>	<i>138</i>
<i>Akcija L-5: Zgodovinski slovar.....</i>	<i>140</i>
<i>Akcija L-6: Imenske entitete v slovenščini.....</i>	<i>140</i>
<i>Akcija L-7: Večjezične baze in slovarji.....</i>	<i>141</i>
<i>Akcija L-8: Strojna slovnična analiza.....</i>	<i>142</i>
<i>Akcija L-9: FrameNet za slovenščino.....</i>	<i>143</i>
<i>Akcija L-10: sloWNet.....</i>	<i>143</i>
<i>Akcija L-11: Anafora in koreference.....</i>	<i>144</i>
<i>Akcija L-12: Zbirka normativnih zadreg.....</i>	<i>145</i>
<i>Akcija G-1: Zasnova slovnice.....</i>	<i>145</i>
<i>Akcija G-2: Šolska slovnica.....</i>	<i>146</i>
<i>Akcija N-1: Pravopisna pravila in slovar.....</i>	<i>146</i>
<i>Akcija D-1: Digitalizacija čistopisov pisne kulturne dediščine.....</i>	<i>148</i>
<i>Akcija D-2: Digitalizacija jezikovnih priročnikov.....</i>	<i>149</i>
<i>Akcija A-1: Razpoznavnik tekočega govora.....</i>	<i>149</i>
<i>Akcija A-2: Strojni prevajalnik.....</i>	<i>150</i>
<i>Akcija A-3: Sistem dialoga.....</i>	<i>151</i>
<i>Akcija A-4: Bralnik sporočil gospodinjskih aparatov.....</i>	<i>151</i>
<i>Akcija A-5: Referenčni črkovalnik in slovnični pregledovalnik.....</i>	<i>152</i>
<i>Akcija Z-1: Korpus in slovar znakovnega jezika.....</i>	<i>153</i>
PRIPOROČILA VLADI REPUBLIKE SLOVENIJE.....	154
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC.....	155

Uvod

Jezikovna politika Republike Slovenije mora upoštevati zgodovinske danosti in tradicijo, obenem pa se soočati z novimi izzivi, ki jih prinašajo sodobne razmere. Je razvojno naravnana in temelji na prepričanju, da so slovenska država, slovenski jezik in slovenska jezikovna skupnost vitalne in dinamične pojavnosti, ki se morajo ves čas razvijati in krepiti. Pravica posameznic in posameznikov do rabe svojega jezika je pomemben del uresničevanja temeljnih človekovih pravic, pomembno pa je tudi povezovanje v jezikovne skupnosti. Slovenska jezikovna politika si mora prizadevati za ustrezne ukrepe, s katerimi bo lahko zagotavljala, da bo slovenščina pri domačih govornicah ostajala prevladujoča prostovoljna izbira v čim večjem obsegu zasebne in javne rabe. Skrbeti mora za sistematično razvijanje veščin, spretnosti in vednosti o sistemskih izraznih možnostih, ki jih ponuja slovenščina, hkrati pa govorce temeljiteje opremiti z vsem, kar za svoje delovanje potrebujejo vsi sodobni javni jeziki in njihovi govorniki. V tem okviru slovenska jezikovna politika skrbi tudi za razvoj slovenščine kot jezika vzgoje in izobraževanja na vseh ravneh, vključno z ohranitvijo statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokošolskega izobraževanja in jezika znanosti. Slovenska jezikovna politika se tudi zaveda velikega pomena in odgovornosti, ki jo ima do vseh Slovencev, ki živijo ali delajo zunaj meja Republike Slovenije, obenem pa upošteva tudi vse govorce v Republiki Sloveniji, ki jim slovenščina ni materni jezik (pripadniki madžarske in italijanske narodne skupnosti, romske skupnosti, priseljenci ter vsi, ki prihajajo ali želijo prihajati znotraj ali zunaj meja Republike Slovenije v stik s slovenskim jezikom). Upoštevajoč to, si mora slovenska jezikovna politika prizadevati na eni strani za spodbujanje in rabo slovenskega jezika na vseh ravneh ter za vse ciljne skupine, po drugi strani pa mora pozornost namenjati tudi ustavnim pravicam manjšin ter čim boljšemu sistemu poučevanja tujih jezikov ter njihovi ustrezni razpršenosti glede na kulturno-civilizacijske ter gospodarske potrebe Republike Slovenije. Slovenska jezikovna politika mora biti še posebno občutljiva do govorcev s posebnimi potrebami, to je gluhih, slepih in slabovidnih, oseb s specifičnimi motnjami (kot so disleksija, slabše bralne in učne zmožnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter oseb z motnjo v duševnem razvoju.

Za razvoj jezika je najpomembneje vzpostaviti pogoje za učinkovito komunikacijo: torej jezik temeljito opisati, sestaviti kakovostne priročnike in druge vire ter govorce opremiti z jezikovnim znanjem in veščinami, tudi uporabo teh virov. V tem smislu je slovenska jezikovna politika v sedanji jezikovni situaciji izoblikovala dva glavna razvojna cilja: jezikovno izobraževanje ter jezikovno opremljenost.

Jezikovno izobraževanje se nanaša na ciljne skupine govorcev, ki imajo različne potrebe. Tako v Republiki Sloveniji govorimo o govornicah, ki jim je slovenščina prvi jezik, o govornicah, ki jim je slovenščina drugi in tuji jezik, o govornicah slovenščine v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu, o govornicah jezikov manjšin in priseljencev v Republiki Sloveniji, o govornicah s posebnimi potrebami ter o tujejezičnih govornicah. V tem okviru je posebna pozornost namenjena razvoju bralne pismenosti mladih in besedilne spretnosti vseh govornikov in govorcev. Na področju bralne pismenosti smo se še v letu 2012 uvrščali podpovprečno, na 36. mesto med državami OECD, v letu 2015 pa smo bili na 11. mestu med državami OECD oziroma na 14. mestu, če upoštevamo vse vključene države. Rezultati Slovenije so se torej v zadnjem obdobju dvignili, pri čemer bo treba natančno raziskati, na podlagi katerih ukrepov oziroma projektov. Zato bo treba natančno raziskati, kateri dejavniki so najbolj vplivali na dvig bralne pismenosti, in poskrbeti, da se dobre prakse vgradijo v sistem oziroma se

institucionalizirajo.

V zvezi z jezikovno opremljenostjo (jezikovni priročniki, korpusi in baze ter jezikovne tehnologije) ugotavljamo, da je v sodobnem času ključna njihova prilagoditev za oziroma oblikovanje v digitalnem okolju. Digitalno okolje nima državnih mej, je svetovna kategorija. V njem slovenščina zaradi objektivnih razlogov, povezanih s številom njenih govorcev, zavzema zelo majhen delež. Ker pa Slovenija kot država na področju razvoja jezikovnih virov in tehnologij zaostaja, obstaja nevarnost, da se bo ta delež še zmanjševal. V preteklih letih je bilo sicer veliko narejenega na področju osnovnih orodij za jezikovnotehnološko procesiranje slovenskih besedil, ključen problem pa ostaja pomanjkanje virov in orodij za naprednejše procesiranje. Kjer ti viri vendarle že obstajajo, pa je problem njihov obseg. Razvoj kakovostnih orodij je namreč tesno povezan z obsegom navedenih virov. Razvoj jezikovnih virov in tehnologij za slovenščino je nujen, saj digitalna revolucija, ki je naša realnost, bistveno spreminja svetovno družbo v njenih temeljih. Med drugim že omogoča oziroma bo v prihodnosti še v večji meri omogočala realne možnosti za gladko komunikacijo govorcev različnih jezikov.

Resolucija o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje in Akcijski načrt za jezikovno opremljenost

Z letom 2012 je prenehala veljati Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007–2011, zato je Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije pripravilo novo resolucijo, ki naj bi začrtala strokovne smernice za jezikovnopolitične odločitve in ukrepe za naslednje petletno obdobje. Pri nastajanju tako pomembnega jezikovnopolitičnega dokumenta je sodelovalo več delovnih skupin, ki so vključevale veliko strokovnjakov s tega področja: osemčlanska delovna skupina, ki je oblikovala osnutek resolucije in opravila redakcijo besedila, posebna projektna skupina za področje slovenskega jezika, ki je podala pripombe k delovnemu besedilu in odzivom iz javne obravnave, in Strokovna komisija za slovenski jezik, ki je s sodelovanjem Ministrstva za kulturo pripravila redakcijo delovnega besedila resolucije. V tem času sta potekali kar dve javni razpravi (od 1. junija do 15. julija in februarja 2013), v kateri se je dejavno vključila širša javnost s področja jezikovnega načrtovanja in politike. Sledilo je (od februarja do maja 2013) zahtevno medresorsko usklajevanje. Na podlagi odzivov iz javne razprave, medresorskega usklajevanja, dodatnih navodil Generalnega sekretariata Vlade Republike Slovenije in interne verifikacije je Služba za slovenski jezik na Ministrstvu za kulturo pripravila končno besedilo predloga resolucije. Ministrstvo za kulturo je predlog resolucije predložilo Vladi Republike Slovenije, ta ga je potrdila na seji 23. 5. 2013 in ga predložila v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije. Poslanke in poslanci Državnega zbora so Resolucijo o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 sprejeli 15. julija 2013.

Ta jezikovnopolitični program je kot začetni izvedbeni korak za doseg ciljev predvidel oblikovanje dveh med seboj usklajenih, samostojnih in celovitih jezikovnonačrtovalnih nacionalnih dokumentov: Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje (ANJI) in Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost (ANJO). Za pripravo akcijskih načrtov, izvedbenih dokumentov na jezikovnopolitičnem področju, je minister, pristojen za kulturo, v sodelovanju z ministrom, pristojnim za izobraževanje in znanost, septembra 2013 imenoval dve delovni skupini, sestavljeni iz predstavnikov javnih raziskovalnih in strokovnih zavodov ter civilnodružbenih in drugih teles, dejavnih na programskem področju, in predstavnikov državnih organov kot nosilcev jezikovnopolitičnih ukrepov. Vlada Republike Slovenije

je 13. novembra 2015 po obsežni in temeljiti javni razpravi ter medresorskem usklajevanju sprejela oba akcijska načrta.

Resolucija o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 je predvidela cilje, ki naj bi jih jezikovna politika zasledovala in ki naj bi jih tudi medresorska delovna skupina preverjala, tudi prek letnih poročil. Resolucija vsak cilj posebej vsebinsko opredeli, izpostavi ukrepe, ki naj bi se izvedli za doseg določenega cilja, navede kazalnike, s katerimi naj bi bil cilj merljiv, ter predvidene učinke, ki naj bi jih z realizacijo cilja dosegli. Prav tako so določeni okvirna predvidena sredstva ter glavni nosilci, odgovorni za realizacijo (financiranje) posameznih ciljev ali posameznih ukrepov znotraj ciljev.

Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje je vsebinsko oblikovan v skladu z resolucijo in je v glavnem tudi enako členjen. Predlaga aktivnosti, ki bi jih bilo za uresničitev resolucije in v njej določenih ciljev treba izvesti, ter nosilce/financerje posameznih ciljev in ukrepov glede na pristojnosti posameznih resornih organov. Posamezna poglavja so opremljena z uvodnim besedilom s temeljnim pregledom stanja in z utemeljitvijo ali pojasnili k nekaterim ciljem in dejavnostim. Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje pomeni tudi izpolnitev zahteve 13. člena Zakona o javni rabi slovenščine (ZJRS), ki zavezuje Vlado Republike Slovenije k sprejetju posebnega programa jezikovnega izobraževanja, ki naj bi bil poleg rednega izobraževanja namenjen tudi za jezikovno izpopolnjevanje mladine in odraslih, ter programa, namenjenega tujcem v Republiki Sloveniji.

V Akcijskem načrtu za jezikovno opremljenost so bili v skladu z resolucijo (točko 2.2) ter na podlagi podrobne preučitve področja in potreb definirani naslednji tematski sklopi: Splošni del, Jezikovni opis, Standardizacija, Terminologija, Večjezičnost, Jezikovne tehnologije, Digitalizacija in Govorci s posebnimi potrebami. Vsebina je organizirana v treh poglavjih. Akcijski načrt predlaga aktivnosti, ki bi jih bilo treba izvesti za uresničitev resolucije in v njej določenih ciljev. Izvajalci posameznih aktivnosti bodo tako, kot to določajo pravni akti, izbrani na javnem razpisu.

Cilji, ki jih zasleduje jezikovna politika

Resolucija o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018

Področje jezikovnega izobraževanja

Splošni cilji in ukrepi:

- uskladitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh,
- zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij,
- ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja,
- večjezična in medkulturna ozaveščenost,
- spremljanje jezikovnega stanja.

Slovenščina kot prvi jezik:

- razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje,
- razumljiv uradovalni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev,

- širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot prvem jeziku za zdomske otroke,
- usposabljanje učiteljev v dvo- in večjezičnih okoljih,
- širjenje ali izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti in področij rabe v slovenščini kot prvem jeziku v zamejstvu in izseljenstvu,
- optimizacija poučevanja in učenja slovenščine v zamejstvu in izseljenstvu.

Slovenščina kot drugi in tuji jezik:

- širjenje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini kot drugim in tujem jeziku.

Jezik manjšin in priseljencev v Republiki Sloveniji:

- zagotovitev pogojev za učinkovito jezikovno in siceršnjo družbeno integracijo govorcev manjšinskih jezikov.

Tuji jeziki:

- zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov.

Govorci s posebnimi potrebami:

- razvijanje sporazumevalne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku,
- omogočanje alternativnih poti sporazumevanja v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju,
- popularizacija pridobivanja zmožnosti za alternativne poti sporazumevanja pri drugih govoricah,
- izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce s posebnimi potrebami,
- vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo.

Jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti:

- omogočanje prostega pretoka študentov in profesorjev,
- ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva,
- razvijanje sporazumevalne zmožnosti v strokovnem jeziku,
- izboljšanje položaja slovenščine kot jezika znanosti.

Jezikovna opremljenost

Splošni cilj:

- uskladitev dejavnosti pri načrtovanju in izvajanju Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost.

Jezikovni opis:

- temeljni opis sodobne knjižne/standardne slovenščine, specializirani jezikovni opisi, dialektološki, zgodovinsko- in primerjalnojezikoslovni opisi.

Standardizacija:

- izvajanje dejavnosti, s katerimi bodo govorcev slovenščine in tujim govorcev, ki se želijo naučiti slovenščine, zagotovljeni vsi pogoji, da se seznanijo z jezikovnim standardom in se sporazumevajo v skladu z njim.

Terminologija in večjezičnost:

- vzpostavitev infrastrukture ter izdelava prosto dostopnih večjezičnih in terminoloških virov in orodij za podporo učenju in poučevanju tujih jezikov in terminološkemu delu.

Jezikovne tehnologije:

- spodbujanje razvoja jezikovnih tehnologij za slovenski jezik, ki vključuje vzpostavitev potrebne infrastrukture ter izdelavo čim bolj prosto dostopnih virov in orodij.

Digitalizacija:

- spodbujanje digitalizacije in omogočanje prostega dostopa za vse obstoječe jezikovne vire in priročnike, ki predstavljajo kulturno dediščino oziroma znanstveno produkcijo, vezano na slovenski jezik.

Govorci s posebnimi potrebami:

- opremljenost oseb s posebnimi potrebami s specifičnimi jezikovnimi in jezikovnotehnološkimi pripomočki in orodji.

Formalnopravni vidiki slovenske jezikovne politike:

- zagotovitev raziskovanih in empiričnih podlag za učinkovito jezikovno politiko,
- zagotovitev pogojev za enakopravno javno rabo in razvoj italijanskega in madžarskega jezika na območjih, na katerih živi italijanska ali madžarska narodna skupnost.

Slovenščina kot uradni jezik EU:

- podpora države pri uporabi slovenščine kot uradnega jezika EU,
- promocija slovenskega jezika in kulture v EU.

Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje

0 Splošni cilji in ukrepi

1. cilj: Uskladitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh
2. cilj: Zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij
3. cilj: Ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja
4. cilj: Večjezična in medkulturna ozaveščenost
5. cilj: Spremljanje jezikovnega stanja

1 Slovenščina kot prvi jezik v Republiki Sloveniji

1. cilj: Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje

1.1 Osnovne aktivnosti

1.2 Zagotavljanje kakovosti poučevanja slovenščine s sistemskimi ukrepi

1.3 Obveščanje in izobraževanje učiteljev

2. cilj: Razumljiv uradovalni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev

2 Slovenščina kot drugi in tuji jezik

1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenščini

2. cilj: Sistemska umestitev poučevanja/učenja slovenščine kot drugega jezika oz. jezika okolja v vrtcu, osnovni in srednji šoli

3. cilj: Jezikovno vključevanje odraslih priseljencev

4. cilj: Slovenščina na tujih univerzah

3 Slovenščina v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu

1. cilj: Spodbujanje optimizacije učenja slovenščine za zamejske, zdomske in izseljenske otroke: ohranjanje in nadgrajevanje sistematičnega izobraževanja v slovenskem jeziku v okviru obstoječih šolskih sistemov

2. cilj: Spodbujanje optimizacije poučevanja slovenščine: usposabljanje in izobraževanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti) v dvo- in večjezičnih okoljih

3. cilj: Ohranjanje in širjenje področij in priložnosti za rabo slovenščine: dejavnosti za promocijo Slovenije in slovenščine

4. cilj: Sprotno spremljanje jezikovnopolitičnih situacij v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu

4 Jeziki manjšin in priseljencev v Republiki Sloveniji

1. cilj: Krepitev jezikovne zmožnosti govorcev

2. cilj: Promocija večjezičnosti

5 Tuji jeziki

1. cilj: Zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov: Sistemski ukrepi

2. cilj: Informiranje in usposabljanje izvajalcev in udeležencev tujejezikovnega izobraževanja

6 Govorci s posebnimi potrebami

1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku

2. cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja in pridobivanja informacij v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju

3. cilj: Popularizacija pridobivanja zmožnosti za alternativne poti sporazumevanja pri drugih govoricah

4. cilj: Izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce/bralce s posebnimi potrebami

5. cilj: Vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo

7 Jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti

1. cilj: Omogočanje prostega pretoka študentov in profesorjev
2. cilj: Ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva
3. cilj: Razvijati jezikovno zmožnost v strokovnem jeziku
4. cilj: Izboljšati položaj slovenščine kot jezika znanosti

Akcijski načrt za jezikovno opremljenost

0 Uvod

1 Pregled področja

1.1 Splošno

1.2 Jezikovni opis

1.3 Standardizacija

1.4 Terminologija

1.5 Večjezičnost

1.6 Jezikovne tehnologije

1.7 Digitalizacija

1.8 Govorci s posebnimi potrebami

2 Definiranje ciljev, aktivnosti in akcij

2.1 Definiranje ciljev

2.2 Definiranje aktivnosti za uresničitev ciljev

2.3 Opredelitev akcij ter njihova finančna ocena in časovna umestitev

3 Podroben opis akcij

Akcija S-1: Infrastrukturni center

Akcija S-2: Zakonodaja za odprti dostop

Akcija S-3: Vnašanje virov v Wikije

Akcija P-1: Terminološki portal

Akcija P-2: Aplikacija za nove terminološke zbirke

Akcija P-3: Terminološko svetovanje

Akcija P-4: Javna dostopnost terminoloških virov

Akcija P-5: Samodejno luščenje terminologije

Akcija P-6: Večjezični portal

Akcija P-7: Slovnični portal za šolarje

Akcija P-8: Spletna predstavitev normativnih podatkov

Akcija P-9: Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij

Akcija K-1: Pisni korpusi

Akcija K-2: Specializirani korpusi in konkordančniki

Akcija K-3: Govorni korpus in baza

Akcija K-4: Dvojezični korpusi
 Akcija K-5: Diahroni korpus
 Akcija L-1: Splošni slovar in slovarska baza
 Akcija L-2: Slovenski lingvistični atlas
 Akcija L-3: Slovar naselbinskih imen
 Akcija L-4: Terminološki slovarji različnih strok
 Akcija L-5: Zgodovinski slovar
 Akcija L-6: Imenske entitete v slovenščini
 Akcija L-7: Večjezične baze in slovarji
 Akcija L-8: Strojna slovnična analiza
 Akcija L-9: FrameNet za slovenščino
 Akcija L-10: sloWNet
 Akcija L-11: Anafora in koreference
 Akcija L-12: Zbirka normativnih zadreg
 Akcija G-1: Zasnova slovnice
 Akcija G-2: Šolska slovnica
 Akcija N-1: Pravopisna pravila in slovar
 Akcija D-1: Digitalizacija čistopisov pisne kulturne dediščine
 Akcija D-2: Digitalizacija jezikovnih priročnikov
 Akcija A-1: Razpoznavnik tekočega govora
 Akcija A-2: Strojni prevajalnik
 Akcija A-3: Sistem dialoga
 Akcija A-4: Bralnik sporočil gospodinjskih aparatov
 Akcija A-5: Referenčni črkovalnik in slovnični pregledovalnik
 Akcija Z-1: Korpus in slovar znakovnega jezika

Ustanovitev Medresorske delovne skupine za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije

S Sklepom Vlade Republike Slovenije št. 02401-6/2014/6 je bila 19. marca 2014 ustanovljena Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije (v nadaljevanju: MDS/medresorska delovna skupina). Skupino sestavljajo javni uslužbenci iz tistih organov izvršilne oblasti in nosilcev javnih pooblastil, katerih dejavnost je najbolj neposredno povezana z jezikovnopolitičnimi vprašanji, v svojem delovanju pa je zavezana tako načelu odgovornosti kot operativnosti. S tem sta mišljeni po eni strani načelna odgovornost najvišjih predstavnikov ministrstev ter drugih vladnih služb za ustanovitev in delovanje skupine, po drugi strani pa konkretna in operativna odgovornost posameznih javnih uslužbencev kot stalnih sodelavcev skupine.

S Sklepom Vlade Republike Slovenije št. 02401-4/2016/5 z dne 3. februarja 2016 je bila po medresorskem usklajevanju spremembe sestave medresorske delovne skupine na predlog nekaterih organov članov sprejeta nova sestava MDS.

Medresorsko delovno skupino tako sestavljajo:

- vodja: dr. Simona Bergoč, vodja Službe za slovenski jezik, Ministrstvo za kulturo,
- člani:
 - Tanja Dular, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
 - Darja Erbič, Ministrstvo za zunanje zadeve,
 - akad. Niko Grafenauer, Slovenska akademija znanosti in umetnosti,
 - Sabina Hrovatin, Ministrstvo za notranje zadeve,
 - mag. Vesna Kalčič, Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti,
 - Rudi Merljak, Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu,
 - Barbara Miklavčič, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo,
 - Marčela Novljan Lovrinčič, Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije,
 - Bronka Straus, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport,
 - dr. Lidija Tičar Padar, Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, in
 - Vlasta Vičič, Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

Po sklepu vlade o ustanovitvi medresorska delovna skupina:

- spremlja in spodbuja izvajanje ukrepov in doseganje ciljev iz nacionalnega programa,
- spremlja in spodbuja izvajanje ukrepov in doseganje ciljev akcijskih načrtov za jezikovno izobraževanje in jezikovno opremljenost,
- sprejema poročila o izvedenih ukrepih,
- po potrebi skrbi za koordinacijo izvajanja ukrepov, ki zahtevajo sodelovanje več vladnih organov ali nosilcev javnih pooblastil,
- daje pobude za spremembo zakonodaje s področja jezikovne politike,
- daje predloge in pobude v zvezi z nadaljnjim načrtovanjem jezikovne politike in
- skrbi za promocijo nacionalnega programa v javni upravi ter njegovo uveljavitev v javnosti.

Medresorska delovna skupina mora na podlagi resolucije vsako leto pripraviti tudi letno poročilo o uspešnosti izvajanja nacionalnega programa in ga predstaviti Vladi RS. Vlada RS s poročilom seznanila Državni zbor RS.

Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje (ANJI)¹

Splošni cilji in ukrepi

1. cilj: Uskladitev dejavnosti jezikovnega izobraževanja na vseh ravneh

Aktivnost

Priprava akcijskega načrta v imenovani skupini strokovnjakov in strokovnjakinj, javna debata o osnutku načrta, medresorska uskladitev dokumenta in sprejem na vladi

Nosilec

MK

Kazalniki

Akcijski načrt za jezikovno izobraževanje

Predvideni učinki

Strokovno ter družbeno usklajeno učinkovito načrtovanje in izvajanje jezikovne politike na področju jezikovnega izobraževanja

Poročilo nosilca

Ukrep je bil izveden v letu 2015.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

2. cilj: Zmožnost govorcev slovenščine za uporabo jezikovnih priročnikov in jezikovnih tehnologij

Aktivnost

Spodbujanje vključevanja učiteljev v izobraževanja o samostojni uporabi sodobnih jezikovnih virov za učitelje in učiteljice na različnih stopnjah šolanja, izvedba izobraževanj za splošno in poklicno javnost

Nosilca

¹ Posamezne aktivnosti so v poročilu tudi večkrat omenjene, saj se z njimi dosegajo raznovrstni cilji.

MK, MIZŠ

Kazalniki

Število izvedenih izobraževalnih oblik, ki zasledujejo navedeni cilj: 4 izobraževalne oblike.

Predvideni učinki

Usposobljeni učitelji in učeči se za kompetentno uporabo priročnikov in drugih jezikovnih virov

Poročilo nosilcev

MIZŠ je (tako kot vsako leto) tudi v letu 2016 organiziral mednarodno konferenco SIRikt (Splet izobraževanja in raziskovanja z informacijsko in komunikacijsko tehnologijo). To je največji izobraževalni dogodek v Sloveniji, na katerem se srečujejo in delijo svoje izkušnje iz uporabe IKT vzgojitelji, učitelji, ravnatelji, univerzitetni profesorji, raziskovalci, študenti, učenci in najrazličnejši strokovnjaki s področja izobraževanja ter drugih znanosti. Udeleži se ga okrog 900 udeležencev. Med različnimi temami so bile tudi predstavitve in debate na temo jezikov: Uporaba jezikovnih tehnologij pri delu z nadarjenimi učenci tretjega triletnega osnovne šole, Učenje treh jezikov hkrati z aplikacijo Duolingo učenci dojemajo kot igro, easelly.meme.voicethread – simpl ko pasulj (predstavitev treh povsem različnih IKT-orodij, ki jih predavateljica aktivno uporablja z učenci pri pouku angleščine), Z ustvarjanjem elektronske knjige do tujih jezikov, Učimo se skupaj (medpredmetno povezovanje – tuji jeziki, slovenščina, naravoslovje, geografija, računalništvo), Moderna tehnologija kot pripomoček za formativno spremljanje angleščine v 1. razredu osnovne šole, Vrednotenje zanesljivosti podatkov na spletu in bralno razumevanje pri pouku angleščine, Obravnava domačega branja s pomočjo kompleta Lego Story Starter in programa Story Visualizer, Okrogla miza pri pouku slovenščine – kako dijaki (so)ustvarjajo, (so)vodijo in (so)vrednotijo učne vsebine v učnem procesu, Obravnava slikanice pri pouku književnosti z uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije, Micka sem jaz in Micka si ti (drugačen pouk slovenščine), prav tako so bili predstavljeni prvi rezultati projekta ATS2020 – preverjanje vsepredmetnih veščin, ki se na nekaterih pilotnih šolah krepijo in preverjajo tudi v okviru jezikovnih predmetov. Porabljena sredstva za izvedbo konferenca SIRikt (ocena udeležencev na temo jezikov je desetina – pribl. 90): pribl. 12.000,00 evrov (proračun konference je 120.000,00 evrov).

Zavod RS za šolstvo je v letu 2016 nadaljeval izvajanje ukrepa in načrtoval tri izobraževanja Raba jezikovnih portalov v okviru dodatne ponudbe ZRSŠ in dve izobraževanja za rabo interaktivnih učbenikov pri pouku slovenščine v osnovnih in srednjih šolah. Ukrepi so bili izpeljani tudi v letu 2015. Zavod je učitelje in vzgojitelje v sodelovanju z Inštitutom za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU ažurno seznanjal z nadgradnjo jezikovnih portalov (Fran) in didaktičnimi gradivi, ki so jih za rabo pri vzgojno-izobraževalnem delu pripravili sodelavci inštituta. Da bi zajeli čim večjo populacijo učiteljev, so za leto 2017 pripravili vsebinsko in organizacijsko zasnovo izobraževanja, namenjeno najširšemu krogu strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Izvajalci bodo strokovni sodelavci Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša in svetovalci ZRSŠ.

MK se kot sonosilec aktivnosti vključuje glede na svoje pristojnosti v smislu spremljanja.

Porabljena sredstva

MIZŠ (MIZŠ, ZRSŠ): 12.000 evrov in redna dejavnost

3. cilj: Ozaveščenost o različnosti sporazumevalnih potreb in načinov sporazumevanja

Aktivnosti

Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije

Nosilec

MK

Kazalniki

Večpredstavnostno ozaveščevalno gradivo, izvedena ozaveščevalna akcija

Predvideni učinki

Učinkovitejše in strpnejše sporazumevanje med različnimi skupinami govorcev

Poročilo nosilca

MK pripravlja javni razpis Jezikovna integracija ranljivih skupin govorcev v Republiki Sloveniji. Za ta projekt je MK z Uredbo o porabi sredstev evropske kohezijske politike v RS v programskem obdobju 2014–2020 za cilj naložbe za rast in delovna mesta pridobilo 500.000,00 evrov za obdobje 2017–2019. Projekt celostno vključuje vse skupine govorcev in sledi vsem ciljem iz poglavja Govorci s posebnimi potrebami (glede izdelave orodij za učinkovitejše sporazumevanje pa tudi ciljem iz Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost). Razpis bo objavljen v letu 2017, med obveznimi razpisanimi vsebinami bodo vsebine, namenjene popularizaciji in senzibilizaciji o potrebah in načinih sporazumevanja govorcev s posebnimi potrebami pri večinskogovorečem prebivalstvu.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

4. cilj: Večjezična in medkulturna ozaveščenost

Aktivnost

Priprava tistih učnih vsebin in gradiv s področja večjezičnosti in medkulturne komunikacije, ki po presoji nosilcev ukrepa v slovenskem šolskem sistemu in javnosti še niso dovolj znani in uveljavljeni

Nosilec

MK

Kazalniki

Število novih gradiv in pripravljenih učnih vsebin s tega področja

Predvideni učinki

Olajšano sporazumevanje med različnimi skupinami, zviševanje praga tolerance v večjezičnih in večkulturnih okoljih, učinkovitejše sporazumevanje med različnimi udeleženci izobraževalnih procesov

Poročilo nosilca

MK v letih 2014–2017 (24.500,00 evrov letno) financira projekt »Vzpostavitev in vzdrževanje spletnega portala Jezikovna politika Republike Slovenije« oziroma spletni portal »Jezikovna Slovenija«, ki ga izvaja Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Splošni cilj projekta je promocija jezikovne politike Republike Slovenije. Vključuje tudi poglavja iz Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018. Ta portal sicer ne pripravlja novih učnih vsebin, je pa učinkovit v promociji večjezičnosti in medkulturne komunikacije.

Porabljena sredstva

MK: 24.500,00 evrov

5. cilj: Spremljanje jezikovnega stanja

Aktivnost

Načrt in izvedba potrebnih raziskav, usklajena med nosilci (s poudarkom na pridobivanju in analizi tistih podatkov, ki so nujni za učinkovito jezikovnonačrtovalno dejavnost)

Nosilci

MK, MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Število aplikativnih raziskav o slovenskem jeziku in govorcih slovenščine, število aplikativnih raziskav s področja jezikov manjšin ter tujih jezikov

Predvideni učinki

Usklajeno in učinkovitejše načrtovanje, razvijanje in izvajanje jezikovne izobraževalne politike

Poročilo nosilcev

MK in ARRS v okviru Ciljnega raziskovalnega programa V6-1647 financirata raziskavo »Jezikovna politika Republike Slovenije in potrebe uporabnikov«. Njen namen je pridobiti celovit vpogled v jezikovnopolično stanje v Republiki Sloveniji, ki bo služil kot podlaga za novi nacionalni program za jezikovno politiko. Raziskava bo opisala in raziskala doslej evidentirane sociolingvistične probleme ter identificirala nove problemske sklope na področjih pravne ureditve in zakonodaje ter potreb izbranih skupin jezikovnih uporabnikov v RS in jezikovnih uporabnikov slovenskega jezika zunaj nje – s poudarkom na jezikovnem opisu, jezikovnih tehnologijah, jezikih in jezikovnih različicah ter jezikovnih izbirah. Nosilec raziskave je Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti v sodelovanju z Univerzo v Ljubljani (Filozofsko fakulteto, Fakulteto za upravo, Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo), Univerzo v Mariboru (Filozofsko fakulteto, Pravno fakulteto), Pedagoškim inštitutom, Inštitutom za narodnostna vprašanja, Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije in podjetjema Amebis, programska oprema, ter Alpineon, razvoj in raziskave. Raziskava se je začela izvajati 1. oktobra 2016 in se bo zaključila 30. septembra 2017. Porabljena sredstva v letu 2016: ARRS 6.823,00 evrov.

V okviru ciljnega raziskovalnega programa V5-1655, oblikovanega na predlog MIZŠ »Težišče 9: Bralna pismenost kot dejavnik kognitivnega razvoja, Cilj: Analiza stanja bralne in pisne zmožnosti otrok z evalvacijo in predlogi diseminacije rezultatov projekta za dvig bralnih in pisnih zmožnosti, za poustvarjalno in ustvarjalno pisanje«, je bil izbran projekt »Razvijanje zgodnje in akademske pismenosti v družini, vrtcu in šoli«, ki cilja na razvijanje bralne pismenosti kot proces, ki se začne v zgodnjih razvojnih obdobjih z razvojem govora, predbralnih in predpisalnih zmožnosti, ki so osnova za razvoj akademske pismenosti in rabe le-te v kontekstu izobraževanja. Spodbujanje razvoja bralnih in pisnih kompetenc učenca v osnovni šoli pa je eden od temeljnih splošnih ciljev obveznega izobraževanja. Upoštevajoč torej kontinuum pismenosti, je pomembno prepoznati in oblikovati različne pristope in strategije za spodbujanje spoznavnih procesov otrok v različnih razvojnih obdobjih in spodbujanje tako njihove zgodnje kot akademske pismenosti. Predlagani raziskovalni projekt, ki ga financirata ARRS in MIZŠ, vključuje tri vsebinsko povezane študije, ki se osredotočajo na spodbujanje govorne kompetentnosti in bralne pismenosti treh različnih starostnih skupin otrok in mladostnikov, in sicer otrok v zgodnjem otroštvu, ki obiskujejo vrtec zadnje leto pred vstopom v šolo, ter otrok in mladostnikov, ki obiskujejo 4. in 8. razred osnovne šole. Vrednost projekta je 30.000,00 evrov. Program se je začel oktobra 2016 in bo trajal do septembra 2018. Porabljena sredstva v letu 2016: 2.559,00 evrov.

V okviru raziskovalnega programa P6-0156, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo »Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine«. Raziskujejo vlogo in pomen slovenskega jezika in literature v regiji, ki jo določa strategija EZ za Podonavje, tj. v medkulturnem prostoru. Le-tega oblikuje regijska stičnost slovenskega jezika z drugimi slovanskimi, pa tudi z neslovanskimi jeziki. Pokazali bodo na položaj slovenskega jezika v tej regiji (diachrone in sinhrono raziskave) in tako določili pomen nacionalnih jezikov, literatur in kultur v EZ. Slovenski jezik bo raziskan v različnih komunikacijskih položajih, ukvarjali se bodo z leksikologijo, dialektologijo, besedotvorjem in frazeologijo. V središču zanimanja bodo 1) zgodovina jezika, 2) jezik v stiku in konfliktu, 3) jezik različnih interesnih skupin, 4) enojezičnost, dvojezičnost, večjezičnost, 5) razmerje

med knjižnim jezikom in živo rabo, 6) jezikovno načrtovanje, 7) medjezikovni, večkulturni in medkulturni stiki na področju književnosti ter 8) pomen nacionalnega jezika in literature v globalnem svetu. Raziskovalni program se je začel januarja 2016 in se bo končal decembra 2019. V letu 2016 je ARRS izplačal 69.600,96 evra.

V okviru raziskovalnega programa P6-0215, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo »Slovenski jezik – bazične, kontrastivne in aplikativne raziskave«; program dela obsega štiri vsebinske sklope: (1) Jezikovni viri in jezikovnotehnoška orodja, (2) Jezikovna analiza in jezikovni opisi, (3) Sociolingvistične študije ter (4) Slovenščina v procesu prevajanja in tolmačenja. Raziskovalni program se je začel januarja 2015 in bo trajal do decembra 2018. V letu 2016 je ARRS izplačal 200.011,50 evra.

V okviru raziskovalnega programa P6-0382, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo »Teoretično in eksperimentalno jezikoslovje«, katerega osrednja tema je teoretično in eksperimentalno formalno jezikoslovje. Člani programske skupine se ukvarjajo z različnimi podtemami teoretičnega jezikoslovja s področja skladnje, morfologije in semantike, ki jih preverjajo z eksperimentalnimi metodami, ter tudi s povsem eksperimentalnimi raziskovanji usvajanja jezika in vpliva jezika okolja na druge kognitivne sposobnosti otrok in mladostnikov. Raziskovalni program se je začel januarja 2013 in se bo končal decembra 2018. V letu 2016 je ARRS izplačal 67.471,56 evra.

V okviru raziskovalnega projekta J6-6842, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo »Viri, orodja in metode za raziskovanje nestandardne spletne slovenščine«, v katerem bodo zgradili obsežen korpus internetne slovenščine in slovar nestandardnih besednih oblik ter na podlagi obsežne jezikoslovne analize razvili metode za izboljšanje avtomatskega procesiranja nestandardne slovenščine. Korpus bo vseboval tvite, bloge, forume in komentarje na novice in članke v Wikipediji, torej najpomembnejše zvrsti besedil, ki jih uporabniki ustvarjajo na spletu. Korpus bo jezikoslovno označen na več ravneh in prosto dostopen prek zmogljivih konkordančnikov, zato bo dobrodošel za teoretično in uporabno jezikoslovje. Na osnovi korpusa bodo izvedli vrsto jezikoslovnih raziskav: primerjavo nestandardne slovenščine s pisnim standardom in govorom, študijo žaljivega govora na spletu, poglobljeni analizi večbesednih zvez in terminologije v spletnih besedilih ter identifikacije pomenskih premikov besed. Rezultat projekta bosta tudi dve podatkovni množici (manjši ročno označen korpus in leksikalna baza nestandardnih besednih oblik), s pomočjo katerih bodo razvili metode za izboljšanje avtomatskega procesiranja nestandardne slovenščine in spletni slovar nestandardne slovenščine, ki bo namenjen učiteljem, učencem, jezikoslovcem, leksikografom in širši zainteresirani javnosti. Ob zaključku projekta bodo razviti jezikovni viri ponujeni v odprt dostop pod licenco Creative Commons, razvita orodja za označevanje bodo vključili v spletne delotoke, razvili pa bodo tudi prototipni sistem za kontinuirano gradnjo spremljevalnega korpusa. Viri, delotoki in platforma spremljevalnega korpusa se bodo po zaključku projekta predvidoma prenesli in vzdrževali v okviru slovenske raziskovalne infrastrukture CLARIN. Razviti viri, orodja in metode bodo tako omogočili prenos znanja na vsa področja, ki uporabljajo spletne vsebine, ki jih ustvarjajo uporabniki. S tem bodo pomagali zmanjšati e-izključenost govorcev, ki so pogosto priklenjeni na tujejezične aplikacije, slovenščini pa omogočili boljšo funkcionalnost in razvoj v digitalni dobi. Glede na to, da bo metodologija izgradnje virov in orodij jezikovno neodvisna, bodo pristopi uporabni tudi za sorodne jezike, ki tovrstnih virov in orodij še nimajo, kar bo rezultatom dalo pomembno večjezično razsežnost. Raziskovalni program se je začel julija 2014 in se bo končal junija 2017. V letu 2016 je ARRS izplačal 101.569,44 evra.

V okviru raziskovalnega projekta J6-6843, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo »Zgodovinski slovar slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja – 1. zvezek«. Slovar slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja je trenutno največji slovenski slovaropisni projekt. Glede na relativno maloštevilno gradivo iz 17. ter 18. stoletja ter relativno dobro popisano gradivo 19. stoletja gre za slovar, ki bo temeljni zgodovinski slovar slovenskega jezika. Šele njegovo dokončanje bo omogočalo izdelavo priročnikov, kot je npr. Oxford English Dictionary, tudi za slovenski jezik. Projekt bo omogočil dokončni premislek o slovarskem konceptu na mednarodni ravni, izdelavo dokončnih gesel za prvi zvezek slovarja in s tem povezanih raziskav ter izdelavo priročnika za bodoče leksikografe. Ker bo slovar narejen z najnaprednejšo računalniško tehnologijo, bo projekt ponudil tudi rešitve za številna jezikovnotehnološka vprašanja, ki jih odpira izdelava tako velikega slovarja v današnji dobi. Obenem s prvim zvezkom slovarja bo tako pripravljena tudi objava slovarja na spletu, ki bo v celoti odprto dostopen. Spletna verzija slovarja ne bo strogo sledila abecednemu redu priprave, kot ga zahteva knjižna izdaja, ampak bo na podlagi podatkov o iskanju vključevala tudi druga gesla in se bo v prihodnosti vsako leto dopolnjevala z novimi gesli. V okviru projekta se bodo pripravila tudi vsebinska in jezikovnotehnološka izhodišča za pripravo korpusa slovenskega jezika 16. stoletja, za katerega je večina prepisov že pripravljenih. Korpus bo odprto dostopen. V okviru projekta bo tako začel izhajati oziroma delovati slovar, ki so ga številne recenzije po mednarodnih revijah že ob izdaji poskusnega snopiča ocenile za eno najmodernejših nastajajočih evropskih del zgodovinskega slovaropisja. Raziskovalni program se je začel julija 2014 in se bo končal junija 2017. V letu 2016 je ARRS izplačal 101.569,44 evra.

V okviru raziskovalnega projekta J6-7094, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo »Slovenska znanstvena besedila: viri in opis«, v katerem bodo izdelali obsežen korpus slovenske znanstvene slovenščine, ki bo vseboval besedila, prevzeta s portala odprte znanosti. Besedila bodo zajeta iz izvirnega formata (večinoma PDF), kar bo zahtevalo razvoj metod za čiščenje besedil, luščenje strukture dokumentov ter pretvorbo v enovit in standardiziran zapis XML. Korpus bo jezikoslovno označen z na novo razvitimi orodji, ki bodo še izboljšala kakovost označevanja jezikovnih virov slovenščine. Razvili bodo tudi metode za klasifikacijo besedil in luščenje ključnih besednih zvez, ki bodo izboljšale uporabnost portala odprte znanosti s tem, da bo z njimi omogočeno bolj kompleksno iskanje po vsebinah, s priporočili ključnih besednih zvez pa bo nadgrajen tudi vmesnik za knjižničarje, ki v univerzitetne repozitorije vnašajo nova besedila. Korpus bo služil kot osnova za nove metode avtomatiziranega luščenja slovenske terminologije. Izluščeni terminološki kandidati bodo objavljeni prek prosto dostopnega spletnega slovarskega vmesnika, ki bo omogočal tako pregledovanje kot urejanje zbirk, kar bo slovenskim znanstvenim skupnostim z najrazličnejših področij omogočilo vključitev v upravljanje terminologije svojega področja. Od treh izmed teh skupnosti bodo pridobili tudi odziv na terminološko zbirko, ki jo bodo zanje pripravili v projektu. Pomemben segment projekta je tudi prva empirično zasnovana raziskava slovenskega znanstvenega jezika, ki bo temeljila na reprezentativnem korpusu. Opis znanstvene slovenščine bodo dopolnili z izvedbo anket in poglobljenih intervjujev, s katerimi bodo pridobili podatke o tistih delih znanstvenega pisanja v slovenščini, s katerimi imajo pisci (zlasti doktorski študenti in mlajši doktorji znanosti) največ težav. Na podlagi ugotovitev bodo pripravili priročnik za dobro znanstveno pisanje v slovenščini. Rezultati projekta bodo dostopni v največji možni meri: izdelani viri in orodja bodo prosto in javno dostopni širši raziskovalni skupnosti, s čimer bodo pripomogli k napredku korpusnega jezikoslovja, digitalne humanistike in jezikovnih tehnologij za slovenščino. Viri bodo arhivirani v repozitoriju raziskovalne infrastrukture

CLARIN.SI, ki bo prevzela tudi vzdrževanje korpusa po zaključku projekta. Projekt bo v svoje aktivnosti prek dveh delavnic in konference vpel tudi širšo slovensko znanstveno skupnost in druge zainteresirane javnosti. Raziskovalni program se je začel januarja 2016 in se bo končal decembra 2018. V letu 2016 je ARRS izplačal 50.912,00 evrov.

V okviru raziskovalnega projekta J6-7282, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo »Študija kognitivnih temeljev hierarhije funkcionalnih projekcij v samostalniški zvezi«, ki preučuje morebitno širšo kognitivno podstat kartografskega modela skladnje naravnega človeškega jezika. Cilj projekta je zbrati empirične psiholingvistične podatke, s katerimi se bodo lahko vključili v jezikoslovno razpravo o izbiri med dvema (oziroma več) modeloma naravnega človeškega jezika in o smiselnosti kartografskega preučevanja skladnje naravnega človeškega jezika. Raziskovalni program se je začel januarja 2016 in se bo končal decembra 2018. V letu 2016 je ARRS izplačal 101.792,18 evra.

V okviru ciljnega raziskovalnega programa V5-1506, ki ga financirata ARRS in MK, z imenom »Kulturni in sistemski dejavniki bralne pismenosti v Sloveniji« se bralna kultura pojmuje kot skupek pojmovanj, vrednot, norm, sporočil v zvezi z branjem, ki so prisotni v družbi in katerih namen je spodbujanje branja in izboljševanje odnosa do branja, v učnih situacijah in vsakodnevnem življenju. Bralna pismenost je opredeljena kot razumevanje, uporaba in refleksija pisnih besedil z namenom doseganja posameznikovih ciljev, razvoja posameznikovega znanja in potencialov in sodelovanje v družbi. Bralno kulturo oblikuje celotna družba, v katero so vpeti tudi javni izobraževalni in knjižnični sistemi. Oboji na različne načine poskušajo razvijati bralno pa tudi njej zelo bližnjo informacijsko pismenost, ki je opredeljena kot skupek znanja in sposobnosti za pridobivanje, predelavo in upravljanje informacij, na podlagi katerih posameznik rešuje raznolike probleme. Namen raziskave je bil a) preučitev izobraževalnih in knjižničnih sistemov ter njihovih programov za spodbujanje bralne kulture v državah, ki so v raziskavi PISA 2012 dosegle dobre rezultate, in sicer Kitajska, Singapur, Japonska, Finska, Poljska in Estonija, in b) primerjava sistemov v omenjenih državah s slovenskim. Raziskava se je pričela izvajati 1. oktobra 2015 in se je zaključila 1. oktobra 2016. Nosilec raziskave je bila Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, sodelujoče organizacije pa Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru ter Narodna in univerzitetna knjižnica. Zaključno raziskovalno poročilo raziskave v obsegu 225 strani vsebuje štiri vsebinske sklope: 1) proučitev izobraževalnih sistemov v izbranih državah (Kitajska, Singapur, Japonska, Finska, Poljska in Estonija) in primerjava s Slovenijo, 2) ugotavljanje značilnosti knjižničnih sistemov v izbranih državah in primerjava s Slovenijo, 3) oblikovanje predloga metodologije za ugotavljanje vpliva knjižnične dejavnosti na razvoj bralne kulture in bralne pismenosti v Sloveniji in 4) predlogi konkretnih ukrepov, ki bodo šolskim in splošnim knjižnicam v Sloveniji služili za krepitev bralne kulture oz. spodbujanje bralne pismenosti. V letu 2016 je ARRS izplačal 10.000 evrov, MK pa 20.000,00 evrov.

V okviru raziskovalnega programa P6-0218, financiranega prek ARRS, je potekalo raziskovalno delo »Teoretične in aplikativne raziskave jezikov: kontrastivni, sinhroni in diahroni vidiki«. Delo se osredotoča na odkrivanje zakonitosti in tendenc jezikovne oblikovanosti in jezikovnega funkcioniranja s stališča teorije in sistema, še izraziteje pa glede na rabo jezika v konkretnih komunikacijskih situacijah. Izsledke skuša v kar največji meri aplicirati na področje prevajanja (večine proučevanih jezikov in slovenščine), slovaropisja (predvsem dvojezičnega slovenskega in angleškega, francoskega, španskega, latinskega, grškega) in poučevanja jezikov (vseh proučevanih jezikov in slovenščine). Poglavitna podpodročja raziskovanja so: besediloslovje z analizo diskurza in funkcijsko jezikoslovje, stilistika in retorika, pragmatika, sociolingvistika, kontrastivna analiza, uporabno jezikoslovje,

diahrono in primerjalno jezikoslovje izbranih jezikov (vključno z njihovimi povezavami s slovenščino), besedotvorje, leksikologija in leksikografija, pomenoslovje, morfosintaksa, fonetika, fonologija in prozodija, didaktika in metodika poučevanja nematerijalnih jezikov, prevodoslovje in raziskovanje tolmačenja, korpusno jezikoslovje in jezikovne tehnologije, generativna slovnica in teorija naravnosti. Nosilka raziskovalnega dela je bila Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta Ljubljana. Raziskovalni program se je začel januarja 2014 in končal decembra 2016. V letu 2016 je ARRS izplačal 99.929,70 evra.

V okviru raziskovalnega projekta J6-5560, financiranega prek ARRS, je potekalo raziskovalno delo »Slovenska nacionalna identiteta v luči turističnega diskurza«. Naloga projekta je bila analizirati oblikovanje slovenske nacionalne identitete na primeru turističnih besedil in njen vpliv na siceršnje reprezentacije nacionalne identitete. S tem namenom so bile opravljene interdisciplinarna (jezikoslovna, zgodovinska, geografska, sociološka) analiza dokumentov, jezikoslovna in diskurzivna analiza besedilnega korpusa TURK in drugih turističnih besedil ter je bila izvedena javnomnenjska raziskava. Na tej osnovi so bili identificirani ključni nacionalni atributi ter je bila oblikovana strategija oziroma model za njihovo promocijo in diseminacijo v javnosti s posebnim poudarkom na mladi populaciji na vseh stopnjah izobraževanja. Končni cilj projekta je bil oblikovanje dolgoročnih strateških razvojnih usmeritev države, povezanih z nacionalnimi atributi, ter oblikovanje komunikacijskih strategij za promocijo nacionalnih atributov v mednarodnem prostoru z namenom turistične in širše prepoznavnosti. Raziskavo so izvedli Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije Koper, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta Ljubljana, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta Maribor in Znanstveno-raziskovalno središče Koper. Raziskava se je začela avgusta 2013 in končala julija 2016. V letu 2016 je ARRS izplačal 29.719,88 evra.

V okviru raziskovalnega projekta J7-5569, financiranega prek ARRS, je potekalo raziskovalno delo »Medsebojna povezanost usvajanja dvojine in usvajanja števil kot pokazatelj (ne)povezanosti jezika in mišljenja«. Projekt je preučeval povezanost usvajanja slovnicih kategorije dvojine in usvajanja števil pri slovensko govorečih otrocih različnega narečnega ozadja in splošne povezanost usvajanja neke slovnicih kategorije in njenega korelata v nejezikovni kogniciji ter morebitnih vplivov obstoja določene slovnicih kategorije pri govorniku na razvoj nejezikovnih kognitivnih sposobnosti. Glavni cilj raziskave je bil odgovoriti na dve povezani vprašanji o povezavi med jezikom in mišljenjem oziroma drugimi kognitivnimi sposobnostmi. Prvo vprašanje je bilo, ali lahko prisotnost slovnicih kategorije v jeziku vpliva na splošne kognitivne sposobnosti, in če lahko, kolikšna izraženost te kategorije je minimalno potrebna, da do tega pride. Drugo vprašanje pa je bilo, ali obstaja povezava med človekovo jezikovno in matematično zmožnostjo. Gre za vprašanja, ki so za jezikoslovje in širše kognitivne znanosti trenutno nadvse relevantna. Raziskavo sta izvedli Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta Ljubljana, in Univerza v Novi Gorici. Raziskava se je začela avgusta 2013 in končala julija 2016. V letu 2016 je ARRS izplačal 59.714,88 evra.

Evalvacije: Svet za kakovost in evalvacije je v letu 2016 s področja jezikovne politike obravnaval Vmesno poročilo uvajanja tujega jezika v 2. in 3. razred osnovne šole, ki ga je pripravil Zavod RS za šolstvo. V letu 2015 sta bili obravnavani dve poročili: Končno poročilo o poskusu Hkratno opismenjevanje v slovenščini in madžarščini v dvojezični osnovni šoli ter Vmesno poročilo o spremljavi javno veljavnih programov umetniške gimnazije in programa umetniške gimnazije s slovenskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju slovenske Istre.

ZRSŠ je v okviru spremljanja jezikovnega stanja sistematično spremljal bralno in funkcionalno pismenost slovenskih učencev in dijakov. Temu so bili namenjeni projekti ZRSŠ Razvijanje različnih vrst pismenosti, Razvijanje porajajoče se pismenosti v vrtcu ter Razvijanje bralne pismenosti po enotah Zavoda RS za šolstvo v okviru regijskih srečanj vsako triletje ter tedenskih izobraževalnih uric za učitelje vseh predmetov (205 izobraževanj). Izpeljane so bile tudi svetovalne storitve za vodstva šol in strokovne delavce na to temo. Strokovna poročila projektov so bila izhodišče za načrtovanje ESS-projekta Razvijanje bralne pismenosti pri predmetu slovenščina.

V okviru projekta Enoviti kurikulum (ZRSŠ) je bila opravljena analiza stanja na področju jezikovnega izobraževanja v RS ter izpostavljena problematika jezikovnega izobraževanja. Analiza temelji na primerjavi s kurikulumi jezikovnega izobraževanja v več evropskih državah.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (MIZŠ, ARRS, ZRSŠ), Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 921.673,54 evra in redna dejavnost

1 Slovenščina kot prvi jezik v Republiki Sloveniji

1. cilj: Razvijanje in izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti govorcev slovenščine kot prvega jezika in njihovo usposabljanje za učinkovito sporazumevanje

Aktivnosti

1.1.1 Osnovne aktivnosti

Evalvacija primernosti in usklajenosti učnih načrtov, učnih gradiv, pouka in zunanjih preverjanj slovenščine ter mednarodna primerjava učnih načrtov in učnih gradiv s slovenskimi

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Evalvacijsko poročilo, primerjalna študija, analiza posameznih problematik ter iz tega izhajajoči predlogi, ki upoštevajo vsa izhodišča, zajeta v komentarju aktivnosti.

Predvideni učinki

- Obstoj gradiv, ki bodo osnova za nadaljnje ukrepe na področju izboljševanja pouka slovenščine,
- številčno in primerjalno podprti podatki kot osnova za spremembe in dopolnitve pouka slovenščine na vseh ravneh,
- obstoj vsebinskih temeljev za prenovo jezikovnega pouka slovenščine na vseh ravneh,
- učinkovitejše medpredmetno povezovanje tujih jezikov s slovenščino in slovenščine kot prvega jezika z drugimi jeziki ([prim. aktivnost Umestitev jezikovne zmožnosti v materinščini, učnem jeziku in tujih jezikih kot kroskurikularnih kompetenc v šolske izvedbene kurikule: oblikovanje izhodišč in smernic](#) pri poglavju Tuji jeziki (str. 76),
- učinkovitejše znotrajpredmetno povezovanje med jezikovnim in književnim delom pouka slovenščine,
- poenotenje jezikoslovnih izrazov pri slovenščini in drugih jezikih na pojmovni in izrazni ravni,
- metodološka in časovna uskladitev obravnave izbranih jezikovnih vsebin pri pouku slovenščine in tujih jezikov (s spremembo učnih načrtov in učnih gradiv),
- izboljšanje učnih gradiv in prilagoditev vsebine izobraževanj učiteljev,
- izboljšava zunanlega preverjanja znanja slovenskega jezika.

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je v letu 2016 Zavod RS za šolstvo uresničil naslednje naloge; izvedli oziroma pripravili so:

- *Primerjalno analizo UN za slovenščino v osnovni šoli in gimnazijah s finskim, estonskim, poljskim in hrvaškim učnim načrtom za prvi jezik/materinščino v okviru projekta ZRSŠ Enoviti kurikulum,*
- *Javno razpravo o spremembah UN za slovenščino v osnovni šoli (pripravljeno je bilo tudi poročilo),*
- *Predlog UN za slovenščino v osnovni šoli za obravnavo na SS RS za splošno izobraževanje,*
- *Smernice za spremembe UN za slovenščino kot drugi jezik na narodno mešanih območjih v Prekmurju in slovenski Istri,*
- *Smernice za prenovo UN za slovenščino v gimnazijah,*
- *Izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih in seminarjih,*
- *Slovarček jezikoslovnih izrazov za slovenščino in tuje jezike (gradivo je pripravljeno za objavo).*

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

1.1.2 Osnovne aktivnosti

Sprememba učnih načrtov na podlagi raziskav, evalvacij in drugih analiz

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Prenovljeni učni načrti za vse stopnje douniverzitetnega izobraževanja

Predvideni učinki

- Uvajanje prenovljenih učnih načrtov v učno prakso
- Kakovostnejši pouk slovenščine_

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da ker učni načrt za slovenščino v osnovnih šolah še ni bil potrjen na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje, ni bilo mogoče uresničiti dejavnosti za njegovo uvajanje v učno prakso.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

1.1.3 Osnovne aktivnosti

Preizkušanje in evalviranje uporabe jezikovnih tehnologij pri pouku slovenščine

Nosilec

MK

Kazalniki

Evalvacijsko poročilo

Predvideni učinki

Vpeljava predlaganih rešitev v pedagoško prakso

Poročilo nosilca

MIZŠ sicer ni nosilec navedenih aktivnosti, jih pa izvaja. Poroča, da je Zavod RS za šolstvo v letu 2016 nadaljeval izvajanje ukrepa in načrtoval tri izobraževanja z naslovom Raba jezikovnih portalov v okviru dodatne ponudbe ZRSŠ in dve izobraževanji za rabo interaktivnih učbenikov pri pouku slovenščine v osnovnih in srednjih šolah.

MK se kot nosilec aktivnosti vključuje glede na svoje pristojnosti v smislu spremljanja.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

1.2 Zagotavljanje kakovosti poučevanja slovenščine s sistemskimi ukrepi

Motiviranje in usposabljanje ravnateljev za sprejemanje strokovno ustreznih odločitev v zvezi z načrtovanjem in izvajanjem jezikovnega izobraževanja ter v zvezi z zagotavljanjem čim višje ravni strokovnega jezika pri vseh predmetih na šoli ter priprava usmeritev za takšno usposabljanje

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Strokovni posveti in delovna srečanja

Predvideni učinki

Kontinuirana skrb za slovenščino kot učni jezik in dvig ravni strokovnega jezika pri vseh predmetih na šoli

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je v letu 2016 Zavod RS za šolstvo izvedel naslednje aktivnosti:

- *drugo nacionalno konferenco Jeziki v izobraževanju aprila 2016, namenjeno tudi pregledu uresničevanja ciljev Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko in Akcijskega načrta za jezikovno izobraževanje (5.000,00 evrov),*
- *posvete za ravnatelje po območnih enotah ZRSŠ (16 posvetov),*
- *študijska srečanja za učitelje slovenščine v OŠ in SŠ (28 srečanj).*

Porabljena sredstva

MIZŠ: 5.000,00 evrov in redna dejavnost

1.3 Obveščanje in izobraževanje učiteljev

Načrtovanje, organizacija in izpeljava posvetov, delovnih srečanj in seminarjev za seznanjanje z novostmi na področju prenove učnih načrtov, učnih gradiv, didaktike predmeta, strokovnih novosti, novosti na področju jezikovnih tehnologij in jezikovne politike (večjezičnost, medkulturnost ...)

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število, vsebina in oblike izobraževanja učiteljev

Predvideni učinki

Boljša usposobljenost učiteljev za uvajanje novosti, uveljavljanje sodobnih didaktičnih pristopov, medpredmetno povezovanje, uvajanje večjezičnosti in medkulturnosti v učno prakso, učinkovita raba jezikovnih tehnologij

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da so na vsakoletni mednarodni konferenci SIRikt celovito predstavljene aktualne dejavnosti (novi didaktični pristopi, sodelovanje in partnerstva učiteljev, aktivna vključenost učencev v vse faze pouka) pri vseh predmetih in medpredmetnem povezovanju ter tudi sodelovanje z okoljem s poudarkom smiselne in učinkovite rabe moderne tehnologije. Pri tem se krepijo ne le znanja in kompetence udeležencev, ampak tudi tisti, ki predavajo, prikazujejo oz. izvajajo delavnice. Na podlagi udeležbe na konferenci se torej učitelji vseh predmetov (torej ne le jezikovnih) vse bolj zavedajo pomena zmožnosti za uporabo tehnologije ter sporazumevanja v virtualnem svetu (besedilo, govorena beseda). Proračun celotne konference je pribl. 120.000,00 evrov (pri tem je vsaj polovica sredstev namenjena človeškim virom, tj. zaposlenim, ki organizirajo konferenco). Težko je oceniti, koliko sredstev od tega je namenjenih učiteljem s področja jezikov. Lahko rečemo, da jih je bilo približno desetina, to je 90 od 900 udeležencev – 12.000,00 evrov ([prim. poročilo nosilca pri aktivnosti Spodbujanje vključevanja učiteljev v izobraževanja o samostojni uporabi sodobnih jezikovnih virov za učitelje in učiteljice na različnih stopnjah šolanja, izvedba izobraževanj za splošno in poklicno javnost \(str. 14\)](#)).

MIZŠ je poleg tega v letu 2016 za šolsko leto 2015/16 sofinanciral 7 seminarjev za dvig digitalnih kompetenc učiteljev (pribl. 17.500,00 evrov). V šolskem letu 2016/17 pa je MIZŠ sofinanciralo 29 tovrstnih seminarjev (pribl. 72.500,00 evrov). Na seminarjih so bili zagotovo tudi učitelji jezikov. Glede na to, da ni točnih podatkov, je težko oceniti vrednost sredstev, ki so se uporabila v ta namen.

ZRSŠ je v okviru različnih projektov (ATS2020 ipd.) v letu 2016 izpeljalo pribl. 15 seminarjev za dvig digitalnih kompetence učiteljev (pribl. 15.000,00 evrov). Enak problem glede udeležbe učiteljev jezikov in porabljenih sredstev kot v prejšnjem odstavku.

ZRSŠ je v letu 2016 izvedel naslednje aktivnosti:

- *drugo nacionalno konferenco Jeziki v izobraževanju aprila 2016; cilji: seznanitev naslovnikov s problematiko jezikovnega izobraževanja v Sloveniji, uresničevanje Resolucije o NPJP in ANJI, mednarodni trendi in nacionalne usmeritve s poudarkom na učni praksi (5.000,00 evrov),*
- *seminarje za učitelje slovenščine in razrednega pouka, razpisane v Katalogu stalnega strokovnega spopolnjevanja delavcev v vzgoji in izobraževanju,*
- *vključevanje aktualnih tem v programe študijskih srečanj v organizaciji Zavoda RS za šolstvo za vzgojitelje in učitelje na vseh stopnjah douniverzitetnega izobraževanja.*

Porabljena sredstva

MIZŠ (MIZŠ, ZRSŠ): pribl. 122.000,00 evrov in redna dejavnost

2. cilj: Razumljiv uradovadni jezik in nadgrajevanje jezikovne zmožnosti javnih uslužbencev

Aktivnost

Izdelava kazalnikov za razumljivo in sprejemljivo javno in uradno sporazumevanje za potrebe različnih ciljnih skupin

Nosilec

MK

Kazalniki

Izdelava kazalnikov

Predvideni učinki

Lažje načrtovanje ukrepov za izboljšanje razumljivosti uradovadnega jezika

Poročilo nosilca

MZZ sicer ni nosilec dejavnosti, a vseeno izvaja nekatere tovrstne dejavnosti. V okviru izvajanja ukrepov na podlagi proračunske postavke MZZ sta bili za jezikovnopolitične ukrepe 15. in 16. septembra 2016 v Bruslju izvedeni dve jezikovni delavnici za zaposlene na Stalnem predstavništvu RS pri EU in slovenske pravnike lingviste iz institucij EU. Porabljena sredstva: 1.852,46 evra. Delavnici in gradivo Osvežitvena delavnica slovenskega knjižnega jezika v pravnih in upravnih besedilih je pripravila Helena Škrlep, nekdanja dolgoletna lektorica v Sektorju za prevajanje Generalnega sekretariata Vlade RS in predavateljica uradovadne slovenščine za javne uslužbence. Udeleženci delavnic so na praktičnih primerih dejanskih težav, s katerimi se srečujejo pri ubesedovanju ali prevajanju, osvežili znanje, specifično za uradovalna besedila.

MJU sicer ni nosilec dejavnosti, a vseeno izvaja nekatere tovrstne dejavnosti. V organizaciji Upravne akademije MJU je bilo v letu 2016 izvedenih 5 seminarjev z delavnico Jezik in oblika besedil v javni upravi s skupno 100 udeleženci. V program usposabljanj je bila uvrščena nova delavnica Jezik v stalnih oblikah upravnih besedil, ki je bila izvedena trikrat, skupno se je udeležilo 44 javnih uslužbencev. Delavnica je namenjena udeležencem iz posameznih organov ali specifičnim ciljnim skupinam in se osredotoča na jezikovno izboljševanje in oblikovno usklajevanje stalnih oblik besedil, ki jih tvorijo pri svojem delu. Cilj je izoblikovanje ustreznih vzorcev stalnih oblik besedil in izboljšanje njihove jezikovne pravilnosti.

MJU tudi poroča, da je bil v letu 2015 pripravljen predlog dveurnega usposabljanja Poslovno sporazumevanje v javni upravi, ki bi bilo vključeno v Obvezno usposabljanje za imenovanje v naziv, vendar se zaenkrat program obveznega usposabljanja ni spreminjal.

Porabljena sredstva

MZZ, MJU: 1.852,46 evra in redna dejavnost

2 Slovenščina kot drugi in tuji jezik

1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenščini

Aktivnost

Evalvacija tečajev, ki potekajo po Uredbi o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani EU in ki jih financirata EU in RS

Nosilec

MNZ

Kazalniki

Evalvacija programa pomoči pri vključevanju

Predvideni učinki

Optimizacija programa

Poročilo nosilca

MNZ poroča, da so tujci, ki niso državljani EU, upravičeni do programov pomoči pri hitrejšem vključevanju v okolje Republike Slovenije, ki med drugimi obsegajo tako učenje slovenskega jezika kot seznanjanje s slovensko družbo; navedene vsebine se izvajajo kot program Začetna integracija priseljencev (ZIP). V letu 2016 je program obiskovalo 1500 oseb.

Po udeležbi v programu ZIP, ki mora biti vsaj 80-odstotna, so tečajniki upravičeni tudi do brezplačnega prvega preizkusa znanja iz slovenskega jezika na osnovni ravni – v letu 2016 je bilo zabeleženih 1032 kandidatov.

Program je prepoznan kot uspešen, kar izkazuje visoka udeležba tujcev v programu ZIP, po podatkih Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik pa so osebe, ki se predhodno udeležijo programa ZIP, za 15 % bolj uspešne od drugih tujcev, ki opravljajo izpit iz slovenskega jezika na osnovni ravni.

Ukrep je bil izveden tudi v letih 2014 in 2015.

V 2016 se je nadaljevalo izvajanje programov za nudenje pomoči pri vključevanju širši skupini državljanov tretjih držav, ki se je začelo v letu 2015 in bo predvidoma trajalo do 30. 6. 2018. Za izvedbo tečajev »Začetne integracije priseljencev« je v obdobju treh let namenjeno 1.845.000,00 evrov. V letu 2016 je MNZ izvedlo novo javno naročilo, s katerim namerava zagotoviti izvedbo tečajev slovenskega jezika za tujce v Celju, Zagorju, Trbovljah, Slovenskih Konjicah, Slovenj Gradcu, Ravnah na Koroškem, Velenju, Žalcu, Šoštanju, Novi Gorici, Ajdovščini, Postojni, Idriji in Tolminu. Skupna vrednost javnega naročila je 480.000,00 evrov.

Za zagotovitev brezplačnega prvega preizkusa iz slovenskega jezika na osnovni ravni je bilo namenjenih 125.904,00 evrov.

Porabljena sredstva

MNZ: 605.904,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Spremljava in evalvacija pouka slovenščine za učence, dijake priseljence

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Raziskava, strokovni in znanstveni članki s področja

Predvideni učinki

Vpogled v učinkovitost poučevanja/učenja oz. jezikovno zmožnost učencev glede na njihove sporazumevalne potrebe, kar bo posledično vplivalo na nadaljnje načrtovanje poučevanja slovenščine

Poročilo nosilca

V letu 2016 aktivnost zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

2. cilj: Sistemska umestitev poučevanja/učenja slovenščine kot drugega jezika oz. jezika okolja v vrtcu, osnovni in srednji šoli

Aktivnost

Definiranje obsega in oblike učenja, normativov in standardov pri učenju slovenščine kot drugega jezika v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu²

² Prve štiri aktivnosti so usmerjene predvsem v izboljšanje jezikovnega vključevanja otrok, učencev in dijakov priseljencev in Romov, v izhodišču predlaganih dejavnosti so jezikovne potrebe govorcev, njihova stopnja jezikovne zmožnosti v slovenščini, in ne formalni (pravni) status, ki ga določena skupina govorcev ima. Druge aktivnosti so razumljene širše – za vsa okolja, kjer je slovenščina drugi jezik in so izkazane potrebe po tovrstnih dejavnostih.

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Jasna opredelitev obsega, oblik učenja slovenščine ter pričakovanih standardov znanja, usklajene zakonske in normativne podlage

Predvideni učinki

Poenotenje poučevanja – zagotavljanje enakih možnosti za učenje slovenščine, zagotovljen dostop do učinkovitega učenja slovenščine in s tem do uspešnejšega vključevanja v vzgojno-izobraževalni sistem in družbo

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da bo do avgusta 2018 prek razpisa »Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev«, ki je bil objavljen maja 2016, pripravljen predlog programa dela z otroki priseljenci, ki bo vseboval tudi utemeljeno priporočeno število ur začetnega pouka slovenščine za otroka priseljenca, in sicer za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega izobraževanja po vzgojno-izobraževalnih obdobjih in srednješolskega izobraževanja. Predlog programa bo temeljil na učnih načrtih za začetni pouk slovenščine za učence priseljence.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

Aktivnost

Implementacija učnih načrtov za začetno učenje slovenščine kot drugega jezika

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Potrjeni učni načrti z vključitvijo relevantnih vsebin

Predvideni učinki

Dostop do učenja slovenščine, posledično boljša jezikovna zmožnost učencev

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da učni načrti za začetni pouk slovenščine v letu 2016 niso bili dopolnjeni.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Aktivnost

Opredelitev kompetenc učiteljev, ki izvajajo dodatne ure slovenščine oz. učencem, katerih prvi jezik ni slovenščina, nudijo jezikovno pomoč, ter zagotavljanje njihove usposobljenosti

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Programsko izhodišče za opredelitev učiteljevih kompetenc za dopolnilno izobraževanje slovenščine kot drugega/tujega jezika

Predvideni učinki

Kompetentni učitelji, povečana ozaveščenost pri učiteljih in strokovni javnosti o pomembnosti usposobljenosti učitelja za delo z učenci, ki jim slovenščina ni prvi jezik, usposobljenost učiteljev

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da usposabljanja za poučevanje slovenščine kot drugega jezika izvaja Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik.

Prav tako se usposabljanja izvajajo znotraj že omenjenega razpisa »Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev«, ki bo trajal do leta 2021. Izbrana in potrjena sta bila dva projekta: Izzivi medkulturnega sobivanja in Le z drugimi smo.

Med 14. in 16. 11. 2016 je bil v okviru projekta Izzivi medkulturnega sobivanja izveden 2. modul profesionalnega usposabljanja multiplikatorjev in članov strokovnih timov programa SIMS šol v konzorciju na temo »Slovenščina kot drugi jezik«. Na njihovi spletni strani je tudi stran, posvečena gradivom Modula 2 »Poučevanje slovenščine kot drugega jezika«.

V programu »Le z drugimi smo« so ponujeni brezplačni 16-urni seminarji na različne teme, med drugim tudi seminar z naslovom Vključevanje, slovenščina, medkulturna vzgoja in izobraževanje, znotraj katerega se obravnava tudi slovenščina kot drugi jezik. V letu 2016 so bili izpeljani že trije regijski posveti: oktobra v Novem mestu, novembra v Murski Soboti in decembra v Kranju. Regijski posveti se mesečno nadaljujejo tudi v letu 2017.

Usposabljanja so sestavni del projektov. Ker tovrstna aktivnost ni ločena, tudi ni mogoče sklepati, koliko je porabljenih sredstev.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

Aktivnost

Ozaveščanje šolskih delavcev in strokovne javnosti: razumevanje procesa učenja slovenščine kot drugega jezika in vloge, ki jo ima jezik pri šolanju, razumevanje sociokulturne situacije učencev, ki jim slovenščina ni prvi jezik

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Izvedba usposabljanj, posvet za strokovno javnost, strokovni članki

Predvideni učinki

Povečana ozaveščenost šolskih delavcev, strokovne javnosti o jezikovnih potrebah otrok, učencev in dijakov, govorcev slovenščine kot drugega jezika

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da se ozaveščanje in usposabljanje šolskih delavcev izvajata znotraj že omenjenega razpisa »Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev«, ki bo trajal do leta 2021 ([prim. aktivnosti Definiranje obsega in oblike učenja, normativov in standardov pri učenju slovenščine kot drugega jezika v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu](#) (str. 30) in [Opredelitev kompetenc učiteljev, ki izvajajo dodatne ure slovenščine oz. učencem, katerih prvi jezik ni slovenščina, nudijo jezikovno pomoč, ter zagotavljanje njihove usposobljenosti](#) (str. 32)).

Posvet o jezikovnem vključevanju priseljencev v vrtce in šole je potekal na MIZŠ 23. 9. 2016 ob evropskem dnevu jezikov. Posvet je organizirala Evropska komisija v sodelovanju z MIZŠ in ZRSŠ. Med temami posveta so bili izpostavljeni različni vidiki jezikovnega vključevanja priseljencev, tako potreba po čimprejšnjem obvladovanju učnega jezika kot tudi prizadevanja MIZŠ, da priseljenci, vključeni v vzgojno-izobraževalni proces, ohranijo in okrepijo svojo materni jezik. Večina gradiv s posveta je dostopna v spletni skupnosti Jeziki v izobraževanju. Večino stroškov za posvet je krilo Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji. ZRSŠ: 219,00 evrov.

Porabljena sredstva

ZRSŠ: 219,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Sistematično izobraževanje bodočih učiteljev slovenščine v okviru univerzitetnega študija s področja poučevanja/učenja slovenščine kot drugega in tujega jezika, realizacija formalno že potrjenih programov³

Nosilci

Univerze

Kazalniki

Število predmetov s področja poučevanja slovenščine kot drugega in tujega jezika, število usposobljenih učiteljev

Predvideni učinki

Usposobljenost učiteljev za pouk slovenščine kot drugega in tujega jezika

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da so bili na pobudo Centra za slovenščino kot drugi in tuji jezik (FF UL) na Oddelku za slovenistiko akreditirani lektorati slovenščine kot tujega jezika, in sicer kot semestrski 60-urni zunanji izbirni predmeti, ovrednoteni s tremi kreditnimi točkami, ki jih lahko izberejo vsi redno vpisani študenti Univerze v Ljubljani. V prvi polovici leta 2016 (to je letni semester štud. l. 2015/16), ko financiranje posebnega predmeta Slovenščina kot tuji jezik – lektorat še ni bilo natančneje definirano, so se nadaljevalnega lektorata slovenščine 2 udeleževali le študenti, ki so v zimskem semestru 2015/16 (še v koledarskem letu 2015) obiskovali lektorat slovenščine 1 (35 študentov). Poleg študentov FF so se z drugih članic UL lektorata udeleževali tudi: 4 študenti FRI, 2 študenta FER, 2 študentki AG, 2 študentki ZF, 1 študentka ALUO in 1 študentka BF. V štud. letu 2016/17 (jeseni 2016) je nato ponovno stekla izvedba predmeta Slovenščina kot tuji jezik – lektorat 1 s 35 udeleženci z 10 različnih članic.

Univerza na Primorskem poroča, da je bil na Oddelku za slovenistiko na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem s prenovo študijskega programa med letoma 2013 in 2014 na prvostopenjskem študiju uveden predmet Poučevanje slovenščine kot drugega/tujega jezika; predmet je bil pred tem del drugostopenjskega študijskega programa. Predmet je umeščen v tretji letnik študija. Prva generacija študentov bo v predmet vključena v študijskem letu 2017/2018, predvideva se vključitev približno 15 študentov. Poleg formalnega izobraževanja so posamični študenti (v preteklem letu 4), ki so predmet v preteklih letih že poslušali, vključeni tudi v dejavnosti oddelka pri aktivnem poučevanju slovenščine kot drugega/tujega jezika. Konkretno, vključeni so tako v hospitacije kot v individualne konzultacije – vaje pri izvedbi poletnih tečajev slovenščine za tuje slušatelje Halo, tukaj slovenski Mediteran. Aktivnost je financirana v okviru redne dejavnosti.

³ Pri predmetu bodo lahko študentje pridobili potrebna znanja za poučevanje govorcev slovenščine kot drugega jezika v različnih kontekstih: v slovenskih šolah, v šolah na narodnostno mešanih območjih v Sloveniji, v dvojezičnih šolah na narodnostno mešanem območju v Sloveniji, v mednarodnih šolah v Sloveniji, v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu, na lektoratih slovenščine ipd.

Porabljena sredstva

MIZŠ: za te dejavnosti ni bilo posebej namenjenih sredstev.

Univerze: redna dejavnost

Aktivnost

Usposabljanje vseh učiteljev in vzgojiteljev za učinkovito delo z otroki/učenci/dijaki, govorci slovenščine kot drugega jezika

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število izobraževalnih seminarjev, število usposobljenih učiteljev

Predvideni učinki

- Usposobljenost učiteljev za pouk slovenščine učencev, ki so govorci slovenščine kot drugega jezika
- Boljše razumevanje jezikovne in socialne situacije, v kateri se znajdejo učenci, govorci slovenščine kot drugega jezika, npr. učenci priseljenci – učinkovitejša (in prijazna) pomoč_

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da usposabljanje za poučevanje slovenščine kot drugega jezika izvaja Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik.

Prav tako se usposabljanja izvajajo znotraj že omenjenega razpisa »Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev«, ki bo trajal do leta 2021. Izbrana in potrjena sta bila dva projekta: Izzivi medkulturnega sobivanja in Le z drugimi smo ([prim. tudi aktivnosti Definiranje obsega in oblike učenja, normativov in standardov pri učenju slovenščine kot drugega jezika v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu](#) (str. 30) in [Opredelitev kompetenc učiteljev, ki izvajajo dodatne ure slovenščine oz. učencem, katerih prvi jezik ni slovenščina, nudijo jezikovno pomoč, ter zagotavljanje njihove usposobljenosti](#)) (str. 32).

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

Aktivnosti

Priprava učnih gradiv za učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika:

- priprava i-gradiv za začetno in nadaljevalno učenje slovenščine (za otroke in mladostnike)
- priprava učbenikov za poučevanje slovenščine kot drugega in tujega jezika za otroke in mladostnike (A2-B1)

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število gradiv

Predvideni učinki

Dostopnost učnih gradiv, povečanje stopnje jezikovne zmožnosti učencev, govorcev slovenščine kot drugega jezika, večja možnost za aktivno vključevanje v vzgojno-izobraževalni sistem in socialno okolje

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da v letu 2016 ni bilo narejenih oz. natisnjenih dodatnih učnih gradiv s področja slovenščine kot drugega jezika.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Aktivnost

Natančna opredelitev jezikovnih zahtev za posamezne poklice za tuje govorce (vključno z državljani EU) po obstoječem sistemu

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Natančnejše opredelitve

Predvideni učinki

Zagotavljanje možnosti za učinkovito sporazumevanje

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da aktivnost ni bila izvedena (pristojnosti za izvedbo naloge niso jasne).

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

3. cilj: Jezikovno vključevanje odraslih priseljencev

Aktivnost

Nadaljnje zagotavljanje izvedbe tečajev po Uredbi o načinih in obsegu zagotavljanja programov pomoči pri vključevanju tujcev, ki niso državljani Evropske unije – zagotavljanje tečaja slovenskega jezika na osnovni ravni in seznanjanja s slovensko kulturo, ustavo in zgodovino. Program omogoča lažje vključevanje tujcev, državljanov tretjih držav v družbo

Nosilec

MNZ

Kazalniki

Število tečajev, število udeležencev, uspešnost učenja

Predvideni učinki

Jezikovna zmožnost udeležencev tečajev na osnovni ravni

Poročilo nosilcev

MNZ poroča, da je bil v letu 2016 program ZIP izveden 171-krat, v skupinah od 10 do 15 oseb, in sicer v 31 krajih po Sloveniji (Krško, Novo mesto, Ljubljana, Domžale, Grosuplje, Vrhnika, Maribor, Slovenska Bistrica, Mengeš, Celje, Zagorje, Trbovlje, Slovenske Konjice, Šentjur, Rogaška Slatina, Škofja Loka, Kranj, Jesenice, Koper, Izola, Piran, Sežana, Ilirska Bistrica, Žalec, Slovenj Gradec, Velenje, Postojna, Ajdovščina, Nova Gorica, Tolmin, Idrija). Udeležilo se ga je 1500 oseb (od teh 80 oseb z mednarodno zaščito). Osebe, ki se udeležijo programa ZIP najmanj v obsegu 80 % ur, so upravičene do brezplačnega prvega opravljanja izpita iz slovenskega jezika na osnovni ravni. V letu 2016 je bilo zabeleženih 1032 kandidatov na izpitu, uspešno ga je opravilo 650 oseb. V letu 2016 so program skupaj s tujci obiskovale tudi osebe s priznano mednarodno zaščito. Ukrep je bil izveden tudi v letih 2014 in 2015.

V letu 2016 se je nadaljevalo izvajanje programov za nudenje pomoči pri vključevanju širši skupini državljanov tretjih držav, ki se je začelo v letu 2015 in bo predvidoma trajalo do 30. 6. 2018. Za izvedbo tečajev »Začetne integracije priseljencev« je v obdobju treh let namenjeno 1.845.000,00 evrov. V letu 2016 je MNZ izvedlo novo javno naročilo, s katerim namerava zagotoviti izvedbo tečajev slovenskega jezika za tujce v Celju, Zagorju, Trbovljah, Slovenskih Konjicah, Slovenj Gradcu, Ravnah na Koroškem, Velenju, Žalcu, Šoštanju, Novi Gorici, Ajdovščini, Postojni, Idriji in Tolminu. Skupna vrednost

javnega naročila je 480.000,00 evrov.

Za zagotovitev brezplačnega prvega preizkusa iz slovenskega jezika na osnovni ravni je bilo namenjenih 125.904,00 evrov.

MIZŠ sicer ni nosilec dejavnosti, jih pa izvaja. MIZŠ tako poroča, da je pripravljen in sprejet izobraževalni program Opismenjevanje v slovenščini za odrasle govorce drugih jezikov (z dodatkom za mladoletnike – prosilce za mednarodno zaščito), stare od 15 do 18 let, ki omogoča ustrežnejšo vključitev v program osnovne šole za odrasle.

Porabljena sredstva

MNZ, MIZŠ: 605.904,00 evrov in redna dejavnost

4. cilj: Slovenščina na tujih univerzah

Aktivnost

Financiranje lektoratov

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število in kakovost lektoratov, število študentov

Predvideni učinki

Ohranitev mreže lektoratov, kakovosten študij, ohranjanje povezav na univerzitetnem in raziskovalnem področju

Poročilo nosilca

MIZŠ v okviru proračunske postavke 823610 – Skrb za slovenščino financira delovanje mreže lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah. Trenutno deluje 57 lektoratov, od tega 9 na univerzah, kjer delovanje lektorata financira samo Republika Slovenija, 34 na univerzah, kjer delovanje lektorata sofinancirata Republika Slovenija in univerza gostiteljica, ter 14 na univerzah, kjer je financer samo univerza gostiteljica.

Statusi slovenistik na tujih univerzah so naslednji: na 26 univerzah je imela slovenistika status samostojnega diplomskega študija ali študijske smeri, na večini preostalih univerz pa je lektorat slovenščine izbirni ali obvezni izbirni predmet. V študijskem letu 2015/16 je po 23 letih znova začela delovati slovenistika na Univerzi v Sarajevu, kar je bilo s finančnega vidika omogočeno s prerazporeditvijo oz. ukinitvijo enega lektorata v Belgiji. Skupno število slušateljev/študentov na vseh

lektoratih pa je več kot 2000.

Na Univerzi v Ljubljani (Filozofska fakulteta) deluje Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, ki v okviru programa Slovenščina na tujih univerzah skrbi in izvaja vse potrebne podporne dejavnosti za celotno mrežo lektoratov na tujih univerzah. Za delovanje celotne mreže lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah ter za podporne aktivnosti je MIZŠ v letu 2016 zagotovilo 1.600.146,00 evrov. Enak znesek je zagotovljen tudi v proračunu 2017, kar pa že v tem trenutku ni dovolj (sprostitve napredovanj, višji indeksi OZN že v letu 2016 ...).

Poročila o delovanju in vseh aktivnostih lektoratov slovenskega jezika na tujih univerzah so dostopna na spletni strani <http://centerslo.si/na-tujih-univerzah/>.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 1.600.146,00 evrov in redna dejavnost

3 Slovenščina v zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu

1. cilj: Spodbujanje optimizacije učenja slovenščine za zamejske, zdomske in izseljenke otroke: ohranjanje in nadgrajevanje sistematičnega izobraževanja v slovenskem jeziku v okviru obstoječih šolskih sistemov

Aktivnosti

- Sodelovanje pri zagotavljanju usposobljenega pedagoškega kadra, tj. ustrezno usposobljenih učiteljev oz. asistentov iz Slovenije kot dodatne pomoči pri pouku slovenskega jezika, predvsem v Porabju in drugod v zamejstvu, kjer se za to pokaže potreba
- Zagotavljanje usposobljenega kadra za izvajanje dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture ter njihovo profesionalno usposabljanje
- Uvedba gostovanja inštruktorjev učiteljev slovenskega jezika in kulture iz Slovenije v šolah oz. društvih v slovenskih skupnostih v čezoceanskih državah

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Število usposabljanj za učitelje, število dodatno usposobljenih učiteljev_

Predvideni učinki

Kakovostnejši pouk slovenskega jezika: izboljšanje izobraževalnih procesov, njihovo usklajeno načrtovanje in razvoj

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da je v letu 2016 opravilo naslednje naloge:

- zagotavljanje in financiranje dveh asistentov slovenskega jezika v porabskih dvojezičnih šolah (35.000,00 evrov; učitelj, ki se financira prek ESS, je začel delati šele septembra 2016),
- zagotavljanje in financiranje dela 14 napotenim učiteljev slovenskega jezika in kulture, 18 nenapotenim in 6 učiteljem na daljavo (1600 učencev) (1.200.000,00 evrov),
- 1 učitelj asistent na Koroškem (25.000,00 evrov),
- projekt Poučevanje slovenščine in slovenske kulture v Varaždinski županiji (MIZŠ je financiralo 8 učiteljic, ki so v 12 šolah poučevale 120 učencev) (60.000,00 evrov).

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih nalogah v letu 2016:

- Izvedba seminarja za učitelje slovenskih sobotnonedeljskih šol v Kanadi in ZDA, 9.290,08 evra,
- Skupnost privatnih dvojezičnih vrtcev na Koroškem (AT), projekt Slovenščina tudi za prihodnje generacije, 10.000,00 evrov,
- Slovensko šolsko društvo Celovec (AT), 3.000,00 evrov,
- Mohorjeva šola Celovec (AT), 7.000,00 evrov,
- Osnovna šola Pečine Reka (HR), 1.800,00 evrov,
- SKD Gorski kotar (HR), dopolnilni pouk slovenskega jezika v Gorskem kotarju, 2.600,00 evrov,
- Osnovna šola Kuzma (SI), dve vzgojiteljici za Porabje (HU), 50.000,00 evrov.
- Združenje D. M. Černet, Kanalska dolina (IT), poučevanje slovenskega jezika v Kanalski dolini, 13.000,00 evrov,
- SKS Planika, Kanalska dolina (IT), poučevanje slovenskega jezika v Kanalski dolini, 6.300,00 evrov,
- SLOVIK, Slovenski izobraževalni konzorcij, Gorica (IT), poučevanje slovenskega jezika, 10.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 1.432.990,08 evra

Aktivnost

Spodbujanje zagotavljanja posebej prilagojenih učnih gradiv in učbenikov slovenščine za okolja, kjer se po tem kažejo potrebe

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Število posebej prilagojenih učnih gradiv in učbenikov

Predvideni učinki

Kakovostnejši pouk slovenskega jezika

Poročilo nosilcev

MIZŠ je v letu 2016 opravilo naslednje naloge:

- *Učbeniški sklad – dobava učbenikov za slovenske šole: MIZŠ na podlagi bilateralnih dogovorov z Republiko Italijo zagotavlja ustrezne učbenike za slovenske šole v Italiji na nivoju OŠ (v okvirni vrednosti 100.000,00 evrov letno). Učbeniki se izberejo v dogovoru z Uradom za slovenske šole v Trstu glede na izpad nekaterih vsebin v učbenikih, ki jih za slovenske šole namenja Republika Italija.*
- *Nabava periodike in strokovne literature in učbenikov za zamejske šole in dopolnilni pouk slovenščine: MIZŠ sicer zagotavlja periodiko, strokovno literaturo in učbenike po potrebi tudi za celotno ostalo zamejstvo v skladu s finančnimi zmožnostmi in povpraševanjem zamejskih šol (pribl. 10.000,00 evrov letno).*

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih nalogah v letu 2016:

- *Galeb, Trst (IT), Galebov šolski dnevnik za osnovnošolske otroke, 15.000 evrov,*
- *Strokovno pedagoško združenje, Celovec (AT), 10.000 evrov.*

Porabljena sredstva

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: približno 135.000,00 evrov

Aktivnost

Spodbujanje izdelave i-gradiv za (samo)učenje slovenščine na daljavo, ki bodo tako za popestritev pouka kot tudi v podporo obstoječim učnim pripomočkom in gradivom

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Nova i-gradiva

Predvideni učinki

Večje možnosti za (samo)učenje slovenščine

Poročilo nosilcev

MIZŠ je v fazi iskanja ustrezne rešitve: glede na vse večje povpraševanje na področju poučevanja otrok izseljencev na daljavo in omejenih finančnih sredstvih se je MIZŠ v sodelovanju z ZRSŠ lotilo priprave novega modela poučevanja na daljavo. Po nastajajočem modelu se bodo otroci učili slovenski jezik prek spletnih učilnic. (Izvedba poskusa na ZRSŠ pribl. 2.000,00 evrov.)

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjem izvedenem projektu v letu 2016: INV (SI), »Slovenščina mi je všeč«, projekt za mlade na Hrvaškem (2.000,00 evrov).

Porabljena sredstva

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 4.000,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Spodbujanje sodelovanja in izmenjav med šolami v Sloveniji s šolami s slovenskim učnim jezikom, dvojezičnimi šolami in šolami s poukom slovenskega jezika v zamejstvu ter oddelki dopolnilnega pouka slovenskega jezika v izseljenstvu na področju kulture, športa in izobraževanja, tudi z možnostjo daljšega bivanja v Sloveniji, npr. s spodbujanjem šolskih/razrednih/prijateljskih izmenjav z bivanjem pri družinah, letom šolanja v Sloveniji za zamejske dijake in študente, letom šolanja v zamejstvu za dijake iz Slovenije

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Tovrstne izmenjave in dogodki

Predvideni učinki

Višja stopnja jezikovne zmožnosti v slovenskem jeziku in intenzivnejše povezave s slovensko skupnostjo

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča o izvedenih ekskurzijah učencev DPS v Sloveniji (40): učenci so se vključevali v pouk na šolah, bivali so pri družinah ali v CŠOD in ob tem razvijali sporazumevalno zmožnost v slovenščini.

Poleg tega MIZŠ financira poletne šole v Sloveniji:

- strokovne ekskurzije za učence/dijake zamejskih šol v Sloveniji,*
- teden slovenskega jezika za tri srednje šole z avstrijske Koroške v sodelovanju s Centrom za slovenščino kot drugi jezik (CS2D/TJ),*
- OŠ Grm, poletna šola slovenskega jezika,*
- Mladinska poletna šola (CS2D/TJ) (zamejci, izseljenci),*
- Halo, tukaj slovenski Mediteran (poletna šola, Univerza na Primorskem),*
- bivanja zamejskih dijakov v dijaških domovih (8 udeležencev),*

- štipendije za douniverzitetno izobraževanje in izobraževanje v Sloveniji v stroki in jeziku (Cmepius) (10 udeležencev),
- poletne šole za učence, ki obiskujejo dopolnilni pouk (izseljenci, zdomci),
- 2-tedenska Poletna šola slovenščine za otroke in mladostnike slovenskega porekla (8–14 let), 50 udeležencev,
- 1-tedenski tabor Raziščimo Slovenijo, 15 udeležencev (Radenci),
- enotedenski tabor s poudarkom na umetniškem ustvarjanju »Slovenščina malo drugače (12 let) (Radenci).

Za vse navedene aktivnosti MIZŠ je bilo v letu 2016 porabljenih pribl. 190.000,00 evrov.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih v letu 2016:

- Slovensko združenje meščanov »Jožef Špringer« Kakanj, BiH, Ekskurzija v Slovenijo, 700,00 evrov,
- Zveza slovenskih društev v BiH Evropa zdaj, BiH, Srečanje učencev dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture v BiH, 3.000,00 evrov,
- Slovenska skupnost Tuzla, BiH, Vsaka ptica k svoji jati leti, 700,00 evrov,
- Slovensko društvo v Črni gori Vida Matjan, Črna gora, Kviz za Slovence v BiH »Narava« Banja Luka, 500,00 evrov,
- Daniela Trajkovska in Boban Trajkovski, Makedonija, Nastop na Otroškem festivalu gledaliških sanj, 500,00 evrov,
- Osnovna šola Božidarja Jakca, Slovenija, Podarimo si prijatelja – podarimo si knjigo, 300,00 evrov,
- Slovenska konferenca SSK, Slovenija, 20. tabor slovenskih otrok po svetu, 6.500,00 evrov,
- Združenje Slovenska izseljenska matica Slovenija, Poletna šola za otroke – Slovenščina malo drugače, 1.500,00 evrov,
- OŠ Maksa Pleteršnika Pišce, Slovenija, Moja hiša je tvoj dom, 400,00 evrov,
- Slovenska kulturna skupnost France Prešeren v Nišu, Srbija, Stokovna ekskurzija učencev dopolnilnega pouka, 900,00 evrov,
- Slovenska kulturna skupnost France Prešeren v Nišu, Srbija, Pišem, berem, rišem, 500,00 evrov,
- Slovenska kulturna skupnost France Prešeren v Nišu, Srbija, Kviz Koliko poznamo našo Slovenijo, 500,00 evrov,
- Slovenska kulturna skupnost France Prešeren v Nišu, Srbija, Sodelovanje na kvizu Male sive celice Banja Luka, 300,00 evrov
- Društvo Slovencev Planika Zrenjanin, Srbija, Učna ekskurzija otrok v Celje in nastop na gledališkem festivalu sanj v Ljubljani, 1.000,00 evrov,
- Društvo Slovencev v Beogradu – Društvo Sava, Srbija, Ekskurzija otrok dopolnilnega pouka iz Srbije v Slovenijo, 1.000,00 evrov,
- Inštitut za slovensko kulturo, Špeter Slovenov (IT), sodelovanje z jezikovno izobraževalnimi institucijami v Sloveniji, 15.000,00 evrov.

Univerze pri tej aktivnosti sicer niso predvidene kot nosilke, jo pa izvajajo. Univerza v Ljubljani poroča, da ima Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani sklenjene sporazume s posameznimi slovenskimi šolami v zamejstvu (Italija in Avstrija) in tako lahko študenti razrednega pouka, predšolske vzgoje, dvopredmetnega učitelja, hkrati pa tudi socialni in socialno-rehabilitacijski pedagogi, logopedi in surdopedagogi ter likovni pedagogi opravljajo pedagoško prakso med študijem na omenjenih šolah in po njem ter tako prenašajo znanje in zmožnosti na zamejske šole, se tam učijo večjezičnega pristopa

ter so v podporo pri zviševanju sporazumevalne zmožnosti v slovenščini tako učencev kot tudi učiteljev v zamejstvu.

Porabljena sredstva

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani: približno 223.300,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Spodbujanje sodelovanja državnih ustanov sosednjih držav, ki se ukvarjajo z reševanjem jezikovnih problematik

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Število srečanj v okviru sodelovanja državnih ustanov pri reševanju konkretnih problematik

Predvideni učinki

Manj administrativnih zapletov, poenostavljeno delovanje ter večja »pretočnost« in intenzivnejše povezave

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da je v letu 2016 opravljalo oziroma opravilo naslednje naloge:

- sestanki mešane komisije med MIZŠ in Deželnim šolskim svetom za Koroško – oddelkom za manjšinsko šolstvo,*
- redna srečanja MIZŠ z Uradom za slovenske šole pri deželnem šolskem uradu FJK v Trstu,*
- XV. zasedanja slovensko-madžarske mešane komisije za spremljanje Sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji in slovenske narodne manjšine v Madžarski. (Za te aktivnosti ni namenjenih posebnih finančnih sredstev, razen potni stroški zaposlenih na MIZŠ in ZRSŠ in organizacija dogodka.)*

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

Aktivnost

Prizadevanje za bilateralno priznavanje primerljive izobrazbe na vseh ravneh (OŠ, SŠ, univerza, matura, leto šolanja v Sloveniji, drugo izobraževanje, poklicne kvalifikacije, regulirani poklici)

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Predvideni učinki

Manj administrativnih zapletov in večja mobilnost, promocija študija in izobraževanja v Sloveniji, ohranjanje in privabljanje večjega števila učencev z obeh strani meje

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da se področje urejuje v skladu z direktivami EU, ki se nanašajo na to področje.

Univerze pri tej aktivnosti sicer niso predvidene kot nosilke, jo pa izvajajo. Univerza v Ljubljani poroča, da je v petek, 3. marca 2017, na Deželnem šolskem uradu v Trstu v zvezi s pregledom sporazuma za izobraževanje učiteljev na šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji potekal sestanek, ki sta se ga udeležili tudi Univerza v Ljubljani in Univerza na Primorskem. 22. marca 2002 so namreč Avtonomna dežela Furlanija - Julijska krajina, Univerza v Trstu, Univerza v Vidmu, Univerza v Ljubljani in Univerza v Mariboru sklenile sporazum (konvencijo) za vzpostavitev sodelovanja na področju visokošolskega usposabljanja, namenjenega učnemu kadru v šolah s slovenskim učnim jezikom v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Odkar je v Republiki Italiji leta 1999 pristojnost za izobraževanje učnega kadra na šolah vseh vrst in stopenj dokončno prešla na univerze, si državne šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji ter Urad za slovenske šole pri Deželnem šolskem ravnateljstvu za Furlanijo - Julijsko krajino vztrajno prizadevajo, da bi bila njenemu kadru zagotovljena izobrazba, ki bi bila tudi z jezikovnega vidika ustrezna. Sporazum je po mnenju Deželnega šolskega urada še danes ustrezen, saj:

- predvideva različne oblike sodelovanja, od možnosti integriranih študijskih programov med univerzami na obeh straneh meje,*
- prek gostovanja profesorjev s slovenskih univerz na univerzah v Italiji,*
- pa vse do morebitnega štipendiranja študentov, ki bi svoj študij deloma ali v celoti želeli opraviti v Republiki Sloveniji.*

Hkrati pa potrebuje spremembe oziroma nova določila, in sicer glede na to:

- da je bila leta 2012 tržaška fakulteta za izobraževanje učnega osebja ukinjena in so njene pristojnosti prešle na Univerzo v Vidmu,*
- da so bili v tem času spremenjeni študijski programi (bolonjska prenova programov),*
- da so se od 2002 do 2012 izvajale le nekatere od dogovorjenih oblik sodelovanja (zelo skromna mobilnost učiteljev, še manjša študentov),*
- da so bile v tem času sprejete evropske smernice o vzajemnem priznavanju strokovnih naslovov,*
- da je bila na novo ustanovljena Univerza na Primorskem,*
- da se Univerza v Mariboru srečanja ni udeležila in je zato treba preveriti njihov interes za sodelovanje, saj tudi v času sporazuma ni prihajalo do medsebojnega sodelovanja.*

Na sestanku je bila izpostavljena težava, ki je povezana z doseganjem ustrezne jezikovne ravni v slovenščini številnih prihodnjih študentov Pedagoške fakultete v Vidmu. Že leta zaznavajo, da je znanje študentov na pedagoških programih glede poznavanja in rabe slovenskega jezika izredno skromno oziroma neustrezno za kakovostno poučevanje v slovenskih šolah. Zato so se že povezali s

Centrom za slovenščino kot tuji/drugi jezik (UL), ki jim bo pripravil ustrezne preizkuse znanja za preverjanje jezikovnih ravni v slovenščini. Univerza v Vidmu je izrazila tudi zanimanje za oblikovanje skupnih programov (angl. joint degree) oziroma programov dvojnih diplom (angl. double degree), saj bi tako študentje lažje dosegli ustrezne jezikovne ravni in pridobili strokovno in znanstveno terminologijo s pedagoškega področja tudi v slovenskem jeziku.

Porabljena sredstva

MIZŠ, univerze: redna dejavnost

Aktivnost

Skrb za pouk slovenščine v sistemu evropskih šol: financiranje dela učiteljev in postopno povečevanje njihovega števila, profesionalno usposabljanje učiteljev

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

7 napotениh učiteljev slovenščine v sistemu evropskih šol

Predvideni učinki

V posamezni evropski šoli (glede na potrebe) se zagotovi pouk slovenščine z redno zaposlenim učiteljem, s tem se zagotovi večja kakovost pouka, utrdi status slovenskega jezika in kulture na šoli in v sistemu EŠ nasploh.

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bila v šolskem letu 2016/2017 v sistem evropskih šol napotena še ena učiteljica slovenščine, in sicer na primarno stopnjo v Evropski šoli Frankfurt. Tako je v šolskem letu 2016/2017 v sistemu že 5 učiteljic slovenščine. Za pogodbe z učitelji v EŠ je bilo v letu 2016 namenjenih skupno 117.200,25 evra, od tega 8.359,75 evra za dodatno učiteljico.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 117.200,25 evra

2. cilj: Spodbujanje optimizacije poučevanja slovenščine: usposabljanje in izobraževanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti) v dvo- in večjezičnih okoljih

Aktivnost

Spodbujanje meduniverzitetnega in medfakultetnega izobraževanja

Nosilci

Univerze

Kazalniki

Vzpostavitev ustreznega modela učinkovitega usposabljanja učiteljev in pedagoških delavcev

Predvideni učinki

Implementacija pridobljenega znanja ter posledično večje znanje in učinkovitost pri poučevanju slovenščine

Poročilo nosilcev

Univerza na Primorskem poroča, da je Oddelek za slovenistiko na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem skrbel za implementacijo znanja in večje učinkovitosti pri poučevanju slovenščine v praksi, in sicer na naslednjih ravneh:

- izvedba gostujočih predavanj in delavnic na izbranih srednjih šolah na večjezičnem območju (SEPS Koper, Gimnazija Koper, Gimnazija Piran, Gimnaziji Ilirska Bistrica in Postojna ter še posebej Tehniški zavod Jožef Stefan v Trstu) – ciljni skupini teh gostovanj so bili tako dijaki kot učitelji slovenščine, ki so v procesu sodelovali kot hospitanti in/ali sodelujoči, cilji pa so bili povečana zmožnost za poučevanje književnosti, za vadbo praktičnosporazumevalne zmožnosti in kreativnega ustvarjanja; izvedenih je bilo 6 delavnic, 3 načrtujejo še v prvi polovici leta 2017;*
- začetek priprave skupne okrogle mize s profesorji srednjih in osnovnih šol s ciljem obravnave leta protestantizma;*
- vključevanje že aktivnih profesorjev slovenščine na večjezičnem območju v doizobraževanje (2 udeleženci na 2. stopnji bolonjskega študija, ki poučujeta na osnovni šoli z italijanskim učnim jezikom).*

MIZŠ sicer ni nosilec dejavnosti, a jo izvaja. Poroča, da v dogovoru s tujimi šolskimi oblastmi spodbuja tovrstno sodelovanje ob upoštevanju avtonomije visokošolskega prostora.

Porabljena sredstva

MIZŠ, Univerza na Primorskem: redna dejavnost

Aktivnost

Ciljno usmerjeno izobraževanje zamejskega učnega osebja za specifične potrebe didaktike slovenščine zaradi spremenjene jezikovne stvarnosti, jezikovnih potreb in znanj v zamejstvu

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Izobraževalni dogodki

Predvideni učinki

Kakovostnejši pouk in učinkovitejše delo v razredu, boljše znanje slovenskega jezika

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da je v letu 2016 opravilo naslednje naloge:

ESS-projekta Dvig kakovosti narodnostnega šolstva za madžarsko narodno skupnost v Sloveniji ter slovensko narodno skupnost na Madžarskem in Dvig kakovosti narodnostnega šolstva za italijansko narodno skupnost v Sloveniji ter slovensko narodno skupnost v Italiji sta se začela izvajati junija 2016. V letu 2016 je bilo namenjenih za vsak projekt 30.000,00 evrov. Ukrepa sta financirana iz evropskih sredstev. Za vsak projekt je v celoti namenjenih 360.000,00 evrov, od tega 1/3 sredstev za slovensko narodno skupnost v Italiji in 1/3 za slovensko narodno skupnost v Porabju na Madžarskem. Ukrepa se bosta izvajala do leta 2020. Oba ukrepa sta smiselna nadgradnja že zaključenih projektov. Gre za kontinuirano podporo razvoju in ohranjanju slovenskega/dvojezičnega šolstva v Porabju in na Tržaškem/Goriškem v okviru šolskega sistema na območju poselitve obeh narodnih manjšin.

S šolskim letom 2016/17 je začel veljati nov učni načrt za dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture. V uvodnem delu vsebuje predstavitev področja, opis splošnih ciljev in kompetenc, operativnih ciljev, didaktičnih priporočil in smernice za spremljanje napredovanja učencev. Osrednji del predstavlja učni načrt za prvo, drugo in tretjo starostno skupino (5–8, 9–11 in 12–17 let). Pri vsaki starostni skupini so predvidene teme, ki se jih lahko obravnava na različnih zahtevnostnih ravneh (A1 do B1), posebej so določene tudi vse štiri sporazumevalne spretnosti: poslušanje, govorjenje, branje in pisanje. Ob vsaki temi je podan nabor besed, ki naj bi jih učenci usvojili, kot tudi sociokulturni kontekst, v katerem so navedena nekatera dejstva o Sloveniji, slovenskih kulturi in družbi. Ocenjuje se, da bo nov učni načrt uporaben in koristen pripomoček za učitelje, ki poučujejo v okviru dopolnilnega pouka slovenščine v tujini.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 60.000,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Jezikovno izobraževanje in usposabljanje učiteljev in pedagoških delavcev (rednih in obšolskih dejavnosti), ki skrbijo za pouk slovenskega jezika oz. učijo v slovenskem jeziku v dvo- in večjezičnih okoljih

Nosilca

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Izobraževalni dogodki

Predvideni učinki

Kakovostnejši pouk in učinkovitejše delo v razredu, boljše znanje slovenskega jezika

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da je v letu 2016 opravilo naslednje naloge:

- *strokovni posvet za ravnatelje slovenskih šol iz Italije v Sloveniji v Ljubljani (I),*
- *6. srečanje slovenskih zamejskih učiteljev v Porabju (Hr, I, A, M),*
- *izobraževanja za posamezna predmetna področja na seminarjih v Sloveniji (I),*
- *izobraževanje za posamezna predmetna področja,*
- *poletni seminar za izbrane učitelje slovenskih šol (I) (Maribor),*
- *jesenski seminar za vse učitelje slovenskih šol (I), Gorica,*
- *seminar za dvojezične učitelje iz avstrijske Koroške (Dravograd) (A),*
- *strokovne seminarje in srečanja učiteljev dopolnilnega pouka slovenskega jezika (strokovno srečanje za napotene in nenapotene učitelje dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture 34 učiteljev, strokovno srečanje za napotene učitelje 14 učiteljev),*
- *5-krat strokovne priprave za nove učitelje dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture.*

Za vse navede aktivnosti MIZŠ je bilo v letu 2016 porabljenih pribl. 100.000,00 evrov.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih:

- *Osnovna šola Gornji Senik (HU), 4.300,00 evrov,*
- *Osnovna šola Števanovci (HU), 3.800,00 evrov.*

Porabljena sredstva

MIZŠ, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: približno 108.100,00 evrov

3. cilj: Ohranjanje in širjenje področij in priložnosti za rabo slovenščine: dejavnosti za promocijo Slovenije in slovenščine

Aktivnost

Povečanje študentskih skladov, ki zainteresiranim omogočajo bivanje in izobraževanje v Sloveniji, ter transparentnost študentsiranja

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Večji obseg sredstev za študentske sklade in posledično večje število udeležencev izobraževalnih procesov v Sloveniji, namenjenih predvsem otrokom, mladim in zainteresiranim iz slovenskega zamejstva in izseljenstva.

Predvideni učinki

Večja transparentnost porabljenih sredstev ter širjenje znanja slovenskega jezika ter vedenja o njem z izkušnjo življenja in delovanja v avtentičnem okolju

Poročilo nosilca

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih:

- *dodelitev študentskih za udeležbo na Poletnem tečaju slovenskega jezika, 14.580,00 evrov za šolnine, 2.570,00 evrov za bivanje,*
- *Mladinski poletni tečaj slovenskega jezika, 27.000,00 evrov za šolnine, 9.300,00 evrov za bivanje,*
- *tečaj slovenščine »Halo, tukaj slovenski Mediteran«, 8.600,00 evrov za študentske,*
- *Sklad Dorče Sardoč, Gorica (IT), študentske, 1.200,00 evrov.*

Porabljena sredstva

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 63.250,00 evrov

Aktivnosti

Spodbujanje rabe slovenščine zunaj RS v gradivih klasičnega in spletnega formata, npr. pisanja in branja natisnjenih knjig in e-knjig v slovenskem jeziku, dostopanja do e-virov v slovenskem jeziku, promocija rabe programske opreme za pametne telefone, tablice in računalnike v slovenskem jeziku, javno opozarjanje na možnosti in potrebo po oglaševanju tudi v slovenskem jeziku

Nosilec

JAK

Kazalniki

Gradiva klasičnega in spletnega formata v slovenskem jeziku, npr. e-knjige, periodika, programska oprema

Predvideni učinki

Večja dostopnost informacij v slovenskem jeziku, večji stik s slovenskim jezikom v sodobni medijski rabi, večji ugled slovenskega jezika

Poročilo nosilca

JAK je v letu 2016 na projektne razpisu omogočil sofinanciranje kulturnih projektov na področju elektronskega založništva, in sicer izdelavo kakovostnih elektronskih knjig v slovenskem jeziku ter podporo spletnim medijem in drugim platformam, pomembnim za razvoj in uveljavljanje literarne ustvarjalnosti v spletnih medijih. Tako je JAK sofinanciral objavo oz. pretvorbo v e-pub 197 knjig ter kulturne projekte petih prijaviteljev, ki v spletnih medijih poudarjajo in promovirajo poezijo, literarno kritiko in spodbujajo k branju, eden od teh tudi razvija dostop do literarnih del prek mobilne aplikacije. Z ukrepom je JAK omogočil spoznavanje in rabo slovenskega jezika na globalni ravni. Sredstva za e-knjige in ustvarjalnost v spletnih medijih v letu 2016: 43.735,00 evrov (15.735 evrov za e-knjige ter 28.000 za spletne medije). Kazalniki: 197 e-izdaj leposlovja in humanistike za otroke, mladino in odrasle, 5 spletnih medijev za promocijo slovenske književne ustvarjalnosti, od teh eden vključuje tudi mobilno aplikacijo za promocijo slovenskih avtorjev in literarnih del.

MK sicer ni nosilec aktivnosti, jih pa izvaja. MK tako poroča, da skladno s 26. členom Zakona o knjižničarstvu MK od leta 2016 financira naloge splošnih knjižnic za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih, vključno z boljšo dostopnostjo in spodbudami za branje knjižničnega gradiva v slovenskem jeziku. Poglavitni cilji izvajanja knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih so zlasti: vzdrževanje slovenskega kulturnega prostora (identitete slovenskega naroda), razvoj medkulturnega dialoga, promocija slovenske kulture, jezika in ustvarjalnosti ter povečevanje jezikovne osveščenosti za rabo slovenskega jezika med pripadniki slovenske narodne skupnosti v zamejstvu. Namen financiranja je omogočiti splošno dostopnost knjižničnega gradiva, informacij in storitev pripadnikom slovenske narodne skupnosti na obmejnem območju, razvijati bralno kulturo in povečati stopnjo bralne pismenosti v maternem jeziku med Slovenci v zamejstvu ter spodbujati uporabo knjižnic na obmejnem območju v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem. Projekti bralne kulture in knjižnične vzgoje za Slovence v zamejstvu so dejavnosti knjižnice, s katerimi knjižnice krepijo bralno kulturo in si prizadevajo za dvig bralne pismenosti ter povečevanje uporabe knjižničnih storitev med Slovenci v zamejstvu (npr. s programi in projekti družinskega oziroma medgeneracijskega branja, s programi in projekti bralne kulture za najmlajše in mlade bralce ipd.). Ker iz posebnih razmer v zamejstvu izhajajo tudi posebne jezikovne potrebe, knjižnice podpirajo ustvarjalnost tudi v lokalnih knjižnih različicah (narečnih jezikovnih praksah), spodbujajo in navajajo potencialne uporabnike na izposajo tega gradiva ter za samostojno doživljanje kulturnih dosežkov. Ministrstvo je za ta namen petim splošnim knjižnicam (Osrednji knjižnici Srečka Vilharja Koper, Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica, Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto, Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota ter Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem) v letu 2016 zagotovilo 25.810,00 evrov. MK omenjenim knjižnicam permanentno sofinancira tudi nakup knjižničnega gradiva za potrebe Slovencev v zamejstvu, v letu 2016 v skupni višini 60.000,00 evrov. Splošne knjižnice prek

portala Biblos z oddaljenim dostopom omogočajo dostopnost elektronskih knjig v slovenskem jeziku med drugim tudi Slovincem v zamejstvu in po svetu. MK je v letu 2016 podprlo tudi projekt »E-knjige za vse« (izvajalec Beletrina) z namenom ozaveščanja posameznih ciljnih skupin uporabnikov (med drugim Slovencev v zamejstvu in po svetu) o dostopanju do elektronskih knjig v slovenskem jeziku s ciljem pridobivanja in razvijanja bralnih občinstev ter bralnih navad in omogočiti stik s slovensko knjigo ter slovenskim jezikom Slovincem v zamejstvu in po svetu. MK je izvedbo projekta podprlo s 15.000,00 evri.

Porabljena sredstva

JAK, MK: 144.545,00 evrov

Aktivnost

Vzpodbijanje kulturnih in izobraževalnih povezav z RS

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Vzpostavljene povezave, skupni dogodki

Predvideni učinki

Ohranjanje in razvijanje jezikovnega znanja ter stikov s siceršnjo slovensko jezikovno skupnostjo

Poročilo nosilcev

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih:

- *Mohorjeva, Celovec (AT), Knjižno središče, 10.000,00 evrov,*
- *Korotan, Dunaj (AT), knjižno-kulturni center, 30.000,00 evrov,*
- *Bralna značka za zamejstvo, 9.400,00 evrov,*
- *Knjižnica Murska Sobota (SI), bibliobus za Porabje (HU), 4.000,00 evrov,*
- *Goriška knjižnica Nova Gorica (SI), potujoča knjižnica za Slovence v Italiji (IT), 1.000,00 evrov,*
- *Slovenska matica (SI), literarno ustvarjanje Slovencev v zamejstvu, 2.000,00 evrov,*
- *Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, Trst (IT), športno usposabljanje v Sloveniji, 10.000,00 evrov,*
- *Slovenski dijaški dom Srečko Kosovel, Trst (IT), tečaj slovenskega jezika in letovanje v Sloveniji, 8.000,00 evrov,*
- *Univerza Ljubljana, 52. seminar slovenskega jezika, literature in kulture, Ljubljana (SI), 1.000,00 evrov.*

Porabljena sredstva

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 75.400,00 evrov

Aktivnost

Spodbujanje rabe slovenskih narečij (kot samostojne vrednote in kot osnove za razvijanje znanja slovenskega knjižnega jezika) prek pobud, kot so npr. Jezik v družini na avstrijskem Koroškem, ustvarjanje in objavlanje v neknjižnih različicah

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Uresničitev tovrstnih pobud

Predvideni učinki

Ohranjanje slovenskega jezika na robovih slovenskega etničnega ozemlja

Poročilo nosilcev

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih:

- *Krščanska kulturna zveza, Celovec (AT), Slovenščina v družinah: 8.000,00 evrov,*
- *Mladi Porabci, Monošter (HU), jezikovni tabor: 2.000,00 evrov.*

Porabljena sredstva

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 10.000,00 evrov

Aktivnost

Spodbujanje slovenskih medijev k spremljanju življenja Slovencev v zamejstvu in po svetu

Nosilec

RTV SLO

Kazalniki

Oddaje, programi, rubrike, ki spremljajo življenje Slovencev v zamejstvu in po svetu

Predvideni učinki

Ohranjanje in razvijanje stikov ter vedenja o slovenski jezikovni skupnosti v zamejstvu in po svetu

Poročilo nosilca

MK sicer ni nosilec aktivnosti Spodbujanje slovenskih medijev k spremljanju življenja Slovencev v zamejstvu in po svetu, a jo izvaja. Poroča, da se ukrep »podpiranje slovenskih medijev pri vključevanju življenja in problemov slovenskih zamejcev« posredno izvaja prek javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev, ki je namenjen podpori medijem pri ustvarjanju in razširjanju programskih vsebin, pomembnih med drugim tudi za Slovence po svetu in pripadnike slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski.

MK je v letu 2016 prek letnega javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev podelilo finančna sredstva Društvu za prepis znanja in informacij VÓTER za projekt »Mi – zamejci« (3.203,40 evra). Oddaje so bile v celoti namenjene manjšinski tematiki in so se nanašale na slovensko manjšino na avstrijskem Štajerskem, slovensko manjšino na Hrvaškem ter slovensko manjšino na Madžarskem. Oddaje so bile sestavljene iz reportaž, izjav in intervjujev o življenju Slovencev, poročanja o dogodkih in prireditvah, katere so organizirali zamejski Slovenci. Izobraževalna oddaja informativnega značaja je obveščala tako pomursko kot tudi vso drugo javnost o življenju zamejskih Slovencev, opozarjala na njihovo prisotnost v naši neposredni okolici ter omogočila boljše čezmejne stike in ugodnejše pogoje za utrjevanje in krepitev nacionalne kulturne identitete ter rabo slovenskega jezika.

Koroški radio Slovenj Gradec je okviru sofinanciranega projekta »Ritem Koroške« (60.000,00 evrov), ki je predstavljal mozaik informativnih, kulturnih, tematskih in izobraževalnih oddaj, izvedel tudi specializirano oddajo »Odprta meja«, ki je zagotavljala pravico do obveščenosti slovenski manjšini v Avstriji. Pozornost je namenjala ohranjanju in negovanju slovenskega jezika in slovenske kulturne dediščine.

Oddaja prijavitelja HI-FI VIDEOSTUDIO, d. o. o., »Mura Raba« (18.546,38 evra) je 15-minutna dvojezična oddaja, ki je kot plod čezmejnega sodelovanja med Slovenijo in Madžarsko nastajala na TV AS iz Murske Sobote. V oddaji poročajo o kulturnem in drugem dogajanju ter življenju v Pomurju in zamejskih krajih. Oddaja je sestavljena iz prispevkov, reportaž in intervjujev ter gledalcem omogoča, da spoznajo delujoča slovenska društva v zamejstvu, se seznanijo z dogajanjem in kulturnim delovanjem v zamejskih krajih, kjer živijo in ustvarjajo Slovenci, ter se seznanijo z aktivnostmi Generalnega konzulata RS v Monoštru. Na drugi strani pa se zamejci seznanijo z aktivnostmi v Pomurju ter delovanjem Urada RS za zamejce in Slovence po svetu.

Poleg tega morajo skladno z Zakonom o medijih (Zmed) programske vsebine iz življenja in dela Slovencev v zamejstvu zagotavljati tudi vsi lokalni in regionalni radijski in televizijski programi posebnega pomena, če so vidni in slišni na območjih, na katerih te skupnosti živijo. Zagotavljanje predmetnega ukrepa pa je skladno z Zakonom o radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1) v prvi vrsti obveznost javne službe RTV Slovenija. ZRTVS-1 namreč kot javno službo določa tudi oddajanje radijskih in televizijskih programov za slovenske narodne manjšine v sosednjih državah ter za slovenske izseljence in zdomce. V teh programih pa mora RTV Slovenija med drugim zlasti:

- *zagotavljati verodostojne in nepristranske informativne oddaje, s katerimi celovito obvešča o političnem dogajanju doma in v zamejstvu, o pomembnih dogodkih v preostalih evropskih državah, zlasti članicah Evropske unije, in o pomembnih svetovnih temah tako, da posredovane vsebine omogočajo objektivno javno obveščenost tudi Slovencev po svetu in pripadnikov slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski;*
- *zagotavljati oddaje, ki odražajo življenje in probleme različnih struktur prebivalstva, pri čemer izhaja iz načela enakopravnega obveščanja o dogajanjih v vseh delih Slovenije in zamejstva;*
- *skladno z meddržavnimi pogodbami in v sodelovanju z javnimi radiotelevizijami sosednjih in drugih držav podpirati nastanek in razvoj čezmejnih radijskih in televizijskih projektov;*

- obveščati slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah, Slovence po svetu in tujo javnost o dogajanjih in dosežkih na kulturnem in drugih področjih v Republiki Sloveniji ter skrbeti za uveljavljanje slovenske radijske in televizijske ustvarjalnosti v tujini.

V letu 2016 je MK z 38.397,00 evri podprlo programe RTV Slovenija za tujino, ki se sofinancirajo na podlagi drugega odstavka 30. člena Zakona o Radioteleviziji Slovenija in so namenjeni obveščanju slovenske narodne manjšine v sosednjih državah, izseljencev in zdomcev oziroma Slovencev po svetu ter tuje javnosti, v deležu, ki se ne financira iz prispevka, in sicer:

- SLOVENSKI MAGAZIN – mozaična 25-minutna oddaja v nemškem in angleškem jeziku ter s slovenskimi podnapisi. Oddaja je namenjena predstavljanju Slovenije, njenih naravnih in kulturnih znamenitosti, njene kulturne dediščine, tradicije, sodobne ustvarjalnosti ter njenih gospodarskih, znanstvenih in turističnih potencialov;
- ALPE–DONAVA–JADRAN, Podobe iz srednje Evrope je 25-minutna mozaična oddaja z najdaljšo tradicijo v Evropi. Oddaja od leta 1982 nastaja v sodelovanju regionalnih in nacionalnih televizijskih centrov Bavarske, Avstrije, Švice, Italije, Hrvaške, Madžarske in Slovenije ter predstavlja edinstven projekt v evropskem medijskem prostoru.

RTV Slovenija samostojno poroča, da Radio Slovenija ponedeljkove večere namenja Slovincem, ki živijo onkraj meje. Oddaja Sotočja, namenjena rojakom v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem, je tradicionalno zasidrana v radijski programski shemi in je na sporedu vsak ponedeljek ob 20.00. Z raznoliko dejavnostjo na izobraževalnem, kulturnem in športnem področju si številni posamezniki in društva v Furlaniji - Julijski krajini, na avstrijskem Koroškem in Štajerskem, v Porabju, Istri, na Reki, v Gorskem kotarju, Zagrebu in Medžimurju prizadevajo ohraniti in okrepiti slovenski jezik in identiteto. Predstavljajo njihove življenjske zgodbe, spremljajo politično delovanje in njegov kontekst, predstavljajo kraje, v katerih avtohtona slovenska skupnost pušča svoj pečat. Oddaja je oblikovana mozaično, z intervjuji in reportažami, govorni del pa dopolnjuje ustrezna glasbena ustvarjalnost, ki jo slovenska narodna skupnost skrbno neguje. Oddajo ureja in vodi Mateja Železnikar.

JAK sicer ni nosilec aktivnosti Spodbujanje slovenskih medijev k spremljanju življenja Slovencev v zamejstvu in po svetu, a jo izvaja. Poroča, da je aktiven na področju predstavljanja kulturne in humanistične ustvarjalnosti matične domovine v zamejstvu. Tako v sodelovanju s Tržaškim knjižnim središčem (TKS) prireja okrogle mize in predstavitve slovenske kulture in humanistike. V letu 2016 je izvedel dve razpravi. V prvi na temo Slovensko zgodovino pisje o slovensko-italijanski meji, ki jo je vodila priznana zgodovinarica Marta Verginella, so bila predstavljena knjižna dela štirih slovenskih avtorjev, ki so v zadnjem obdobju odprli nove teme s področja humanistike. Druga razprava z naslovom Slovenka in Slovenke je bila posvečena 120-letnici začetka izhajanja revije Slovenka, ki je začela izhajati leta 1897 kot štirinajstdnevna priloga tržaške Edinosti. Za organizacijo predstavitve slovenske kulture/humanistike v Trstu je namenil pribl. 2.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

RTV SLO, MK, JAK: 122.146,78 evra in redna dejavnost

4. cilj: Sprotno spremljanje jezikovnopolitičnih situacij v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu

Aktivnost

Raziskava o javni rabi slovenščine v zamejstvu, zlasti o vsakdanjem sporazumevanju po posameznih področjih

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Pregled aktualnih raziskav in njihovih rezultatov, po potrebi pa tudi naročilo konkretne raziskave

Predvideni učinki

Evalvacija dejanskega stanja in določitev smernic za nadaljnje jezikovnopolitično načrtovanje

Poročilo nosilcev

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjih izvedenih projektih:

- ZRC SAZU Ljubljana (SI), raziskava »Slovenski jezik v Gorskem kotarju, HR: 10.000,00 evrov,
- SLORI Trst (IT), jezikoslovne raziskave: 20.000,00 evrov.

MIZŠ poroča, da v okviru ciljnega raziskovalnega programa V6-1633, ki ga financirajo ARRS, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter MIZŠ, z imenom »Priložnosti in možnosti za ohranjanje oziroma revitalizacijo slovenščine med slovensko manjšinsko skupnostjo v sosednjih državah« potekajo aktivnosti na temo vloge in pomena lokalnih narečij v odnosu do standarda slovenskega jezika. V zamejskih okoljih so namreč opazne različne jezikovne identifikacije, pri čemer slovenski jezikovni standard (knjižni jezik) predstavlja le eno od ravni jezikovne identifikacije na osi standardni/knjižni jezik–narečje. Namen projekta je preučiti pomen in načine ohranjanja slovenskega jezika v slovenskih skupnostih v konkretnih mikrookoljih (Videmska pokrajina, Porabje, Medžimurska in Varaždinska županija) s poudarkom na preučevanju pomena in načina izvajanja poučevanja slovenščine v izobraževalnem sistemu. Nosilec projekta je Inštitut za narodnostna vprašanja. Projekt se je začel oktobra 2016 in bo potekal do januarja 2018. Porabljena sredstva v letu 2016: 3.839,00 evrov.

V okviru tega projekta so bile v letu 2016 opravljene naslednje analize:

- *Analiza vitalnosti slovenskega jezika v Varaždinski in Medžimurski županiji na Hrvaškem: v tej študiji so se omejili na pregled vitalnosti slovenskega jezika v dveh obmejnih županijah: Varaždinski in Medžimurski županiji na Hrvaškem. Študija vključuje prikaz pravnega okvira urejanja položaja slovenskega jezika na Hrvaškem, prikaz rabe slovenskega jezika v družini in javnosti ter prikaz rabe slovenskega jezika v domenah, kot so cerkev, mediji, vzgojno-izobraževalni sistem, kulturna društva. Študija je nastala na podlagi že opravljenih raziskav in terenskih izkušenj.*
- *Analiza položaja slovenskega jezika v Porabju na Madžarskem: v tej študiji so se omejili na pregled vitalnosti slovenskega jezika v Porabju na Madžarskem. Študija prikazuje družbenozgodovinski kontekst, v katerem se je razvijal jezik porabskih Slovencev, vključenost slovenskega jezika v vzgojno-izobraževalni sistem ter druge dejavnike, ki spodbujajo ali pa zavirajo rabo slovenskega jezika v Porabju.*

- *Analiza položaja jezika v Videmski pokrajini v Italiji: v tej študiji so se omejili na pregled vključenosti slovenskega jezika v vzgojno-izobraževalni sistem (zlasti dvojezično šolo v Špetru) v Videmski pokrajini v Italiji. Študija opozarja na prekinjen medgeneracijski prenos slovenskega jezika v družini in izpostavlja pozitiven pomen vključevanja slovenščine v vzgojno-izobraževalni sistem.*

Vse tri analize so dostopne na spletni strani Inštituta za narodnostna vprašanja (www.inv.si/Dokumenti/dokumenti.aspx?iddoc=674&idmenu1=19&lang=slo).

Porabljena sredstva

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 33.839,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Raziskava o delovanju in učinkovitosti delujočih izobraževalnih sistemov, ki ponujajo pouk slovenskega jezika in učenja v slovenskem jeziku

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Pregled aktualnih raziskav in njihovih rezultatov, po potrebi pa tudi naročilo konkretne raziskave

Predvideni učinki

Evalvacija dejanskega stanja in določitev smernic za nadaljnje jezikovnopolitično načrtovanje

Poročilo nosilcev

Aktivnost zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Aktivnost

Raziskava o jezikovnem znanju, jezikovnih rabah in stališčih do slovenskega jezika v slovenskem zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu

Nosilca

MK, Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Kazalniki

Pregled aktualnih raziskav in njihovih rezultatov, po potrebi pa tudi naročilo konkretne raziskave

Predvideni učinki

Evalvacija dejanskega stanja in določitev smernic za nadaljnje jezikovnopolitično načrtovanje

Poročilo nosilcev

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu poroča o naslednjem izvedenem projektu: INV Ljubljana (SI), raziskava Stališča staršev v Porabju do slovenskega jezika (HU): 2.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu: 2.000,00 evrov

4 Jeziki manjšin in priseljencev v Republiki Sloveniji

1. cilj: Krepitev jezikovne zmožnosti govorcev

Aktivnost

Omogočanje izbora madžarskega in italijanskega jezika kot izbirnega predmeta za vse zainteresirane študente

Nosilci

Univerze

Kazalniki

Število študentov, ki izberejo izbirni predmet madžarski ali italijanski jezik. MIZŠ poroča, da tega kazalnika ne moremo meriti.

Predvideni učinki

Zagotovitev kontinuitete učenja madžarskega in italijanskega jezika pripadnikov manjšine in pripadnikov večine v celotni izobraževalni vertikali in s tem izboljšanje jezikovne zmožnosti govorcev

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da študijski program italijanščine poteka na Univerzi v Ljubljani in Univerzi na Primorskem. Študenti obeh univerz lahko izbirajo posamezne predmete študijskih programov italijanščine. Pregled vpisa študentov italijanščine na UP in UL: 2014/15 – 121 (66 + 51), 2015/16 – 109 (53 + 56), 2016/17 – 107 (41 + 66).

Univerza na Primorskem poroča, da na njihovi univerzi predmet Italijanski jezik izvaja Fakulteta za humanistične študije kot izbirni predmet za študente vseh članic Univerze na Primorskem. Povprečno ga na študijsko leto izbere 30 študentov. Aktivnost je financirana v okviru redne dejavnosti.

Študijski program madžarskega jezika poteka na Univerzi v Mariboru, vanj so vključeni trije študenti. Na Univerzi v Ljubljani in na Univerzi v Mariboru pa delujeta tudi lektorata madžarskega jezika.

Porabljena sredstva

Univerze: redna dejavnost

Aktivnost

Spodbujanje produkcije leposlovne (zlasti mladinske) literature v romskem jeziku

Nosilec

MK

Kazalniki

Število novih publikacij

Predvideni učinki

Izboljševanje bralne pismenosti romskih otrok

Poročilo nosilca

MK poroča, da je konec leta 2015 za leto 2016 objavil Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju romske skupnosti v Republiki Sloveniji, v katerem sta bila med drugimi prednostna kriterija za ocenjevanje tudi kulturna dejavnost v jeziku pripadnikov romske skupnosti ali dvojezični projekt ter prispevek k spodbujanju bralne pismenosti. MK je financiral 11 izdaj romskega leposlovja (v knjižni obliki ali na zgoščenkah, 12.900 evrov): zgoščenko Romske pravljice in pripovedke 11, knjige Marlea

pripoveduje/Marlenakre phukavibia, Mri mevi mini multi, Pravljice iz Bukovine 2, Zapisujemo spomine, Alin/Angel Jan, Urnebes, izdaja 3. številke Rroma/Ljudje, izdaja 12. dela knjige Otroci – zapojte z nami/Chavalen gilaven amencar, Anastasia te lakre pejtaušča /Anastasia in njeni prijatelji ter literarni natečaj, literarni večer in izid pesniške zbirke V Sožitju. Ukrep bo pripomogel k doseganju predvidenega učinka, tj. izboljšanju bralne pismenosti, predvsem romskih otrok in mladine.

Urad Vlade RS za narodnosti sicer ni nosilec aktivnosti, a jo izvaja. Poroča, da je v letu 2016 izvedel javni razpis za sofinanciranje programov organizacij romske skupnosti (JR-PRS2016). Cilji razpisa so bili spodbujanje aktivnega delovanja organizirane romske skupnosti na različnih področjih, še posebej prek aktivnosti, usmerjenih v izboljšanje položaja pripadnikov romske skupnosti v lokalnem okolju in ki naj bi zajemale med drugim tudi informativno dejavnost romske skupnosti. Okvirna višina sredstev za predmetni javni razpis je bila 250.000,00 evrov. Nanj se je s programi svojih aktivnosti, ki so sledili ciljem javnega razpisa, prijavilo pet zvez romskih društev. Na podlagi pregleda vlog je bilo odobreno sofinanciranje:

- programu Romske športne zveze, 27.728,42 evra,
- programu Zveze za razvoj romske manjšine Preporod, 55.070,73 evra,
- programu Zveze Romov Slovenije, 66.363,44 evra,
- programu Zveze romske skupnosti Slovenije Umbrella – Dežnik, 64.153,35 evra in
- programu Zveze Romov za Dolenjsko, 37.151,40 evra.

Končni podatki o višini sofinanciranja bodo znani po pregledu finančnih in vsebinskih poročil o izvedbi programa, na podlagi pregleda polletnih poročil pa so bili zneski znižani na spodnje vrednosti:

- Zvezi Romov Slovenije 66.363,44 evra,
- Zvezi romske skupnosti Slovenije Umbrella – Dežnik 64.153,35 evra,
- Zvezi Romov za Dolenjsko 34.000,00 evrov,
- Zvezi za razvoj romske skupnosti Preporod 55.070,73 evra,
- Romski športni zvezi 22.824,81 evra.

Prijavljeni programi teh zvez so zajemali aktivnosti, ki odgovarjajo ciljem razpisa in so vključevale delavnice, namenjene romskim otrokom, ženskam, krepitvi aktivnosti mladih, tudi na področju športa, medkulturne urice in aktivnosti za odpravo predsodkov in stereotipov, usposabljanje o pripravi in prijavi na različne razpise in podobno. Prek aktivnosti navedenih zvez oziroma organizacij pa sta se spodbujala tudi ohranjanje romskega jezika in informativna dejavnost romske skupnosti.

Urad Vlade RS za narodnosti je do postavljenega roka prejel letna poročila o izvedenih aktivnosti vseh organizacij, ki so bile financirane na podlagi JR-PRS2016.

Porabljena sredstva

MK, Urad RS za narodnosti: približno 255.312,00 evrov

Aktivnost

Spodbujanje vključevanja knjižničnega gradiva v jeziki etničnih skupnosti (priseljencev), ki so v znatnem številu prisotne v RS, v šolske, splošne in druge knjižnice

Nosilci

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic

Kazalniki

Število gradiv v jezikih

Predvideni učinki

Krepitev jezikovne zmožnosti pripadnikov etničnih skupnosti

Poročilo nosilcev

MK poroča, da Zakon o knjižničarstvu (ZKnj) v 25. členu določa, da knjižnice na narodnostno mešanih območjih izvajajo knjižnično dejavnost tudi za potrebe narodnih skupnosti. S to dikcijo so mišljene vse dejavnosti knjižnice, ki so javna služba, ne le nakup knjižničnega gradiva, ampak tudi zagotavljanje komunikacije v knjižnici v jeziku narodnih skupnosti, razvijanje bralne kulture, usposabljanje uporabnikov, prireditve v jeziku skupnosti ipd. Poleg tega namenja država splošnim knjižnicam, ki izvajajo posebne naloge za italijansko in madžarsko narodno skupnost, tudi sredstva za podporo usklajenemu razvoju knjižnične dejavnosti po 55. členu ZKnj. Po tem členu država namenja splošnim knjižnicam tudi sredstva za delni nakup knjižničnega gradiva. Poleg sredstev države, ki so namenjena zvišanju nivoja storitev knjižnic samo za potrebe narodnih skupnosti, so dejavnosti knjižnic dolžne financirati občine, in to za vse prebivalce na območju, ki ga pokriva posamezna knjižnica, tudi za pripadnike narodnih skupnosti. To velja tako za nakup knjižničnega gradiva, ko mora občina kot ustanoviteljica ali pogodbeni partnerica poskrbeti, da bo knjižnica z ustreznim nakupom v ustreznem razmerju skrbela za nakup knjižničnega gradiva za potrebe narodne skupnosti, kot tudi za druge dejavnosti knjižnice, ki jih mora občina financirati tudi za pripadnike narodnih skupnosti. Knjižnično dejavnost za madžarsko narodno skupnost na podlagi 25. člena ZKnj izvajata Knjižnica – Kulturni center Lendava in Pokrajinska in študijska knjižnica v Murski Soboti, za italijansko narodno skupnost pa Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Mestna knjižnica Izola in Mestna knjižnica Piran.

Splošne knjižnice, ki delujejo na območjih, kjer živi romska populacija, so po ZKnj dolžne izvajati knjižnično dejavnost za Rome kot skupino uporabnikov s posebnimi potrebami. Gre za načelo večkulturnosti delovanja splošnih knjižnic. Programi in projekti splošnih knjižnic, namenjeni Romom, so financirani pretežno iz lokalnih (v okviru redne dejavnosti), nekateri pa tudi iz drugih virov (npr. JAK, EU in drugo). Od leta 2015 je v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota odprt romski oddelek, edini v Sloveniji. Romski oddelek je rezultat projekta Romano Kher – Romska hiša v sodelovanju z romskim društvom Phuro Kher – Stara hiša ter Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota. Na voljo je več kot sedemsto enot knjižničnega gradiva z romsko tematiko, od knjig, DVD-jev in plošč do časopisov in drugega gradiva, ki je ustrezno obdelano in razporejeno. Ne manjkajo niti leposlovne in strokovne knjige v romskem jeziku avtorjev iz lokalnega in širšega evropskega prostora. Zbiranje gradiva se bo še nadaljevalo.

Različne manjšinske skupnosti in priseljenci: Večkulturni servisi so integrirani v temeljni program dejavnosti, zato pri načrtovanju svojega dela knjižnice predvidijo posebno skrb tudi za kulturno-jezikovne manjšine. Jedro vsake knjižnice je zagotovo knjižnična zbirka (fizična, virtualna). Nabavna politika knjižnic, ki delujejo v večkulturnem okolju, zato sega prek okvirov nacionalne knjižne produkcije. Knjižnice se ozirajo po značilnostih in potrebah svojih uporabnikov, zato načrtujejo tudi

kulturne dejavnosti, ki zajemajo zaščito kulturne raznolikosti in povezovanje različnih kultur, izobraževalne dejavnosti, kot sta npr. jezikovno izobraževanje in usposabljanje za uporabo informacijske tehnologije (lep primer sta npr. center za samostojno učenje italijanskega jezika in informacijski center za narodno skupnost v koprski knjižnici) in različne družbene aktivnosti, ki izboljšujejo kakovost življenja ljudi na območju, na katerem knjižnica deluje (npr. razumevanje medkulturnih vsebin s predstavitvami knjig, skupinskim branjem, s knjižnimi razstavami, z uresničevanjem interkulturnih odnosov v obliki interaktivne konverzacije, večjezičnimi zbirkami, spoštovanjem različnosti, preprečevanjem socialne izključenosti, organizacijo večjezičnih spletnih informacij za etnične skupine, izmenjavo izkušenj med knjižnicami, povezovanjem knjižnic, racionalizacijo strokovnega dela itd.).

Primer dobre prakse: V okviru projektov vzpostavljanja koticikov z literaturo različnih etničnih skupnosti so v Osrednji knjižnici Celje vzpostavili tri koticike: kitajskega, albanskega in ruskega. Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik je leta 2015 uporabnikom v branje predala medkulturno knjižnično zbirko. Zbirko sestavlja knjižnično gradivo v bosanskem, albanskem, srbskem, hrvaškem in makedonskem jeziku. Zbirka je del projekta *Jezik: moj, tvoj, naš*, ki je namenjen širjenju medkulturnosti, jezikovnemu ozaveščanju in spoznavanju knjižničnih dobrih praks ter tujejezičnega gradiva.

Knjižnice na narodnostno mešanih območjih izvajajo knjižnično dejavnost tudi za potrebe narodnih skupnosti. V letu 2016 je MK za ta namen knjižnicam na narodnostno mešanem ozemlju (Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Mestna knjižnica Izola, Mestna knjižnica Piran; Knjižnica – Kulturni center Lendava in Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota) namenilo 136.420,00 evrov.

Splošne knjižnice so tovrstne aktivnosti sicer izvajale tudi v okviru redne dejavnosti (z občinskimi in lastnimi sredstvi).

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: 136.420,00 evrov in redna dejavnost

2. cilj: Promocija večjezičnosti

Aktivnost

Promocija učenja jezikov etničnih skupnosti (priseljencev), ki so v znatnem številu prisotne v RS, kot fakultativnih predmetov

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Promocijsko gradivo: plakati
- Število izvedenih predavanj za starše, ravnatelje itd.: 1 strokovno srečanje
- Število šol, ki izvajajo dejavnosti za ohranjanje maternih jezikov priseljencev: 17 šol

Predvideni učinki

- Informiranje pripadnikov etničnih skupnosti o pomenu ohranjanja prvega oz. maternega jezika
- Povečati interes šol za izvajanje fakultativnih predmetov

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da ne more spremljati izvajanja fakultativnih predmetov (= interesnih dejavnosti), ker šole niso dolžne poročati. Spremlja pa lahko število učencev pri obveznih in neobveznih izbirnih predmetih: v šolskem letu 2015/16 se je hrvaščine učilo 177 učencev osnovnih šol (107 kot obvezni izbirni predmet in 70 kot neobvezni izbirni predmet), v šolskem letu 2016/17 pa 162 učencev (76 kot obvezni izbirni predmet, 86 kot neobvezni izbirni predmet). Srbščina kot obvezni izbirni predmet se poučuje samo na eni osnovni šoli v Velenju: število učencev v letu 2015/16 je bilo 12, v letu 2016/17 pa samo 4. Problem nastaja predvsem zato, ker sta hrvaščina in srbsčina v skupini 12 tujih jezikov kot OIP oziroma 6 tujih jezikov v okviru NIP in je težko sestaviti dovolj številčno skupino.

V okviru izvajanja dopolnilnega pouka maternih jezikov in kultur je bilo aprila 2016 na ZRSŠ izvedeno strokovno srečanje za učitelje dopolnilnega pouka. Srečanja se je udeležilo 15 učiteljev naslednjih jezikov: albanščine, makedonščine, ruščine, ukrajinščine, hrvaščine, bosanščine, srbsčine in madžarščine. Predstavljeno jim je bilo didaktično gradivo Slika jezika, ki so ga vsi udeleženci tudi brezplačno prejeli. V šolskem letu 2016/17 se je na novo začel izvajati dopolnilni pouk francoskega jezika. Novembra je MIZŠ za potrebe šol pripravilo in natisnilo plakate (pribl. 1000,00 evrov), ki promovirajo učenje dopolnilnega pouka maternih jezikov in kultur s sloganom »Samo eden je materni. Ohrani jezik, ki ti je blizu. Pridruži se pouku materinščine za otroke priseljencev.« Natisnjenih je bilo 1000 plakatov B2-format in 2000 plakatov A3-format. Vsi so brezplačno na voljo učiteljem in šolam. Narejena je bila tudi manjša evalvacija poučevanja maternih jezikov in kultur, ki je pokazala, da so vsi udeleženci večinoma zadovoljni z organizacijo in izvedbo.

V letu 2016 je bilo za dopolnilni pouk maternih jezikov in kultur porabljenih 15.875,00 evrov.

V okviru Evropskega dneva jezikov je bilo v sodelovanju z Evropsko komisijo in ZRSŠ na MIZŠ organizirano strokovno srečanje Posvet o jezikovnem vključevanju priseljencev v vrtce in šole. Posvet je bil organiziran za ravnatelje, učitelje, strokovne delavce ter drugo zainteresirano javnost. Udeležilo se ga je preko 130 udeležencev. Gradiva in program posveta so dostopni v spletni skupnosti Jeziki v izobraževanju. V časopisu Šolski razgledi je bil na to temo objavljen tudi prispevek Jezikovno vključevanje priseljencev v vrtce in šole – izziv.

V letu 2016 je bilo ponovno razpisan natečaj za Evropsko jezikovno priznanje. Nagrado razpisuje Evropska komisija, v Sloveniji pa vse postopke izpelje CMEPIUS. Ena izmed dveh prioritetenih tem je bila tudi Večjezične šole in razredi: sprejemanje raznolikosti v šolah. Evropsko jezikovno priznanje je prejela OŠ Livada za dolgoletno podporo in spodbudo pri razvijanju večjezičnosti učencev. OŠ Livada obiskuje namreč več kot 90 % učencev in učenk različnih narodnosti, jezikov in kultur, katerih materni jezik ni slovenščina. Nacionalno jezikovno priznanje pa je prejel Vrtec Sežana za kakovostno delo pri izobraževanju vzgojiteljic ter za sistematično delo pri krepitvi sporazumevalne zmožnosti otrok, njihove senzibilnosti za večjezičnost ter medkulturnosti.

MK sicer ni nosilec aktivnosti, a jo izvaja. Poroča, da je na podlagi javnega razpisa za izbor kulturnih

projektov programa, namenjenega pripadnikom nemško govoreči etnični skupini v Republiki Sloveniji v letu 2016 financiral različne projekte za ohranjanje in promocijo kočevskega in nemškega jezika (21 projektov v skupni višini 20.958,00 evrov).

Javni Sklad RS za kulturne dejavnosti sicer ni nosilec aktivnosti, a jo izvaja. MK poroča, da je Javni Sklad RS za kulturne dejavnosti za leto 2016 objavil javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju različnih manjšinskih etničnih skupnosti in priseljencev v RS, na podlagi katerega je sofinanciral različne projekte, ki so, direktno ali indirektno, povezani z ohranjanjem, razvojem in promocijo različnih manjšinskih jezikov (razen madžarskega, italijanskega in romskega, ki se jih podpora v okviru programov MK). Skupaj je financiral 228 projektov s 153.300,00 evri.

Porabljena sredstva

MIZŠ (MIZŠ, ZRSS), MK, Javni Sklad RS za kulturne dejavnosti: 191.133,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Promocija učenja madžarskega in italijanskega jezika zunaj narodno mešanega območja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Promocijsko gradivo
- Število izvedenih predavanj za starše, ravnatelje itd.

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da se je v letu 2016 nadaljevalo poučevanje madžarskega jezika izven poselitvenega področja manjšine: v šolskem letu 2015/16 se je izvajalo na OŠ Ledina, v šolskem letu 2016/17 pa nadaljevalo na OŠ Livada. Madžarščino poučujejo tri učiteljice. Za to dejavnost je MIZŠ v šolskem letu 2015/16 namenilo 6.585,00 evrov.

MK sicer ni nosilec dejavnosti, a jo izvaja. Poroča, da je v okviru letnega kulturnega programa osrednjima organizacijama madžarske in italijanske narodne skupnosti financiralo dejavnosti za ohranjanje, razvoj in promocijo italijanskega (različne dejavnosti, 43.938,50 evra) in madžarskega jezika (različne dejavnosti, 87.236,00 evrov).

Porabljena sredstva

MIZŠ, MK: 137.760,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Promocija izvajanja izbirnega predmeta »Romska kultura«

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Število šol, na katerih se izvaja izbirni predmet Romska kultura
- Število učencev, ki je izbralo izbirni predmet Romska kultura

Predvideni učinki

Povečati interes šol za izvajanje izbirnega predmeta »Romska kultura«

Poročilo nosilca

Aktivnost zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Aktivnost

Zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina

Nosilec

RTV SLO

Kazalniki

- Število oddaj
- Število prispevkov (ur/minut)

Predvideni učinki

Promoviranje večkulturnosti slovenske družbe

Poročilo nosilca

RTV SLO v okviru javne službe med drugim izdaja po en radijski in televizijski program za avtohtono italijansko in madžarsko narodno skupnost ter radijske in televizijske oddaje za romsko etnično skupnost. V skladu z Zakonom o radioteleviziji Slovenija je namreč RTV Slovenija javni zavod

posebnega kulturnega in nacionalnega pomena, ki opravlja javno službo na področju radijske in televizijske dejavnosti, med drugim tudi z namenom zagotavljanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji. RTV SLO mora kot obveznost javne službe v vseh svojih programih med drugim:

- zagotavljati verodostojne in nepristranske informativne oddaje, s katerimi celovito obvešča o političnem dogajanju doma in v zamejstvu, o pomembnih dogodkih v preostalih evropskih državah, zlasti članicah Evropske unije, in o pomembnih svetovnih temah tako, da posredovane vsebine omogočajo objektivno javno obveščenost pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji ter romske skupnosti, ki živi v Sloveniji;
- zagotavljati uresničevanje ustavnih pravic madžarske in italijanske narodne skupnosti na področju radijskega in televizijskega javnega obveščanja in spodbujati povezovanje narodnih skupnosti z matičnim narodom in vključevanje kulturnih ter drugih dosežkov italijanskega oz. madžarskega naroda v narodnostne programe;
- podpirati širjenje vednosti o drugih kulturah, ki so zastopane v Sloveniji, in njihovih predstavnikih.

RTV SLO poroča, da so oddaje, namenjene manjšinam, pomemben in opazen zaščitni znak Prvega programa Radia Slovenija. Ta program ponedeljkove večere namenja Slovencem, ki živijo onkraj meje, ter romskim vsebinam.

Oddaja *Amare droma (Naše poti)* je namenjena romskim vsebinam in je stalnica programske sheme. Na sporedu Prvega programa Radia Slovenija je ob ponedeljkih med 21.05 in 22.00. V njej se spremlja dogajanje v vseh romskih skupnostih v Sloveniji od Prekmurja do Dolenjske in Bele krajine ter v tujini. Prvi ponedeljek v mesecu je namenjen romski glasbeni ustvarjalnosti. Skupaj s poslušalci izberejo domačo in tujo romsko skladbo preteklega meseca. Romska glasba je sicer sestavni del vsake oddaje, saj ji je namenjena približno polovica programskega časa. Predstavljajo romske glasbene skupine in projekte, ki jih pripravljajo. Stalna honorarna sodelavca, ki spremljata dogajanje v posameznih romskih naseljih, za vsako oddajo pripravita od 2 do 4 različne prispevke in novice. Oddajo avtorsko pripravljajo tudi pripadniki romske skupnosti v Republiki Sloveniji, vodi pa jo mag. Enisa Brizani.

Septembra 2016 je RTV SLO skladno s sklepi Programskega sveta RTV SLO uvedla novo oddajo, namenjeno manjšinam iz nekdanjih jugoslovanskih republik, ter vsem, ki jih ta tematika zanima. Na sporedu Prvega programa Radia Slovenija je vsako nedeljo med 21.30 in 22.00. Oddajo *Sami naši* v slovenskem jeziku oz. s prevodi ustvarja perspektivna, zanimiva mednarodna novinarska zasedba, odlikujeta pa jo poznavanje stvarine in izrazit smisel za aktualnost tem. Avtorji oddaje programsko sodelujejo tudi s televizijskimi kolegi, ki sooblikujejo oddajo *Na glas*. Urednica oddaje *Sami naši* je Darja Groznik, redatorsko pa jo vodi zunanja sodelavka Ivana Stipič Lah.

MK sicer ni nosilec aktivnosti Zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina, a jo izvaja. Poroča, da vsako leto izvede javni razpis za sofinanciranje programskih vsebin medijev, ki je namenjen podpori medijem pri ustvarjanju in razširjanju programskih vsebin, ki so med drugim pomembne tudi za uresničevanje pravice italijanske in madžarske narodne skupnosti v RS ter romske skupnosti v RS do javnega obveščanja in do obveščenosti.

V segmentu tega javnega razpisa, ki je namenjen t. i. programom posebnega pomena, ki so v javnem in kulturnem interesu RS (lokalni, regionalni, študentski in nepridobitni radijski in televizijski programi), pa je kot eno izmed meril določeno tudi »omogočanje uresničevanja pravice do javnega obveščanja in obveščenosti lokalnim in manjšinskim skupnostim in ali se razširja v manjšinskih

jezikih«.

MK je v letu 2016 prek letnega javnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev podelilo finančna sredstva za naslednje informativne programske vsebine, ki med drugim obravnavajo tudi vprašanja narodnih ter manjšinskih in etničnih skupnosti v RS ter romske skupnosti: Zavod za informativno dejavnost madžarske narodnosti, projekt »Manjšina o manjšini v luči 60. obletnice tednika Nepujsag« (3.278,00 evrov), Zavod Roka, zavod za projektni management Černelavci, projekt »Pomurske novice« (9.025,00 evrov), Zavod za kulturo Naključje 7, računalniško ustvarjanje in igre, projekt »Priseljenci pripovedujejo zgodbe« (8.060,00 evrov), VIDEO PRO, d. o. o., projekt »MIKROJEZIKI« (8.988,00 evrov), Zavod Radio Študent, projekt »Urbana študentska medijsko-izobraževalna platforma« (62.790,00 evrov), Radio Murski val, d. o. o., projekt »Aktualno-osrednje informativne oddaje na Murskem valu« (64.551,00 evrov), TV IDEA – KANAL 10, d. o. o., projekt »Pomurski dnevnik« (95.000,00 evrov), UNIVOX, Podjetje za RTV produkcijo, d. o. o., projekt »Zahodno dolenski odmevi« (34.929,00 evrov), NAŠ ČAS, d. o. o., projekt »Prvi pri vas doma« (60.000,00 evrov), Televizija Novo mesto, d. o. o., projekt »Novice« (87.000,00 evrov).

V Republiki Sloveniji izhaja pet romskih medijev: Radio Romic, Romao them-romski svet, Romano lil-romski list, Bossaroma in Rroma. Ti mediji se lahko tudi prijavijo na letni javni razpis za sofinanciranje programskih vsebin medijev.

Lokalni in regionalni radijski in televizijski programi posebnega pomena imajo tudi zakonsko obveznost, da razširjajo programske vsebine iz življenja in dela Slovencev v zamejstvu, pripadnikov italijanske in madžarske skupnosti ter Romov, če so vidne in slišne na območjih, kjer te skupnosti živijo.

Urad Vlade RS za narodnosti sicer ni nosilec aktivnosti Zagotovitev ustreznega prostora v programih javnih medijev v jezikih govorcev, katerih prvi jezik ni slovenščina, a jo izvaja. Poroča, da na področju informativne dejavnosti madžarske narodne skupnosti od leta 1993 deluje Zavod za informativno dejavnost madžarske narodnosti. Zavod za izdajanjem tednika *Népújság* kot edinega tiskanega medija v madžarskem jeziku v Republiki Sloveniji in drugih publikacij pomembno vpliva na ohranjanje identitete in razvoj madžarske narodne skupnosti v Sloveniji. S svojim poslanstvom obveščanja pripadnikov madžarske narodne skupnosti v Sloveniji v njihovem maternem jeziku, ohranjanja in razvoja jezika in kulture, krepitev in razvoja stikov z matičnim narodom ter pripadniki madžarske narodne skupnosti, živečih v drugih državah, pomembno vpliva na počutje, obstoj in razvoj madžarske narodne skupnosti v Sloveniji. Poleg tega skrbi za ohranjanje, razvoj in promocijo madžarskega jezika in kulture.

Urad Vlade RS za narodnosti poroča, da na področju italijanske narodne skupnosti Republika Slovenija sofinancira dejavnosti ustanov italijanske narodnosti, ki imajo sedež v Republiki Hrvaški in so skupnega pomena za italijansko narodno skupnost v Republiki Sloveniji in Republiki Hrvaški. Založba EDIT deluje zaradi uresničevanja posebnih potreb pripadnikov italijanske narodne skupnosti na področju informiranja, javnega sporočanja in časopisno-založniške dejavnosti ter izdaje šolskih učbenikov in knjig in ponudbe drugih informativnih, kulturnih in založniških storitev za italijansko narodno skupnost. Založba tako izdaja dnevnik *La Voce del Popolo*, dvotednik *Panorama*, literarno revijo *La Battana*, otroški list *Arcobaleno*, učbenike itd. Koprška redakcija dnevnika *La Voce del Popolo* deluje v okviru agencije A. I. A – Jadranska informativna agencija. Italijanska Drama je poklicno gledališče, ki deluje v sklopu Hrvaškega narodnega gledališča Ivan Zajc na Reki in razen predstav v matični hiši gostuje na celotnem ozemlju, kjer živi italijanska narodna skupnost. Središče za

zgodovinska raziskovanja v Rovinju je dokumentacijski in raziskovalni center, ki sistematično zbira gradivo o istrski zgodovini in njeni etnični strukturi, njegova knjižnica in dokumentacija pa sta odprti vsem, ki se ukvarjajo s to tematiko. Urad zagotavlja tudi sofinanciranje delovanja oz. programov krovne organizacije romske skupnosti ter obeh krovnih organizacij italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji, ki v okviru svojih aktivnosti prispevajo k promociji jezikov in kulturne dejavnosti skupnosti. Urad nadalje poroča, da se v okviru Javnega zavoda RTV Slovenija pripravljajo radijske in televizijske oddaje za romsko skupnost. Na Radiu Slovenija pripravljajo tedensko oddajo »Naše poti/Amare Droma«. V oddaji, ki jo pripravljajo Romi sami, objavljajo portrete, reportaže, dnevno spremljajo dogajanje in problematiko življenja Romov v Sloveniji in o tem poročajo. Cilj oddaje je seznanjanje poslušalstva s problematiko romske skupnosti v Sloveniji, reševanje njihovih problemov, vključitev v izobraževalni sistem, izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev ter promocija kulturne dejavnosti. V murskosoboškem studiu TV Slovenija nastaja oddaja »Kaj govoriš = So vakeres?«, ki jo prav tako snujejo in pripravljajo Romi. V okviru oddaj pozornost namenjajo družbeni participaciji Romov, romskemu etničnemu izročilu, izobraževanju in zaposlovanju Romov, predstavitvi slovenskih romskih naselij ipd. Radijske in televizijske oddaje dodatno sofinancira tudi država (Urad Vlade RS za narodnosti), in sicer na podlagi Zakona o Radioteleviziji Slovenija (Uradni list RS, št. 96/05) ter Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 110 in nasl.). V okviru Javnega zavoda RTV SLO se pri Regionalnem RTV centru Koper-Capodistria ter pri Regionalnem RTV centru Maribor – Studio madžarskih programov Lendava pripravljajo redni dnevni radijski in televizijski programi za italijansko oziroma madžarsko narodno skupnost. Osnovno strukturo programa Radia Capodistria, radijskega programa za italijansko narodno skupnost, predstavljajo radijski dnevnik in poročila ter tematske informativne oddaje, oddaje, namenjeni kulturi, razvedrilu in glasbi. V programu so zastopani manjšinska problematika, problematika čezmejnega sodelovanja s posebnim poudarkom za bližnjo deželo Furlanijo - Julijsko krajino in celoten spekter vsebin, pomembnih za italijansko narodno skupnost. Oddaje in projekti televizijskega programa za italijansko narodno skupnost so namenjeni spodbujanju sobivanja in kulturne izmenjave v večetničnem, večkulturnem prostoru ter evropskem čezmejnem prostoru. Radijski program za madžarsko narodno skupnost na področju informativnih vsebin največ prostora nameni lokalnim in regijskim novicam. Geografska razprostranjenost poslušalcev pa vedno bolj narekuje pokrivanje dogodkov v širši regiji. Dopolnjujejo jih servisne, svetovalne, glasbene in razvedrilne oddaje. V TV-studiu Lendava nastaja televizijski program za madžarsko narodno skupnost, s katerim so pokrita vsa področja delovanja prebivalstva, ki živi na tem območju. Programe narodnih skupnosti dodatno sofinancira tudi država (Urad Vlade RS za narodnosti), in sicer na podlagi Zakona o Radioteleviziji Slovenije.

Urad Vlade RS za narodnosti je sklenil pogodbe za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2016 z Edit Rijeka v višini 156.500,00 evrov, z A. I. A., Jadranska informativna agencija v višini 76.500,00 evrov, z Italijansko Unijo v višini 41.800,00 evrov, s Hrvatskim narodnim kazališčem Ivana pl. Zajca Rijeka v višini 24.600,00 evrov in s Središčem za zgodovinska raziskovanja Rovinj v višini 47.700,00 evrov. Urad je sklenil pogodbe za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2016 s Pomursko madžarsko samoupravno narodno skupnostjo v višini 176.700,00 evrov, z Obalno samoupravno skupnostjo italijanske narodnosti v višini 126.000,00 evrov in s Svetom romske skupnosti Republike Slovenije v višini 86.000,00 evrov. Urad je za sofinanciranje radijskih in televizijskih programov za romsko skupnost sklenil pogodbo za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2016 z Radiotelevizijo Slovenija v višini 183.000,00 evrov. Urad je za sofinanciranje

radijskih in televizijskih programov za italijansko in madžarsko narodno skupnost sklenil pogodbo za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2016 z Radiotelevizijo Slovenija v višini 1.492.237,00 evrov.

Porabljena sredstva

RTV SLO, MK, Urad Vlade RS za narodnosti: 2.844.658,00 evrov in redna dejavnost

5 Tuji jeziki

1. cilj: Zagotavljanje kakovosti in optimizacija poučevanja ter učenja tujih jezikov: Sistemski ukrepi

Aktivnosti

- **Umeščenost tujih jezikov v vzgojno-izobraževalno vertikalno programov predšolskega ter osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja: načrtovanje in izvedba analize**
- **Umeščenost tujih jezikov v programe visokošolskega izobraževanja: načrtovanje in izvedba analize**

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izvedena analiza
- Obravnava analiz na strokovnih svetih s področja šolstva

Predvideni učinki

- Kritičen pregled stanja kot osnova za morebitne spremembe umeščenosti TJ v izobraževalno vertikalno v vseh oz. posameznih vidikih
- Ustrezne strokovne podlage za nadaljnje aktivnosti
- Poznavanje zmogljivosti vzgojno-izobraževalnih inštitucij za izvajanje pouka TJ

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča za visoko šolstvo, da analiza umeščenosti tujih jezikov v visokošolske programe ni bila načrtovana. Univerze so avtonomni, znanstvenoraziskovalni, umetniški in izobraževalni visokošolski zavodi s posebnim položajem in kot take so same odgovorne za izdelavo in sprejem študijskih in znanstvenoraziskovalnih programov. Akreditirani študijski programi morajo med drugim opredeliti

temeljne cilje programa ter splošne in predmetno-specifične kompetence oziroma učne izide, ki se s

programom pridobijo, tako da visokošolski zavodi po svoji strokovni presoji in potrebi vključujejo tudi učenje in uporabo tujih jezikov.

Vzgojno-izobraževalna vertikalna programov predšolskega ter osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja – analiza ZRSŠ: Analiza umeščenosti tujih jezikov, opravljena v okviru naloge Enoviti kurikulum (gradivo je dostopno na <https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=9167>).

Informacija za učitelje je bila podana na posvetu Jeziki v izobraževanju – Jeziki nas povezujejo 15. aprila 2016, prispevek Prednostne naloge jezikovnega izobraževanja v Republiki Sloveniji (<http://www.zrss.si/jeziki-v-izobrazevanju-2016/wp-content/uploads/1-secerov.pdf>).

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

Aktivnosti

- **Umeščanje tujih jezikov v programe predšolskega ter osnovnega in srednjega izobraževanja: oblikovanje izhodišč in smernic**
- **Razmeščanje tujih jezikov v vzgojno-izobraževalne institucije na nacionalni in regionalni ravni (oblikovanje nacionalne in regionalne mreže jezikov): oblikovanje izhodišč in smernic**

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izdelane smernice
- Obravnava smernic na strokovnih svetih s področja šolstva

Predvideni učinki

- Poznavanje in razumevanje razmerja med ponudbo in povpraševanjem na področju tujih jezikov po posameznih šolskih okoliših
- Večje upoštevanje družbenih vlog posameznih TJ pri njihovem umeščanju v programe PŠ, OŠ in SŠ izobraževanja ter pri njihovem razmeščanju v vzgojno-izobraževalne institucije na nacionalni in regionalni ravni
- Izoblikovana osnova za vzpostavitev skupnega jezikovnega kurikula (na ravni posamezne šole)

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da so pozivi deležnikov vzgojno-izobraževalnega procesa, naj se opravi razmislek o obstoječi jezikovni politiki ter preuči možnosti za izboljšanje sistemske ureditve položaja drugega tujega jezika v osnovni šoli, spodbudili ministrico za izobraževanje, znanost in šport dr. Majo Makovec Brenčič, da je novembra 2015 imenovala Delovno skupino za ureditev položaj drugega tujega jezika v osnovni šoli. V delovni skupini, ki ji predseduje državna sekretarka dr. Andreja Barle Lakota, poleg predstavnikov Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter Zavoda Republike Slovenije za šolstvo sodelujejo še predstavniki Iniciative za ohranitev obveznega tujega jezika v osnovni šoli, predstavniki vseh slovenskih filozofskih in pedagoških fakultet, Pedagoškega inštituta, Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije, Združenje ravnateljic in ravnateljev osnovnega in glasbenega šolstva in Zveze aktivov svetov staršev Slovenije. Mandat delovne skupine traja do 31. 12. 2017, z možnostjo podaljšanja. Delovna skupina je podrobneje analizirala stanje in pripravila izhodišča za javno razpravo. Javna razprava je potekala od 13. 7. do 15. 10. 2016. Zaključki javne razprave so objavljeni na spletni strani MIZŠ.

Vzporedno se je v letu 2016 začelo pogajanje o spremembah Zakona o osnovni šoli. Vse spremembe v zvezi s položajem tujih jezikov v okviru vertikale so povezane s spremembami tega zakona.

MIZŠ je novembra 2016 objavil javni razpis »Razvoj in udejanjanje inovativnih učnih okolij in prožnih oblik učenja za dvig splošnih kompetenc«. Prvi od štirih vsebinskih sklopov nosi naslov Sporazumevalna zmožnost: bralna in kulturna pismenost ter večjezičnost (4,8 mio evrov). Ta sklop se deli na podsklope: bralna pismenost in razvoj slovenščine, razvoj sporazumevalne zmožnosti prek kulturno-umetnostne vzgoje ter večjezičnost. Eden izmed ciljev sklopa Večjezičnost je tudi razvoj in izdelava koncepta šolske jezikovne strategije na nivoju VIZ.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Aktivnost

Postopno uvajanje zgodnjega učenja tujega jezika v osnovnošolsko izobraževanje: spremljava in evalvacija

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izvajanje spremljave
- Izvedba evalvacije
- Obravnava evalvacije na SSSI

Predvideni učinki

- Kritični pregled in analiza – ter s tem poznavanje in razumevanje – ustreznosti veljavnih sistemskih rešitev za zgodnje učenje TJ kot osnova za morebitne izboljšave
- Poznavanje zmogljivosti OŠ za izvajanje zgodnjega učenja TJ ter identifikacija morebitnih pomanjkljivosti kot osnova za more-bitne izboljšave

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da so svetovalci razrednega pouka in tujih jezikov v šolskem letu 2015/16 spremljali pouk:

- v 3. razredu šol 1. kroga: 1. opazovanje 66 ur pouka od novembra 2015 do januarja 2016, 2. opazovanje 61 ur pouka od aprila do junija 2016,
- v 1. razredu TJ kot neobveznega izbirnega predmeta (NIP) šol 1. kroga: od aprila do junija 2016 izvedeno opazovanje 47 ur pouka,
- z vidika usklajenosti s cilji iz učnega načrta, poteka ure, interakcije, medpredmetnosti, didaktičnih gradiv in pripomočkov, organizacije prostora, metod in oblik dela, medkulturnosti in dejavnosti učencev.

Ugotavljali so doseganje standardov znanja 806 otrok ob koncu 3. razreda 2015/16 (predvsem slušno razumevanje) in 5 otrok (govor).

Z anketiranjem 243 učencev 3. razreda, 42 učiteljev 3. razreda, 19 učiteljev 1. razreda, 38 ravnateljev šol 1. kroga in 328 staršev otrok 3. razreda so med drugim ugotavljali vidike usposobljenosti za poučevanje, didaktične ustreznosti, organizacije, uresničevanja ciljev in doseganja standardov, motivacije in učnih težav učencev, timskega načrtovanja, evalvacije pouka, uporabe didaktičnih modelov, medkulturne in večjezikovne uzaveščenosti.

Predstavitev vmesnega poročila o uvajanju in spremljanju tujega jezika v šolskem letu 2014/15 je bila izvedena 22. 12. 2016 na seji Sveta za kakovost in evalvacije, 13. 2. 2017 predstavljena na 116. seji komisije za OŠ, 16. 2. 2017 pa na seji Strokovnega sveta za splošno izobraževanje.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

Aktivnost

Ustrezna uveljavitev drugega tujega jezika v programih osnovnega in srednjega izobraževanja: oblikovanje izhodišč in smernic

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Spremljava uvajanja drugega tujega jezika kot neobveznega izbirnega predmeta
- Oblikovana izhodišča in smernice
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih

Predvideni učinki

- Boljše razumevanje pomena TJ2 v programih OŠ in SŠ izobraževanja tako pri otrocih in starših kot učiteljih in vodstvih OŠ in SŠ
- Boljše poznavanje učinkovitosti poučevanja drugega tujega jezika kot neobveznega izbirnega predmeta (z vidika možnosti šestletnega vstopanja in izstopanja v proces učenja, predpisanega minimalnega števila učencev itd.)
- Boljše razumevanje pomena manjšinskih in sosedskih jezikov v vlogi TJ2 v programih OŠ in SŠ tako pri otrocih in starših kot učiteljih in vodstvih šol
- Bolj prožne kurikularne možnosti za oblikovanje ponudbe TJ2 na šolah

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča o ustrezni uveljavitvi drugega tujega jezika v VI. vertikali. Aktivnosti so bile izvedene v okviru naloge ZRSŠ Spremljava neobveznih izbirnih predmetov in v okviru sodelovanja predstavnice ZRSŠ v Delovni skupini za ureditev položaja drugega tujega jezika v osnovni šoli:

- opravljena spremljava pouka drugega tujega jezika kot NIP na 13 šolah v OE Ljubljana, OE Kranj, OE Murska Sobota in OE Novo mesto; pridobljeni podatki o opazovanih urah, iz vprašalnikov za učitelje (13 x), iz vprašalnikov za učence (415 x), iz vprašalnikov za starše (163 x),
- pripravljeno mnenje o izvedbi pouka 2. TJ kot NIP in predlogi rešitev.

Pripravljene so bili izhodišča za ureditev položaja drugega tujega jezika, pregled odzivov v osnovni šoli ([prim. aktivnosti Umeščanje tujih jezikov v programe predšolskega ter osnovnega in srednjega izobraževanja: oblikovanje izhodišč in smernic](#), [Razmeščanje tujih jezikov v vzgojno-izobraževalne institucije na nacionalni in regionalni ravni \(oblikovanje nacionalne in regionalne mreže jezikov\): oblikovanje izhodišč in smernic](#) (str. 71) in [Postopno uvajanje zgodnjega učenja tujega jezika v osnovnošolsko izobraževanje: spremljava in evalvacija](#) (str. 72)) in v javni razpravi na izhodišča ter je bil pripravljen povzetek odzivov.

Porabljena sredstva

MIZŠ (MIZŠ, ZRSŠ): redna dejavnost

Aktivnost

Ustrezna umestitev in uveljavitev klasičnih jezikov v vertikali osnovnega in srednjega izobraževanja: oblikovanje izhodišč in smernic

Nosilca

MIZŠ, MK

Kazalniki

- Oblikovana izhodišča in smernice
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih

Predvideni učinki

- Boljše razumevanje pomena klasičnih jezikov v programih OŠ in SŠ izobraževanja tako pri otrocih in starših kot učiteljih in vodstvenih delavcih v OŠ in SŠ
- Izoblikovane podlage za načrtno in sistematično nadaljnje izobraževanje in usposabljanje učiteljev ter razvoj učnih gradiv in drugih učnih orodij

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da je vprašanje umestitve klasičnih jezikov v VI. vertikalno povezano z vprašanjem sprememb Zakona o osnovni šoli in položaja tujih jezikov ([prim. aktivnosti Umeščanje tujih jezikov v programe predšolskega ter osnovnega in srednjega izobraževanja: oblikovanje izhodišč in smernic \(str. 71\)](#) in [Razmeščanje tujih jezikov v vzgojno-izobraževalne institucije na nacionalni in regionalni ravni \(oblikovanje nacionalne in regionalne mreže jezikov\): oblikovanje izhodišč in smernic \(str. 71\)](#)).

MK se kot sonosilec aktivnosti vključuje glede na svoje pristojnosti v smislu spremljanja.

Porabljena sredstva:

MIZŠ, MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo oziroma je šlo za redno dejavnost.

Aktivnost

Ustrezna umestitev in uveljavitev italijanščine in madžarščine kot tujih jezikov v vertikalni osnovnega in srednjega izobraževanja (tj. zunaj dvojezičnih območij, kjer sta to druga jezika): oblikovanje izhodišč in smernic

Nosilca

MIZŠ, MK

Kazalniki

- Oblikovana izhodišča in smernice
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih

Predvideni učinki

- Boljše razumevanje pomena italijanščine in madžarščine kot TJ v programih OŠ in SŠ tako pri otrocih in starših kot učiteljih in vodstvenih delavcih v OŠ in SŠ
- Izoblikovane podlage za načrtno in sistematično nadaljnje izobraževanje in usposabljanje

učiteljev ter razvoj učnih gradiv in drugih učnih orodij

Poročilo nosilcev

MIZŠ o umestitvi in uveljavitvi italijanščine kot tujega jezika v OŠ poroča:

- *izvedeno usposabljanje za učitelje drugih tujih jezikov 23. avgusta 2016 v Ljubljani z naslovom Spodbujanje motivacije za učenje italijanščine: zgledi nalog iz sporočanja; gradivo na <https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=755>;*
- *izvedeno usposabljanje v okviru srečanja študijske skupine 18. oktobra v Kopru, Inkluzivno učno okolje, gradivo na <https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=90>.*

Poučevanje madžarščine kot tujega jezika v OŠ: čeprav je učenje madžarščine omogočeno v okviru obveznih izbirnih predmetov od 7. do 9. razreda osnovne šole in kot neobvezni izbirni predmet od 4. do 9. razreda osnovne šole, pa se za to možnost učenci ne odločajo. MIZŠ pa še naprej podpira učenje madžarščine za otroke, katerim je madžarščina materni jezik in živijo izven poselitvenega območja manjšine. Takšen pouk je v šolskem letu 2015/16 potekal na OŠ Ledina, v šolskem letu 2016/17 pa se je nadaljeval na OŠ Livada. Pouk poteka v več skupinah, poučujejo tri učiteljice, število učencev se povečuje. (3.585,00 evrov v šolskem letu 2015/16)

MK se kot sonosilec aktivnosti vključuje glede na svoje pristojnosti v smislu spremljanja.

Porabljena sredstva

MIZŠ, MK: 3.585,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Umestitev jezikovne zmožnosti v materinščini, učnem jeziku in tujih jezikih kot kroskurikularnih kompetenc v šolske izvedbene kurikule: oblikovanje izhodišč in smernic

Nosilca

MIZŠ, MK

Kazalniki

- Izoblikovana izhodišča in smernice
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih

Predvideni učinki

- Intenzivno medpredmetno povezovanje s ciljem razvijanja jezikovne zmožnosti v učnem jeziku, materinščini in tujih jezikih
- Uveljavitev sodobnih in inovativnih didaktičnih metod poučevanja jezikov, ki upoštevajo sodobne procese jezikovne rabe in medkulturnega sporazumevanja
- Intenzivno povezovanje z okoljem pri poučevanju TJ

- Vključenost poučevanja strokovnih/področnih jezikov v poučevanje TJ v okviru kroskurikularnih jezikovnih povezav
- Uveljavitev sodobnih in inovativnih didaktičnih metod poučevanja TJ jezikov za delo z učenci s posebnimi potrebami

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da so bile v okviru naloge Uvajanja in spremljanja tujega jezika v 1. vzgojno-izobraževalno obdobje (VIO) že leta 2013 na osnovi Učnega načrta (izvedeno v letu 2013) za tuji jezik v 1. razredu in načrta za 2. in 3. razred posebej izoblikovana izhodišča v okviru poglavja Didaktična priporočila – Uresničevanje ciljev predmeta, pri čemer se izpostavljajo medpredmetno povezovanje, uveljavitev sodobnih in inovativnih didaktičnih metod poučevanja, povezovanje s starši itd. Na osnovi opazovanja pouka (127 ur spremljav) je bila ugotovljena stopnja izvajanja medpredmetnih povezav poučevanja tujega jezika v 3. razredu z vidika različnih ciljev ostalih predmetov na ravneh vsebin, konceptov (npr. poglobljanja razumevanja ostalih predmetov) in drugih procesnih ciljev (npr. iskanja virov kot spretnosti) 72,5 %. V okviru iste naloge je bila ugotavljana tudi stopnja skladnosti ciljev z učnim načrtom, ki kot ključni cilj deklarira povezovanje z vsebinami in dejavnostmi iz drugih šolskih predmetov – ki je 86 %, torej intenzivnim medpredmetnim povezovanjem s ciljem razvijanja jezikovne zmožnosti v tujem jeziku. Eden izmed področij ciljev spremljave je bil tudi spremljava izvedbenih posebnosti (didaktični modeli) poučevanja in učenja tujega jezika, pri čemer so posebej opazovali vidik medkulturnosti, ki je bil prisoten v 19 % od opazovanih 127 ur pouka TJ v 3. razredu, eden izmed ciljev spremljanja motivacije ter odnosa učencev in učiteljev. 22. 12. so bila na seji Sveta za kakovost in evalvacije predstavljena vsa štiri ključna izhodišča spremljav.

MK se kot sonosilec aktivnosti vključuje glede na svoje pristojnosti v smislu spremljanja.

Univerze pri tej aktivnosti sicer niso predvidene kot nosilke, jo pa izvajajo. Univerza v Ljubljani poroča, da so v okviru EU projekta DysTEFL2 na Univerzi v Ljubljani Pedagoški fakulteti oblikovali izobraževanja za učitelje tujih jezikov in specialnih pedagogov in jih več kot 300 usposabljali za delo z učenci z disleksijo. Nastala so tudi prosto dostopna gradiva, ki jih lahko uporabljajo vsi slovenski učitelji, to so gradiva projekta DysTEFL2 (<http://dystefl2.uni.lodz.pl/>), prav tako učitelje obveščajo o odprtih spletnih tečajih na to temo, ki so pri nas novost, a omogočajo učiteljem in študentom, da se izobražujejo brezplačno in takrat, ko sami želijo (angl. MOOC – massive open online course).

Porabljena sredstva

MIZŠ, MK, univerze: redna dejavnost

Aktivnost

Vzpostavitev sistema certificiranja znanja tujih jezikov: oblikovanje izhodišč in smernic ter formalnopravnih podlag

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izoblikovana izhodišča in smernice za uvedbo sistema/modela certificiranja znanja tujih jezikov po veljavni evropski lestvici (Skupni evropski jezikovni okvir) ob zaključku osnovno- in srednješolskega izobraževanja
- Obravnava izhodišč in smernic na strokovnih svetih
- Izoblikovanje formalnopравnih podlag

Predvideni učinki

- Mednarodna primerljivost ravni znanja slovenskih učencev in dijakov
- Lažja mobilnost učečih se, ki pridobijo certifikat
- Stalno spremljanje in usklajevanje ravni učenja in poučevanja s certificiranjem
- Pozitiven povratni učinek na učenje in poučevanje tujih jezikov

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bil 18. 11. 2016 sprejet Pravilnik o izdajanju certifikatov z evropsko ravno znanja tujega jezika (Uradni list RS, št. 73/2016).

Republika Slovenija je septembra 2015 zaključila proces umeščanja nacionalnih izpitov iz angleškega jezika v Skupni evropski jezikovni okvir (SEJO), zaključuje pa se tudi umeščanje nemškega, italijanskega, francoskega in španskega jezika. Postopke pripravlja in vodi Državni izpitni center. Da bi olajšali mobilnost in hkrati tudi povratno pozitivno vplivali na poučevanje in učenje tujih jezikov, je ministrica, pristojna za izobraževanje, novembra 2016 sprejela Pravilnik o izdajanju certifikatov z evropsko ravno znanja tujega jezika (http://www.uradni-list.si/_pdf/2016/Ur/u2016073.pdf#/u2016073-pdf). Vsi kandidati, ki na nacionalnih izpitih iz tujih jezikov v okviru splošne ali poklicne mature in izpitih za odrasle dosežejo potrebno število odstotnih točk, bodo prejeli javno veljavni certifikat z naslednjo evropsko ravno znanja tujega jezika:

- B1 na poklicni maturi,
- B1 in B2 na splošni maturi, na osnovni in višji ravni zahtevnosti,
- A2, B1 in B2 pri izpitih na osnovni in višji ravni za odrasle.

Certifikat na podlagi tega pravilnika iz znanja angleškega jezika bo možno dobiti od leta 2014, za preostale jezike pa predvidoma od leta 2015 dalje.

Ravni Skupnega evropskega jezikovnega okvirja so mednarodno veljavne v EU in tudi širše. Omogočajo medsebojno priznavanje kompetenc in zagotavljajo bolj uspešno vključevanje na trg dela. Imetnikom certifikata o znanju tujega jezika na evropski ravni to odpira nove možnosti pri študiju in zaposlovanju doma in v tujini. Na ta način je MIZŠ brez spremembe področne zakonodaje omogočilo večjo veljavo zaključku formalnega izobraževanja tudi v mednarodnem prostoru.

Porabljena sredstva

MIZŠ: brez finančnih posledic v letu 2016 in redna dejavnost

Aktivnost

Kompetence učitelja tujega jezika: opredelitev v kontekstu zahtev sodobne šole oz. izobraževanja za 21. stoletje (kot podlaga za izobraževanje in samoizobraževanje)

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Opredelitev generičnih in predmetnospecifičnih kompetenc učitelja tujega jezika

Predvideni učinki

- Boljše razumevanje pomena doseganja generičnih in predmetnospecifičnih kompetenc učitelja tujega jezika tako pri učiteljih kot vodstvenih delavcih na vseh ravneh izobraževanja
- Podlaga za oblikovanje študijskih in drugih izobraževalnih programov oz. za določanje profilov diplomantov

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bil pripravljen 8-urni program Kompetence učitelja tujega jezika na razredni stopnji v okviru teme Jezikovne kompetence učiteljev in vzgojiteljev z namenom poznavanja in uporabe ustreznih metod raziskovanja ter razvoja lastne prakse in znanja ter prenašanja spoznanj v prakso, zmožnosti sodelovanja in komuniciranja v interdisciplinarnem timu ter komuniciranja z vsemi deležniki tudi z vidika prilagajanja, krepitve vodstvenih in organizacijskih zmožnosti, razvijanja znanja na npr. kurikularnih študijah, edukacijski politiki in administriranju, učnih težavah itd., zmožnosti reflektiranja vrednot, ki ustrezajo vzgojno-izobraževalnim dejavnostim. Program se bo izvajal v letu 2017.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

2. cilj: Informiranje in usposabljanje izvajalcev in udeležencev tujejezikovnega izobraževanja

Aktivnosti

- Izboljšanje kakovosti informiranja in svetovanja učečim se (učencem, dijakom in njihovim staršem ter odraslim) glede izbire tujih jezikov ter ustrezne oblike in metode učenja: oblikovanje izhodišč in smernic (za kakovostno informiranje in svetovanje)
- Kakovostno informiranje in svetovanje učečim se glede izbire tujih jezikov ter ustrezne oblike

in metode učenja: podajanje informacij in svetovanje

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Izdelana izhodišča in smernice glede izbire tujih jezikov in ustreznih metod učenja
- Informiranje in svetovanje glede izbire TJ in metod učenja po različnih informacijskih kanalih (objava na spletu, različne publikacije, na sestankih ...)

Predvideni učinki

- Strokovna podlaga nosilcem in izvajalcem informiranja
- Pregled obstoječih informacij kot osnova za dopolnjevanje in izboljševanje informacij
- Večja informiranost staršev in otrok glede ponudbe tujih jezikov v programih PŠ, OŠ in SŠ izobraževanja
- Boljša informiranost staršev in otrok glede prioritetenosti znanja oz. učenja posameznih TJ z vidika upoštevanja njihovih družbenih vlog (izobraževalne, kulturne, politične, gospodarske – zaposlitvene možnosti idr.)

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da so bile v tem okviru v letu 2016 izvedene naslednje aktivnosti:

- *Izdana je bila tematska številka revije Razredni pouk 2016/1, ki je v celoti posvečena zgodnjemu uvajanju in spremljanju tujih jezikov v 1. VIO s prispevki notranjih strokovnjakov s tega področja in učitelji praktiki.*
- *Izvedena so bila tudi posebna srečanja za ravnatelje šol 1. in 2. kroga po posameznih območnih enotah z vsebino: predstavitev temeljnih poudarkov izvajanja pouka, pomembnosti sodelovanja s starši, timskega načrtovanja pouka (šolski projektni timi) in vertikalnega načrtovanja pouka tujih jezikov na šoli.*
- *Priprava 8-urnega programa Poučevanje tujega jezika v okviru jezikovne politike šole v okviru teme Jezikovne kompetence učiteljev in vzgojiteljev z namenom ozaveščanja šol o pomembnosti vertikalno povezanega načrtovanja jezikovnega izobraževanja in povečanega informiranja staršev glede pomembnosti učenja tujih jezikov z vidika zaposlitvene, izobraževalne idr. konkurenčnosti. Program se bo izvajal v letu 2017.*

Informiranje in usposabljanje za drugi tuji jezik v osnovni šoli sta potekali v okviru svetovalnih storitev posameznim učiteljem in ravnateljem, usposabljanj v posameznih OE ZRSŠ in študijskih skupin za nemščino, francoščino in italijanščino (gradivo).

Informiranje ravnateljev OŠ o ustreznih oblikah in metodah učenja pri italijanščini je potekalo 5. 4., za srednješolske učitelje 5. 2. in 26. 8. 2016; problematika drugega jezika v srednjem izobraževanju se je posebej obravnavala na delovnem srečanju srednješolskih ravnateljev 25. 5. 2016.

Objave:

- *Kač, L.: Večjezičnost kot norma in pristop pri pouku tujih jezikov, Slovenščina v šoli, št. 2, 2016;*
- *Cajhen, S.: Projekt Frankofonija – izzivi in priložnosti za sodoben pouk francoščine, Slovenščina v šoli, št. 3–4, 2016;*

- Slovenska izdaja Referenčnega okvira za pluralistične pristope k jezikom in kultura v pripravi (4.186,00 evrov);
- spletna stran ROPP v slovenščini na <http://carap.ecml.at/Slovenia/tabid/3022/language/en-GB/Default.aspx>;
- objave v spletnih učilnicah za učitelje nemščine, francoščine, italijanščine, angleščine ter v spletni učilnici Jeziki v izobraževanju.

Porabljena sredstva

MIZŠ, ZRSŠ: 4.186,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnosti

Lokalni, regijski in nacionalni posveti, konference in delovna srečanja za razvijanje in poglobljanje razumevanja pomena in vloge tujejezičnega znanja in tujejezikovnega izobraževanja: organizacija in izvedba

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Število posvetov, konferenc in delovnih srečanj
- Vsebina/vsebine konferenc in delovnih srečanj
- Oblike in načini izvedbe posvetov, konferenc in delovnih srečanj

Predvideni učinki

- Bolj poglobljeno razumevanje pomena in vloge učenja in znanja tujih jezikov v vodstvih šol in med učitelji tujih jezikov
- Bolj preudarne odločitve šol v zvezi s ponudbo tujih jezikov
- Do učenja tujih jezikov bolj prijazna šolska učna okolja

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da so bile v tem okviru izvedene naslednje aktivnosti:

–

Letna refleksija uvajanja in spremljanja tujega jezika v 1. vzgojno-izobraževalnem obdobju na Brdu pri Kranju 4. oktobra 2016 z 264 udeleženci in z naslednjimi vsebinami plenarnih predavanj: Predstavitev dosežkov tujejezikovnega znanja in napredka učenca ob koncu 3. razreda, Predstavitev temeljnih dejavnikov učinkovitega pouka tujega jezika v 1. vzgojno-izobraževalnem obdobju OŠ, Stališča in mnenja ravnateljev, učiteljev, staršev in učencev o tujejezikovnem pouku ob koncu 1. vzgojno-izobraževalnega obdobja, ki so jih pridobili na osnovi anketnih vprašalnikov, Izvedene delavnice: Ocenjevanje pri tujem jeziku, Fonološko uzaveščanje in opismenjevanje v

tujem jeziku, Medkulturnost pri tujem jeziku, Učinkovite strategije učenja in poučevanja učencev z različnim tujejezikovnim predznanjem, Avtentična umetnostna besedila pri zgodnjem učenju tujih jezikov, Pedagoško vodenje in spodbudno okolje za poučevanje in učenje tujih jezikov na šoli.

- 2. nacionalna konferenca Jeziki v izobraževanju, 15. 4. 2016, organizacija in izvedba ZRSŠ, gradivo na <http://www.zrss.si/jeziki-v-izobrazevanju-2016/gradiva/> (5.000,00 evrov);
- Posvet o jezikovnem vključevanju priseljencev v vrtce in šole, 23. 9. 2016, soorganizacija ZRSŠ skupaj s Predstavnštvom EK v Sloveniji in MIZŠ, gradivo na <https://skupnost.sio.si/mod/folder/view.php?id=302845> (ZRSŠ 210,00 evrov);
- Posvet o poučevanju in učenju italijanščine na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre, Koper, 26. 5. 2016, Sklepi s posveta: Posodobitev Kataloga znanja za srednje izobraževanje (Objava: Šečerov, N., in drugi: Katalog znanja za nižje, srednje poklicno, srednje strokovno in poklicno tehniško izobraževanje, potrjen na 181. seji Strokovnega sveta za izobraževanje, Ljubljana, 22. 12. 2016).

Porabljena sredstva

MIZŠ: 5.210,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Profesionalno usposabljanje učiteljev tujih jezikov, slovenščine in nejezikovnih predmetov za razvijanje in poglobljanje razumevanja in poznavanja inovativnih pristopov k učenju in poučevanju jezikov ter za njihovo načrtovanje in vpeljavo v šolsko prakso na vseh ravneh izobraževanja: organizacija in izvedba

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Število izobraževanj oz. usposabljanj
- Vsebina/vsebine izobraževanj oz. usposabljanj
- Oblike in načini izvedbe izobraževanj oz. usposabljanj

Predvideni učinki

- Za inovativne pristope k učenju in poučevanju tujih jezikov bolj in bolje usposobljeni učitelji
- Do učenja tujih jezikov bolj prilagojena in prijazna šolska učna okolja
- Bolj kakovosten pouk tujih jezikov
- Za učenje tujih jezikov bolj motivirani učenci in boljši učni rezultati

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da so bile v tem okviru izvedene naslednje aktivnosti:

- 7 izvedb strokovnega usposabljanja za učitelje, ki so v letu 2016 začeli izvajati pouk tujega jezika v 2. razredu (5. in 6. 7. v Ljubljani, 5. 7. v Mariboru, Celju in Novi Gorici, 26. 8. v Kopru in 29. 8. v Kranju), s temami plenarnih predavanj in delavnic: pedagoško organizacijski vidiki zgodnjega učenja TJ, predstavitev učnega načrta in temeljne usmeritve, načrtovanje pouka (letno in sprotno), vključevanje slušne in govorne spretnosti v pouk, avtentična gradiva in avtentične učne situacije pri pouku tujega jezika, timsko sodelovanje pri pouku TJ;
- 1 izvedba strokovnega srečanja za učitelje, ki so v letu 2016 prvič začeli poučevati NIP TJ v 1. razredu: 24. 8. 2016 v Ljubljani s temami plenarnih predavanj in delavnic: učni načrt in medpredmetno povezovanje, od načrtovanja do ocenjevanja znanja v 1. razredu, praktični primeri izvajanja pouka tujega jezika v 1. razredu in diskusija, načrtovanje in poučevanje z upoštevanjem elementov matrike učnega načrta, vrednotenje učenčevih dosežkov;
- izvedba posameznih strokovnih delavnic s področja tujih jezikov v okviru posameznih območnih enot: 7 srečanj na izbrano temo;
- izvajanje posameznih svetovalnih storitev svetovalcev za razredni pouk in tuji jezik posameznih območnih enot s posameznih področij, kjer se je na šolah čutil primanjkljaj.

ZRSŠ – predmetne skupine za tuje jezike:

- usposabljanje učiteljev za uvajanje posodobljenih učnih načrtov za angleščino in nemščino, 4. 7., posodobljen učni načrt za nemščino kot prvi tuji jezik od 4. do 9. razreda ter učni načrt za angleščino od 4. do 9. razreda, objava učnega načrta za nemščino, za angleščino;
- usposabljanje: Medkulturni in večjezični pristopi pri pouku – Referenčni okvir za pluralistične pristope k jezikom in kulturam (ROPP): analiza in nadaljnji razvoj v slovenskem kontekstu, 7. in 8. november 2016, organizacija in izvedba v sodelovanju z ECML in MIZŠ, gradivo (2.600,00 evrov);
- evropski dan jezikov: priprava obeležitve s pedagoškim forumom, delo z učitelji, pregled in objava gradiv, podelitev priznanj najboljšim avtorjem prispevkov, Pedagoški forum ZRSŠ ob evropskem dnevu jezikov 2016; koordiniranje dejavnosti v sodelovanju z ECML, objava letaka in distribuiranje promocijskih gradiv učiteljem, avgust–november 2016;
- usposabljanje za uvajanje 2. TJ kot NIP, 23. 8. v Ljubljani in 24. 8. v Kidričevem, gradivo;
- svetovalna storitev v sklopu "Izobraževalnih uric", 23. 5. na temo Uvajanje videa v tujejezikovno učno enoto;
- usposabljanje učiteljev za načrtovanje in izvajanje nemščine kot 2. TJ v kombiniranih skupinah (študijske skupine oktober in november), gradivo.

V okviru projekta Frankofonija so bile izvedene naslednje aktivnosti (skupaj 10.000,00 evrov):

- oktober 2015–marec 2016: 19. frankofonski dan v Celju – Gledališki festival – prikaz razvojnega sodelovalnega in inovativnega učenja francoščine ter sodelovanje z MIZŠ, IFS, Compagnie des Temps Blancs v Parizu (delovna srečanja na daljavo prek VOX, priprava načrta dela s šolami,

- delovno srečanje z učitelji mentorji, refleksija o opravljenih nalogah, dogovarjanje z eksperti, obiski na šolah, oblikovanje gradiv ter delo v spletni učilnici, aktivno sodelovanje z režiserjema ter učitelji francoščine v okviru priprav na festival v Celju, načrtovanje in izpeljava dogodka itd.);
- maj 2016: Frankofonski festival v Kranju za osnovnošolce – v okviru sodelovanj z MIZŠ, IFS in SDUF podpora pri izpeljavi Frankofonskega festivala za osnovnošolce;
- 19.–20. maj: 12. letni slovensko-francoski seminar za francoščino – priprava programa in organizacija dvodnevnega seminarja v sodelovanju z MIZŠ, IFS ter sodelovanje s tujimi eksperti in slovenskimi eksperti;
- 4. maj: oblikovanje didaktičnih gradiv in usklajevanje vsebin programa za glasbeni festival *Fête de la musique* – glasbeno srečanje srednjih šol.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 12.600 EUR in redna dejavnost

6 Govorci s posebnimi potrebami

1. cilj: Razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku

Aktivnosti

Evalvacija razvitosti SZJ z leksikalnega, skladenjskega in oblikoslovnega vidika ter ugotavljanje njegove primernosti in usklajenosti glede na ZUSZJ⁴ in praktične uporabe z vidika tolmačenja, učnih načrtov, učnih gradiv in pouka SZJ

Nosilec

MK

Kazalniki

Število raziskav, študij, strokovnih člankov in drugih znanstvenih tekstov na temo SZJ

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti, učinkovitejši izobraževalni sistem

⁴ Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (ZUSZJ, Ur. l. RS, št. 96/02).

Poročilo nosilca

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 16). Med razpisanimi vsebinami pa bo tudi razvijanje jezikovne zmožnosti v slovenskem znakovnem jeziku.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Aktivnost

Stalno/sprotno usposabljanje tolmačev slovenskega znakovnega jezika

Nosilec

Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik (javno pooblastilo)

Kazalniki

Število izvedenih izobraževalnih oblik za tolmače

Predvideni učinki

Ustrezno usposobljeni tolmači SZJ

Poročilo nosilca

Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik je pravna oseba, ki na podlagi 15. člena Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika (ZUSZJ, Ur. l. RS, št. 96/02) izvaja naslednje naloge kot javna pooblastila:

- vodi listo tolmačev za znakovni jezik,*
- predlaga tarifo za plačilo stroškov tolmača,*
- zagotavlja pokrivanje potreb po tolmačih na ozemlju celotne države,*
- sodeluje v svetu za slovenski znakovni jezik,*
- vodi evidenco storitev,*
- sprejme pravilnik o disciplinski odgovornosti in rešuje ugovore iz 16. člena zakona.*

Združenje redno izvaja stalno/sprotno usposabljanje tolmačev slovenskega znakovnega jezika, vendar ne kot javno pooblastilo, kar je napačno zapisano v od Vlade RS potrjenem Akcijskem načrtu za jezikovno izobraževanje. Ne glede na navedeno so v letu 2016 izvedli 6 delavnic v sklopu permanentnega usposabljanja tolmačev slovenskega znakovnega jezika, s poudarkom na slovnici SZJ. Stroške organizacije in izvedbe delavnic krije združenje. Ocena porabljenih finančnih sredstev za 6 izvedenih delavnic je 600,00 evrov.

Porabljena sredstva

Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik: 600,00 evrov

Aktivnost

Izobraževanje v slovenskem znakovnem jeziku na vseh stopnjah šolanja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število vključenih učencev in dijakov

Predvideni učinki

Uresničitev zakonske pravice do izobraževanja v svojem jeziku

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je bilo stanje septembra 2016 na Zavodu za gluhe in naglušne (ZGNL) naslednje:

V vrtcu ZGNL so gluhi in naglušni otroci v 5 oddelkih. Dejavnosti vodijo surdopedagoginje, ki imajo opravljene več kot tri stopnje tečaja slovenskega znakovnega jezika.

Na osnovni šoli ZGNL je 20 gluhih in naglušnih učencev v štirih razredih.

- V 1. in 2. B-razredu je 10 ur prisotna druga učiteljica, ki je tolmačka znakovnega jezika, pouk poteka v tem času sočasno v obeh jezikih.*
- Surdopedagoginja, ki uči večino ur v 3. in 4. B-razredu, je uporabnica slovenskega znakovnega jezika.*
- Poleg učiteljev, ki sami komunicirajo v SZJ, poučuje v 6., 7. in 8. B ter v 7. in 8. G-razredu tudi gluha učiteljica. Na teden se v teh dveh razredih izvaja 17 ur tolmačenja.*

V srednji šoli ZGNL je od 80 dijakov 17 gluhih in 7 naglušnih v 9 oddelkih. Zanje je na voljo tolmač v obsegu 23 ur. Pouk izvajajo tudi trije gluhi učitelji, slovenščino v dveh oddelkih poučuje profesorica, ki je tudi tolmačka za SZJ, nivo osvojenega znanja SZJ na srednji šoli je precej visok, saj ima večina učiteljev končano peto stopnjo SZJ.

V integraciji so septembra 2016 imeli na voljo tolmača pri pouku štirje osnovnošolci in ena srednješolka v obsegu 10 ur na teden.

S tolmačenjem so pokrite vse interesne dejavnosti, kulturne dejavnosti, prireditve, srečanja za starše in podobni dogodki.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

2. cilj: Omogočanje alternativnih poti sporazumevanja in pridobivanja informacij v javnem življenju za slepe in slabovidne, gluhoslepe, osebe s specifičnimi motnjami (na primer disleksija, slabše bralne in učne sposobnosti, govorno-jezikovne motnje ipd.) ter osebe z motnjami v duševnem razvoju

Aktivnost

Opremljanje javnih prostorov s prikazovalniki, zvočnimi, talnimi in stenskimi taktilnimi oznakami, barvnimi oz. kontrastnimi oznakami, zvočnimi semaforškimi tipkami itd., indukcijskimi zankami

Nosilec

MZI

Kazalniki

Število ustrezno opremljenih javnih prostorov

Predvideni učinki

Boljša dostopnost javnih prostorov gluhim in naglušnim osebam ter slepim in slabovidnim ter gluhoslepim ljudem

Poročilo nosilca

MZI poroča, da v letu 2016 ni opremljalo javnih prostorov s prikazovalniki, zvočnimi, talnimi in stenskimi taktilnimi oznakami, barvnimi oz. kontrastnimi oznakami, zvočnimi semaforškimi tipkami itd., indukcijskimi zankami ali imelo s tem povezanih stroškov.

MK sicer ni nosilec aktivnosti, izvaja pa dejavnosti na tem področju. Poroča, da dolgoročna izhodišča knjižnične dejavnosti temeljijo na omogočanju enakih možnosti dostopa do knjižnic in njihovih storitev za vse prebivalce Slovenije in izvajanju knjižničnih storitev za uporabnike s posebnimi potrebami v posebej zanje prilagojenih tehnikah. Veljavni Standardi za splošne knjižnice v poglavju »Prostori za uporabnike« izrecno določajo, da morajo biti »prostori v zgradbi funkcionalno povezani, s kratkimi, preglednimi komunikacijami in s čim manj pregradami, udobni in varni za zaposlene in obiskovalce ter dostopni invalidom«. Poleg tega standardi določajo, da mora biti v knjižnici na voljo oprema za uporabo gradiva in tehnična oprema za vizualno, slušno in fizično ovirane posameznike. Primeri dobre prakse: Zaradi višinskih in globinskih ovir, na katere zaradi zatečenega stanja v knjižničnem prostoru ne morejo vplivati, so tako npr. v kamniški knjižnici namestili označevalni material za talne oznake, vodilne linije, poti in stopnišča. Oznake so namenjene starejšim in slabovidnim osebam. Steklana vrata, ki jih avtomatsko odpira senzor, so označili z barvnimi črkami, pri čemer je viden tudi rob odpiranja. V letu 2015 je Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem s slušno zanko v svojih prostorih opremila razstavišče in Kuharjevo dvorano, kjer poteka večina prireditve. Tako imajo gluhi in naglušni uporabniki možnost spremljati prireditve brez težav. V Osrednji knjižnici Srečka Vilharja Koper arhitektonske ovire za funkcionalno ovirane obiskovalce spomeniško zaščitene zgradbe premagujejo z dostopi do e-točk, možnostjo izposoje in vračila gradiva s pomočjo

knjigomata (sofinanciran od ministrstva) v pritličju stavbe. Gibalno ovirani lahko v oddelek vstopajo z magnetno kartico skozi poseben vhod, ki ima tudi ustrezno klančino. Mestna občina Ptuj se zavzema za status občine po meri invalidov, Knjižnica Ivana Potrča Ptuj pa je eden od zavodov, ki je v zadnjih letih tudi po navedbah Zveze invalidskih društev ILCO Slovenije največ naredil na tem področju. Knjižnica razpolaga s parkiriščem, sanitarijami in drugimi prostori, ki so prilagojeni invalidom. Nazadnje so steklene površine in stopnišča opremili s fluorescentnimi nalepkami. Tudi v Mestni knjižnici in čitalnici Idrija so napise na vseh vhodi v knjižnico prilagodili slabovidnim osebam.

Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK) predvideva spremljanje potreb uporabnikov s posebnimi potrebami (gibalno oviranih, slepih, slabovidnih in oseb z motnjami branja) ter vzpostavitev rednega in trajnega sodelovanja s predstavniki študentov s posebnimi potrebami v svojem strateškem načrtu 2015–2019. V načrtu predvidevajo tudi koordinacijo in razvoj storitev za uporabnike s posebnimi potrebami v okviru knjižničnega sistema. Prizadevajo si, da bi izvajanje storitev za osebe s posebnimi potrebami nenehno izboljševali, zlasti z individualnim pristopom k uporabnikom in personalizacijo storitev ter dodelitvijo osebnega knjižničarja v skladu s priporočili IFLA. Veliko oviro pri uresničevanju tega cilja predstavlja nezadostna kadrovska zasedba. NUK se je oktobra 2016 v okviru projekta Evropska kartica invalida vključil v mrežo do invalidov (gibalno ali kako drugače oviranih oseb) prijaznih ustanov.

Na področju knjižnične dejavnosti uspešno deluje tudi Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne, ki je rezultat projekta Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepih, slabovidnim ter osebam z motnjami branja, ki ga je izvajala Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije. Knjižnica je v letu 2016 med drugim izvedla izobraževanje za strokovne delavce splošnih knjižnic z namenom predstavitve področja slepote in slabovidnosti. Na seminarju »Slepota in slabovidnost ter dostopnost gradiv v prilagojenih oblikah« so bili udeleženci seznanjeni tudi s ključnimi informacijami o opremljanju javnih prostorov s prikazovalniki, zvočnimi, taktilnimi in barvnimi oz. kontrastnimi oznakami ter primernim načinom pristopa in komunikacije s slepimi in slabovidnimi osebami.

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: redna dejavnost

Aktivnost

Omogočanje spremljanja kulturne ponudbe v znakovnem jeziku ter z avdiodeskripcijo

Nosilec

MK

Kazalniki

Število kulturnih dogodkov, opremljenih z znakovnim jezikom in avdiodeskripcijo

Predvideni učinki

Boljša dostopnost kulturne ponudbe gluhih in naglušnim ter slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilca

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 16). Med razpisanimi vsebinami bo tudi dvig jezikovne zmožnosti govorcev s posebnimi potrebami s pomočjo kulturnih projektov, med drugim z izdajo prilagojenih leposlovnih del (v stripu, brajici, lahkem branju, tipne slikanice, zvočne knjige, slikanice v znakovnem jeziku ipd.).

MK nadalje poroča, da spremlja problematiko javne dostopnosti do objektov kulturne dediščine že vrsto let, saj se v historičnih objektih kulturne dediščine predstavljajo zbirke premične kulturne dediščine, za katere skrbijo muzeji. Vsem dostopen muzej pa mora biti tudi prijazen, s prilagoditvijo muzejskih programov funkcionalno oviranim ljudem. Eden od temeljnih ciljev varstva kulturne dediščine je strateško in zakonsko zagotavljanje pravice javne dostopnosti do muzejev. MK izvaja aktivnosti za uresničevanje navedenih ciljev v:

- resolucijah o Nacionalnem programu za kulturo, ki prispevajo k najširši dostopnosti invalidov do kulturne dediščine,*
- Zakonu o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK), ki določa pristojnost financiranja programov in projektov iz sredstev državnega proračuna »potrebam slepih, gluhonemih in drugih skupin prebivalstva s posebnimi potrebami« (65. člen),*
- Zakonu o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1) (Uradni list RS, št. 16/08), ki določa »omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, še posebej mladim, starejšimi in invalidom« (2. člen).*

Za izboljšanje dostopnosti do muzejev in muzejskih zbirk funkcionalno oviranim ljudem je dalo ministrstvo pobudo in tudi sofinanciralo izdajo dveh izvirnih strokovnih publikacij: Dostopen muzej – Smernice za dobro prakso (2009) in Muzeji, javnost, dostopnost (2011), ki predstavljata zaposlenim v muzejih smernice za izvajanje konkretnih aktivnosti, ki odpirajo tudi gluhih in naglušnim osebam možnosti za seznanjanje in pridobivanje novih vedenj o predmetih in vsebinah s področja kulturne dediščine.

Ugotavlja se, da se muzeji dobro odzivajo na zahteve gluhih in naglušnih, vendar je treba v zvezi z izvajanjem zakonodaje o komunikacijski dostopnosti objektov (indukcijska zanka) poudariti, da je glede nameščanja indukcijske zanke za potrebe dostopnosti do informacij gluhih in naglušnim situacija v muzejih specifična. Večina muzejev je v historičnih objektih, v katerih je namestitev indukcijske zanke zahtevna in draga investicija, zlasti zato, ker je treba z indukcijsko zanko opremiti večje število prostorov, saj so razstave postavljene na velikih površinah, indukcijska zanka pa je učinkovita le v prostoru, v katerem je poslušalec. Pri pripravah programov za gluhe in naglušne je ustaljena praksa muzejev vključevanje tolmača za znakovni jezik v javno vodstvo. Ob tem je pomembno upoštevanje dejstva, da je potrebna uskladitev vodiča s tolmačem glede dolžine vodenja in izrazoslovja.

Javni zavod Arboretum Volčji Potok omogoča dostop do informacij in vsebin varstva kulturnega spomenika Arboretum Volčji Potok tudi z izvedbo posebnih vodenj za najavljene skupine slepih in slabovidnih otrok.

Na področju knjižnične dejavnosti potekajo številne aktivnosti za omogočanje enakih možnosti dostopa do knjižnic in njihovih storitev za vse prebivalce Slovenije, pri čemer se povezujejo z različnimi organizacijami in društvi, ki lahko s svojim delovanjem pomembno prispevajo k boljšim pogojem za prost in neomejen dostop do znanja, duhovnih dobrin, kulture in informacij tudi posameznikom in skupinam s posebnimi potrebami. Uporabo induktivne zanke podpira tudi vladna strategija Dostopna Slovenija. Eden izmed ciljev te strategije je omogočanje komuniciranja, spremljanja informacij in predavanj v javnih ustanovah gluhim in naglušnim.

Primeri dobre prakse: V Knjižnici Velenje sta dve knjižničarki opravili začetni tečaj znakovnega jezika za gluhe. V Valvasorjevi knjižnici Krško v sodelovanju z Društvom gluhih in naglušnih Posavja izvajajo projekt Živim in se veselim s knjižnico. Organizirajo bralno-pripovedovalne ure, organizirajo skupinske ogleda in bralno značko.

V Splošni knjižnici Slovenske Konjice aktivno sodelujejo z Društvom gluhih in naglušnih občin Slovenske Konjice, Vitanje, Zreče, s katerimi soorganizirajo zdravstvena predavanja, njihova posebnost pa je tudi ta, da tolmačijo večino prireditvev, ki jih organizirajo v knjižnici, in da so dvorano, v kateri so prireditve, opremili s slušno zanko. Dve knjižničarki imata opravljen začetni tečaj znakovnega jezika.

V Lavričevi knjižnici Ajdovščina obiskovalce knjižnice opozarjajo na možnost uporabe slušne zanke posebni piktogrami.

Mestna knjižnica Ljubljana (MKL) izvaja tečaj SZJ v obsegu 20 ur in delavnice za učenje SZJ: v dveh knjižnicah MKL so bili za učenje SZJ v letih 2015 in 2016 izvedeni 4 tečaji: dva začetna in dva nadaljevalna v skupnem obsegu 30 ur, s skupno 35 udeleženci; 2015: Knjižnica Fužine, Knjižnica Otona Župančiča; 2016: Knjižnica Otona Župančiča, Knjižnica Fužine. V letu 2016 so izvedli tudi delavnico prepoznavanja kakovostne otroške in mladinske literature za učence triade Centra za korekcijo govora in sluha iz Portoroža.

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: redna dejavnost

Aktivnost

Besedni zapis avdiologovanja in tolmačenja v slovenskem znakovnem jeziku na različnih medijih in zvočni opis dogajanja v sliki

Nosilci

MK, Slovenski filmski center, javna agencija RS, RTV SLO

Kazalniki

Število TV-oddaj in filmov

Predvideni učinki

Boljša dostopnost TV-oddaj in filmov gluhim in naglušnim osebam ter slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilcev

MK poroča, da je v 4. členu Zakona o medijih kot del javnega interesa določeno, da Republika Slovenija posebej podpira ustvarjanje in razširjanje programskih vsebin, namenjenih slepim in gluhtonemim v njih prilagojenih tehnikah, ter razvoj ustrezne tehnične infrastrukture. MK zato vsako leto objavi in realizira Javni razpis za izbor kulturnih projektov za razširjanje programskih vsebin, namenjenih senzorno oviranim v njim prilagojenih tehnikah, ter za razvoj tehnične infrastrukture, namenjene senzorno oviranim. V letu 2016 je bilo v ta namen skupno namenjenih 172.643,00 evrov. Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah (ZAvMS) v 11. členu med splošnimi načeli določa, da Republika Slovenija v skladu z zakonom, ki ureja medije, spodbuja ponudnike, da osebam z okvaro vida ali sluha postopoma zagotovijo dostop do njihovih storitev. ZAvMS v tem delu prenaša Direktivo o avdiovizualnih medijskih storitvah, ki pravi, da je »pravica invalidov in starejših oseb do udeležbe v kulturnem in družbenem življenju Unije neločljivo povezana z zagotavljanjem dostopnih avdiovizualnih medijskih storitev. Načini zagotavljanja dostopnosti bi morali med drugim vključevati znakovni jezik, podnaslavljanje, zvočne opise in preproste menije.« Zagotavljanje programskih vsebin za senzorno ovirane in invalide je del javne službe RTVS. V 4. členu ZRTVS-1 je tako določeno, da RTVS v svojih programih med drugim:

- izvaja programske vsebine, namenjene slepim in slabovidnim ter gluhim in gluhtonemim v njim prilagojenih tehnikah;*
- posebno pozornost posveča invalidom in z njimi povezanim vsebinam;*
- posebno pozornost posveča problematiki in zahtevam otrok ter družin in skupin ljudi s posebnimi potrebami, ki so zaradi posebnih okoliščin bolj občutljive za dogajanje v družbi;*
- podpira razširjanje programskih vsebin, namenjenih gluhim ter slepim v njim prilagojenih tehnikah.*

Skladno s 24. členom ZRTVS-1 na RTVS deluje Programski odbor za problematiko programskih vsebin za invalide, ki ima devet članov in ga imenuje Programski svet RTVS. Programski odbor za problematiko programskih vsebin za invalide:

- obravnava predlog in uresničevanje programske zasnove v delu, ki se nanaša na vsebine za invalide;*
- obravnava pripombe in predloge gledalcev oziroma poslušalcev v zvezi s programskimi vsebinami, namenjenimi invalidom;*
- obravnava uresničevanje razširjanja programskih vsebin, namenjenih gluhim in slepim v njim prilagojenih tehnikah;*
- opravlja druge naloge s področja problematike programskih vsebin za invalide, kadar tako določa statut;*
- daje pobude in predloge organom javnega zavoda, ki so jih dolžni obravnavati ter se do njih opredeliti.*

Slovenski filmski center, Javna agencija RS, v pogodbe, sklenjene za sofinanciranje realizacije filmov, namenjenih za kinematografsko predvajanje, vključuje določbe, da morajo producenti ob dokončanju filma v okviru obvezne dokumentacije oddati slovenske podnapise za gluhe in naglušne osebe ter zvočni opis za slepe in slabovidne v slovenskem jeziku. Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014–2017 med ukrepi na področju filmske in avdiovizualne dejavnosti določa ukrep »prilagoditve javnega predvajanja kinematografskih in avdiovizualnih del za senzorno ovirane«. Ta ukrep predvideva opremljenost kinematografskih in avdiovizualnih del s podnapisi za gluhe in gluhone

ter zvočno opremo za slepe in slabovidne. Ukrep zadeva predvsem kinematografska in avdiovizualna dela, podprta z javnimi sredstvi. Dejavnost se izvaja delno tudi za področje avdiovizualnih del, namenjenih predvajanju v medijih.

Porabljena sredstva

MK, Slovenski filmski center, javna agencija RS, RTV SLO: 172.643,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Tiskanje besedil v brajici (učna gradiva, učbeniki, leposlovje od priprave za tisk do tiskanja gradiva, uradni dokumenti, označevanje izdelkov, napisi v javnosti, leposlovje) od priprave za tisk do tiskanja gradiva

Nosilca

MK, MIZŠ

Kazalniki

Število tiskanih gradiv v brajici

Predvideni učinki

Boljša jezikovna dostopnost

Poročilo nosilca

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 16). Med razpisanimi vsebinami bo tudi omogočanje alternativnih poti sporazumevanja.

MIZŠ pa poroča, da je v letu 2016 Center IRIS v povečanem tisku, brajici oz. v LaTeX-u prilagodil naslednje učbenike:

- Vida Medved Udovič, Igor Saksida, Marija Grginič: NA MAVRICO PO PRAVLJICO, učbenik za slovenščino – književnost v 2. razredu OŠ, Založba IZOLIT;
- T. Jamnik, V. Medved Udovič, J. Ciber Gruden: MOJE BRANJE – SVET IN SANJE, berilo za slovenščino v 3. razredu OŠ, Založba IZOLIT;
- Šargo, S. A. Glažar, M. Slavinec: AKTIVNO V NARAVOSLOVJE 1, učbenik za naravoslovje v 6. razredu OŠ, DZS;
- Marija Končina, Martina Križaj Ortar, Marja Bešter Turk: NA PRAGU BESEDILA 2, učbenik za slovenščino – jezik v 2. letniku gimnazijskega in srednjega tehniškega oz. strokovnega izobraževanja, Rokus Klett;
- S. McKinlay, B. Hasting: NEW SUCCESS INTERMEDIATE STUDENT BOOK, učbenik za angleščino v 2. letniku, DZS;
- M. Strnad, M. Štuklek: STIČIŠČE 6, učbenik za matematiko v 6. razredu OŠ, Jutro;

- J. Berk, J. Draksler, M. Robič: *SKRIVNOSTI ŠTEVIL IN OBLIK 9*, učbenik za matematiko v 9. razredu OŠ, Rokus Klett;
- Roman Brilej: *OMEGA 2 ELEMENTARNE FUNKCIJE, KOMPLEKSNA ŠTEVILA*, zbirka nalog za matematiko v drugem letniku gimnazijskega programa, Založba Ataja;
- Dušan Kavka, Gregor Pavlič, Marina Rugelj: *PLANUM NOVUM*, učbenik za matematiko v gimnazijah, Modrijan;
- *PRIPOROČILA za poučevanje slepih otrok v 1. razredu s škatlo didaktičnih pripomočkov*. Priporočila so dostopna v knjižnici Centra IRIS in so skupaj s škatlo didaktičnih pripomočkov na voljo za izposajo prek učbeniškega sklada.

Seznam leposlovja v brajici in slikanic, opremljenih z brajico, natisnjenih v letu 2016:

- COPYCAT,
- KRAVICA KATKA,
- KAJ JE VIDEL MIŽEK FIGA,
- Branko Rudolf: *BILA JE HUDA MRAVLJICA*,
- Ruth Brown: *JERIČINA ODEJA*,
- Philip Waechter: *JAZ*,
- Ingrid Godon: *NELI IN CEZAR V KOPALNICI*,
- Ingrid Godon: *NELI IN CEZAR PRI MIZI*,
- Lucy Cousins: *MINKA PEČE PIŠKOTE*,
- *POMEMBNE BESEDE: KAKO POZDRAVLJAM*,
- *POMEMBNE BESEDE: KDAJ REČEM RAD TE IMAM*,
- Branka Jurca: *POREDNI ZAJČEK*,
- Slovenska ljudska: *ZDRAVILNO JABOLKO*,
- Desa Muck: *Anica in grozovitež*,
- Francesca Simon: *GROZNI GAŠPER IMA UŠI*,
- Roald Dahl: *MATILDA*,
- Erich Kästner: *DVOJČICI*,
- Boris A. Novak: *ČAROVNIJE SVETA*,
- Boris A. Novak: *NEBESNO GLEDALIŠČE*,
- Leopold Suhodolčan: *NAROBESTVARI V MESTU PETPEDI*, 1 dramska zgodba,
- Jurij Marussig: *Oranžna pravljica*,
- Cristine Nostlinger: *FRANCEVE LJUBEZENSKE ZGODBE*.

Vse navedeno gradivo, ki je bilo v letu 2016 natisnjeno v brajici, je dostopno v knjižnici na Centru IRIS.

Standard 6-točkovne brajice je oblikovala Komisija za slovensko brajico in je začel veljati leta 2016. Od leta 1974, ko je bil sprejet predhodni standard slovenske šesttočkovne brajice, so se potrebe zapisa v brajici zelo spremenile. V brajici je treba v sodobnem času tiskati besedila na vseh področjih življenja in dela, učna gradiva, učbenike (tudi matematične), leposlovje, uradne dokumente, označbe izdelkov, farmacevtske izdelke, napise v javnosti ... Prenovljen standard uvaja poleg do sedaj veljavnih znakov tudi znake, ki se pojavljajo v sodobnih zapisih, npr. @, ©, β, ζ, ~, €, ®, ™ ... Postavljena so tudi pravila za zapisovanje matematike, kemije, merske enote, funkcije za oblikovanje besedila (podčrtano, krepko, ležeče), izjeme za tiskanje v farmacevtske namene ... Tako posodobljen standard torej omogoča tiskanje raznovrstnih besedil z različnih področij življenja in dela.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ: redna dejavnost

Aktivnost

Imenovanje strokovne skupine z namenom posodobitve in standardizacije slovenske brajice

Nosilec

MDDSZ

Kazalniki

Uvedba brajice v bralnike zaslona in druge naprave

Predvideni učinki

Poenoten, prijaznejši brajev zapis

Poročilo nosilca

Na MDDSZ še ni bila imenovana strokovna skupina z namenom posodobitve in standardizacije slovenske brajice.

MDDSZ kljub vsemu slepim in slabovidnim uporabnikom s pomočjo sofinanciranja tehničnih pripomočkov po Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov omogoča nabavo nekaterih programskih vmesnikov za lažje branje besedil. Višino porabljenih sredstev za sofinanciranje tehničnih pripomočkov MDDSZ težko oceni, ker sofinancira tudi tehnične pripomočke za gluhe in naglušne. V preteklem letu je za sofinanciranje tehničnih pripomočkov porabilo približno 251.500,00 evrov.

Porabljena sredstva

MDDSZ: približno 251.500,00 evrov

Aktivnost

Oblikovanje obrazcev, listin, vlog itd., ki se izdajajo na upravnih enotah, ob volitvah (možnost elektronske ali oblikovno prilagojene seznanitve z vsebino in izpolnjevanjem obrazcev)

Nosilec

MJU (koordinator aktivnosti) in druga ministrstva

Kazalniki

Število upravnih enot, opremljene z prilagojenimi listinami, obrazci, vlogami itd.

Predvideni učinki

Dostopnost obrazcev, listin, vlog itd. slepim in slabovidnim osebam v prilagojeni tehniki

Poročilo nosilca

MJU poroča, da je državni portal eUprava za državljane v celoti prilagojen standardu WCAG2.0 in s tem zasleduje načela in zahteve direktive o spletni dostopnosti, ki je bila sprejeta oktobra 2016. Portal je prilagojen slepim, slabovidnim, gluhim, gluhoslepim, ljudem z disleksijo in poškodbami glave in drugim. Uporabniki si lahko po svojih potrebah nastavijo ozadje (teme), velikost in obliko črk, obrazci so v pdf-obliki z možnostjo vpisovanja podatkov, več kot 145 vsebin pa je dostopnih tudi v znakovnem jeziku.

Upravne enote same ali pa prek Službe za upravne enote MJU permanentno, v okviru medresorskega usklajevanja posameznih predpisov ali pa posebej zgolj opozarjajo resorna ministrstva na nujnost zagotovitve dvojezičnih obrazcev na območjih, kjer živijo pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti. Gre za obrazce, ki so kot predpisani priloga posameznim predpisom ali pa se na upravnih enotah uporabljajo kot pripomoček za lažje delo ter pomoč strankam.

Porabljena sredstva – v 2015: 1.708,00 evrov z DDV (iz evropskih sredstev, zagotovljenih pri projektu), v 2016: 2.357,04 evra z DDV (iz materialnih sredstev MJU), v 2017: naročilnica se pripravlja.

Porabljena sredstva

MJU: 2.357,04 evra in redna dejavnost

Aktivnost

Prilagajanje literarnih del v slovenskem jeziku v obliko, primerno za slepe in slabovidne

Nosilec

MK

Kazalniki

Število literarnih del v zvočni obliki, brajici, povečanem tisku in digitalnem zapisu

Predvideni učinki

Boljša dostopnost literarnih del v slovenskem jeziku slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilca

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 16). Med razpisanimi vsebinami bodo tudi vsebine, namenjene dvigu jezikovnih zmožnosti govorcev s posebnimi potrebami, torej tudi prilagajanje literarnih del v slovenskem jeziku v obliko, primerno za slepe in slabovidne.

MK nadalje poroča, da ker so med obiskovalci muzejev tudi slepi in slabovidni, se v zadnjih letih namenja posebna skrb za izboljšanje oz. omogočanje dostopnosti do informacij o dediščini tudi tem skupinam obiskovalcev. V muzejih se iz leta v leto bolj trudijo, da bi vsaj del razstav in spremljajočega programa prilagodili tudi slepimi in slabovidnim osebam. Pri pripravah razstav zato upoštevajo vsaj nekaj od navedenih prilagoditev:

- dovolj prostora med vitrinami, panoji in predmeti, ki omogoča gibanje z invalidskim vozičkom,*
- ustrezna višina vitrin z razstavljenimi artefakti,*
- prilagojena (dodatna) osvetlitev razstavnih prostorov,*
- posebne označbe,*
- kopije muzejskih predmetov, ki jih je možno otipati,*
- napisi, ki omogočajo slabovidnim branje (ustrezen tisk: večje črne črke na beli podlagi),*
- možnost izposoje povečevalnega stekla (lupe),*
- izposoja avdiovodnikov,*
- napisi v Braillovi pisavi,*
- zvočni posnetki.*

V okviru izvajanja dostopnosti je v muzejih obiskovalcem na voljo tudi vedno več kvalitetnih in strokovno skrbno načrtovanih programov (delavnic, specialnih vodstev), ki so vezani na poslanstvo muzeja in muzejske zbirke, s poudarkom na aktualnem razstavnem programu.

Primerov dobre prakse je vse več. V okviru izvajanja projekta, sofinanciranega iz sredstev Evropskega socialnega sklada, je bil v Slovenskem etnografskem muzeju izveden projekt Dostopnost kulturne dediščine ranljivim skupinam obiskovalcev, prek katerega so bili uresničeni cilji priprave in izvajanja spremljevalnih programov, prilagojenih slepim in slabovidnim osebam v državnih in pooblaščenih muzejih. V skladu z možnostmi se muzeji prilagajajo potrebam obiskovalcev in skrbijo za potrebno inkluzivnost programskih vsebin. Posamezni muzeji omogočajo dostop do informacij, prilagojen senzorno oviranim osebam, na svoji spletni strani.

Prav tako je bilo tudi v okviru izvajanja projekta »Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim ter osebam z motnjami branja«, sofinanciranega iz sredstev Evropskega socialnega sklada (OP RČV 2007–2013, trajanje projekta december 2012–november 2015; skupna vrednost 3.118.103,75 evra), v Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne v letu 2015 izdelanih 365 novih knjižnih naslovov v zvoku in 35 v brajici, razvili pa so tudi novi, sodobni sintetizator slovenskega govora, eBralec. eBralec je brezplačen za ljudi z okvarami vida in ovirami na področju branja ter za organizacije javnega sektorja. Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne tako omogoča splošnim knjižnicam, ki želijo svoje storitve približati osebam z ovirami branja, brezplačno licenco za novo verzijo sintetizatorja slovenskega govora eBralec. Slovenske splošne knjižnice svojim članom že omogočajo bogato izbiro e-knjig v slovenskem in tujih jezikih (Biblos, Ebsco e-book library collection, MLOL) ter oddaljen dostop do izbranih podatkovnih baz, kar bistveno olajša delo in dostopnost gradiva tudi uporabnikom s posebnimi potrebami. Knjižnice si tudi intenzivno prizadevajo, da bi bile njihove spletne strani z grafičnimi prilagoditvami prijazne tudi za

uporabnike z okvaro vida in dislektike.

V Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne so v letu 2016 na podlagi podeljene koncesije za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe v posebnih prilagojenih tehnikah za slepe in slabovidne med drugim pripravili module usposabljanj članov knjižnice za uporabo storitve Robobraille in Biblos. Štirim sodelujočim splošnim knjižnicam (Mestni knjižnici Kranj, Mestni knjižnici Grosuplje, Knjižnici Toneta Seliškarja Trbovlje in Knjižnici Velenje) so predali promocijske izvode 17-ih knjižnih del slovenskih avtorjev v zvočnem zapisu. Še tesneje kot v letu 2015 so sodelovali tudi z drugimi splošnimi knjižnicami ter Združenjem splošnih knjižnic. Člane splošnih knjižnic in lokalnega okolja so informirali o dejavnosti in storitvah Knjižnice slepih in slabovidnih, tudi tako, da so organizirali kulturne, izobraževalne oziroma promocijske dogodke, namenjene približevanju slepote in slabovidnosti splošni javnosti. MK je Zvezi društev slepih in slabovidnih Slovenije – Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe v posebnih prilagojenih tehnikah za slepe in slabovidne za leto 2016 na podlagi koncesije namenilo 70.000,00 evrov.

Knjižnica Velenje je od Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije pridobila aktivacijski ključ za namestitev sintetizatorja govora na računalnik. Ta omogoča slepim in slabovidnim uporabnikom uporabo računalnika z dodatno prilagoditvijo.

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto ima od leta 2012 urejen studio za snemanje zvočnih knjig za potrebe slepih in slabovidnih uporabnikov. S projektom zvočnih knjig za slepe in slabovidne želijo v knjižnici izboljšati dostopnost in uporabo raznovrstnega gradiva za slepe in slabovidne ljudi, zmanjšati nerazumevanje in sprejemanje drugačnosti, odpreti zaprtost skupin slepih in slabovidnih do ostalih in obratno ter razviti strategijo prostovoljstva med mladimi za delo z uporabniki s posebnimi potrebami. Ureditve snemalnega studia v knjižnici je finančno v celoti omogočil Lions klub Novo mesto z organizacijo dobrotelne prireditve. Pri tej dejavnosti sodelujejo z Medobčinskim društvom slepih in slabovidnih Novo mesto, za njihove člane snemajo knjige na zahtevo.

V Mestni knjižnici Ljubljana v okviru Središča za samostojno učenje skrbijo za redno dopolnjevanje učnih gradiv z gradivi, prilagojenimi osebam s posebnimi potrebami (z gibalnimi, vidnimi in s slušnimi ovirami).

Tudi v Knjižnici Ivana Potrča Ptuj so v letu 2016 pri Zvezi društev slepih in slabovidnih iz Ljubljane pridobili sintetizator govora slovenskega jezika eBralec in ga namestili na petih delovnih mestih za uporabnike v knjižnici.

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: 70.000,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Avdiodeskripcija TV-oddaj in filmov ter gledaliških predstav

Nosilci

Slovenski filmski center, javna agencija RS, RTV SLO

Kazalniki

Število TV-oddaj in filmov ter gledaliških predstav

Predvideni učinki

Dostopnost TV-oddaj in filmov ter gledaliških predstav slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilcev

Slovenski filmski center, Javna agencija Republike Slovenije, in RTV SLO o izvedenih aktivnostih v letu 2016 nista poročala.

Porabljena sredstva

Slovenski filmski center, javna agencija RS, RTV SLO: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Aktivnost

Opremljanje ustanov kulturne dediščine z oznakami za slepe in slabovidne

Nosilec

MK

Kazalniki

Število ustanov

Predvideni učinki

Dostopnost kulturne dediščine slepim in slabovidnim osebam

Poročilo nosilca

MK poroča, da muzeji postopoma opremljajo tako dostop kot posamezne stalne in občasne postavitve. MK v okviru neposrednega poziva muzejem med usmeritvami navaja tudi opremljenost najmanj ene razstave s prilagoditvijo za gibalno in senzorno ovirane osebe.

Dolgoročna izhodišča knjižnične dejavnosti temeljijo na omogočanju enakih možnosti dostopa do knjižnic in njihovih storitev za vse prebivalce Slovenije in izvajanju knjižničnih storitev za uporabnike s posebnimi potrebami v posebej zanje prilagojenih tehnikah. Veljavni standardi za splošne knjižnice v poglavju »Prostori za uporabnike« izrecno določajo, da morajo biti »prostori v zgradbi funkcionalno povezani, s kratkimi, preglednimi komunikacijami in s čim manj pregradami, udobni in varni za zaposlene in obiskovalce ter dostopni invalidom«. Poleg tega standardi določajo, da morata biti v knjižnici na voljo oprema za uporabo gradiva in tehnična oprema za vizualno, slušno in fizično ovirane posameznike.

Tudi strateški načrt Narodne in univerzitetne knjižnice 2015–2019 predvideva spremljanje potreb uporabnikov s posebnimi potrebami (gibalno oviranih, slepih, slabovidnih in oseb z motnjami branja) ter vzpostavitev rednega in trajnega sodelovanja s predstavniki študentov s posebnimi potrebami.

Oktober 2016 se je v okviru projekta Evropska kartica invalida NUK vključil v mrežo ustanov, prijaznih do invalidov (gibalno ali kako drugače oviranih oseb).

Ministrstvo je v besedilo Resolucije o nacionalnem programu za kulturo 2014–2017 (Uradni list RS, št. 99/13) za področje knjižnične dejavnosti zapisalo tudi cilj »večja dostopnost specializiranih storitev knjižnične javne službe in njihova večja kakovost«, ki med drugim vključuje ukrep »vključitev Knjižnice slepih in slabovidnih v mrežo javnih knjižnic. Ob mednarodnem dnevu bele palice so bili 15. oktobra 2014 kot eden od rezultatov projekta »Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim ter osebam z motnjami branja« slovesno odprti novi prostori Knjižnice slepih in slabovidnih Minke Skaberne na Kotnikovi 32 v Ljubljani. Projekt sta financirala Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Enake možnosti in spodbujanje socialne vključenosti«, prednostne usmeritve Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti in MK (OP RČV 2007–2013, trajanje projekta december 2012–november 2015; skupna vrednost projekta 3.118.103,75 evra).

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: redna dejavnost

Aktivnost

Ugotavljanje stanja načina sporazumevanja oseb z gluhoslepoto

Nosilca

MK, MDDSZ

Kazalniki

Število izvedenih ukrepov na področju sporazumevanja oseb z gluhoslepoto

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija oseb z gluhoslepoto

Poročilo nosilcev

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 16). Med razpisanimi vsebinami bo tudi omogočanje alternativnih poti sporazumevanja, med drugim delavnice, tečaji ipd. za dvig sporazumevalne zmožnosti oseb z gluhoslepoto in delavnice, tečaji ipd. o načinih sporazumevanja z osebami z gluhoslepoto – za strokovne delavce, starše ali skrbnike govorcev s posebnimi potrebami.

MDDSZ poroča, da je glede oseb z gluhoslepoto Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Soča za MDDSZ izdelal analizo stanja gluhoslepote v evropskih državah s predlogi za izenačevanje možnosti gluhoslepih. V analizi je bila med drugim narejena tudi primerjava glede uporabe znakovnega jezika in posebne taktilne tehnike za sporazumevanje oseb z gluhoslepoto po evropskih državah. Prakse so zelo različne, vse pa temeljijo na tem, da je način komunikacije z gluhoslepimi zelo individualen. Poleg tega se v okviru izobraževanja za tolmače slovenskega znakovnega jezika izvaja poseben modul, ki je namenjen komunikaciji z gluhoslepimi. Raziskava je bila opravljena v okviru letne pogodbe, ki je namenjena sofinanciranju vseh dejavnosti, ki jih Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Soča izvaja za spremljanje Zakona o izenačevanju možnosti invalidov.

Porabljena sredstva

MK, MDDSZ: redna dejavnost

Aktivnost

Oblikovanje smernic in navodil za prilagajanje obrazcev, listin, vlog itd., ki jih izdajajo na upravnih enotah, ob volitvah itd.

Nosilec

MJU (koordinator aktivnosti) in druga ministrstva

Kazalniki

Oblikovanje smernic in navodil za prilagajanje obrazcev, listin, vlog itd. za uspešnejše branje obrazcev, listin, vlog itd. in uspešnejše vključevanje v družbo

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti in bralne pismenosti

Poročilo nosilca

MJU poroča, da upravne enote same ali pa prek Službe za upravne enote Ministrstva za javno upravo permanentno, v okviru medresorskega usklajevanja posameznih predpisov ali pa posebej opozarjajo resorna ministrstva na nujnost zagotovitve zgolj dvojezičnih obrazcev na območjih, kjer živijo pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti. Gre za obrazce, ki so kot predpisani priloga posameznim predpisom ali pa se na upravnih enotah uporabljajo kot pripomoček za lažje delo ter pomoč strankam.

Porabljena sredstva

MJU: redna dejavnost

Aktivnost

Osveščanje javnosti o pravici do dostopa informacij v lahkem branju prek medijev

Nosilca

MK, MDDSZ

Kazalniki

Število akcij

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilcev

MDDSZ stalno osvešča javnost o pomenu pravice do dostopa do informacij v lahko berljivi tehniki. Večina sprejete zakonodaje s področja invalidskega varstva je dostopna tudi v lahko berljivih tehnikah. Tako je MDDSZ v okviru projekta »Zmoremo« izdal tudi »Vodnik po pravicah invalidov«, ki je dostopen v lahko berljivi tehniki. Za tisk vodnika so porabili 2.800,00 evrov.

Porabljena sredstva

MDDSZ: 2.800,00 evrov in redna dejavnost

Aktivnost

Zakonska opredelitev lahkega branja

Nosilec

MDDSZ

Kazalniki

Sprejet zakon

Predvideni učinki

Samostojno branje z razumevanjem oseb z motnjo v duševnem razvoju (dvig jezikovne zmožnosti)

Poročilo nosilca

MDDSZ zaenkrat ne predvideva sprejetja posebnega zakona, ki bi sistemsko urejal branje v lahko berljivi tehniki. MDDSZ pa z dobro prakso vseskozi spodbuja izdajo gradiv s svojega področja tudi v lahko berljivi tehniki, kot je bilo navedeno že pri drugem cilju.

Porabljena sredstva

MDDSZ: redna dejavnost

Aktivnost

Organizacija seminarjev, delavnic o lahkem branju

Nosilca

MK, MDDSZ

Kazalniki

Število seminarjev/delavnic in udeležencev

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilcev

MK poroča, da je Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem članica Društva za prilagojeno obliko komunikacij LABRA (kratica pomeni lahko branje). Gre za društvo oseb, ki združujejo svoje delo, trud, zmožnosti in po potrebi tudi sredstva za doseg cilja, da bi imeli vsi ljudje dostop do informacij v zanje razumljivi obliki, to pa bi privedlo do tega, da bi se lahko tudi osebe s težavami na področju branja in razumevanja same izražale o svojih potrebah, odločale o svojem življenju in enakopravno ter samostojno odločale o stvareh, pomembnih za njihovo bivanje in življenje v svoji okolici. Društvo spodbuja in aktivno izvaja dejavnosti za napredek celovite družbene skrbi na področju storitev za osebe s posebnimi potrebami ter preostale, ki bodo uporabljali prilagojene oblike komunikacije. Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem aktivno sodeluje in s svojim delom prispeva k uresničevanju ciljev in nalog Društva LABRA.

V Knjižnici Radlje ob Dravi omogočajo in spodbujajo branje časopisa LAHKO BRANJE, ki ga pripravljajo v zavodu Risa in izhaja v tiskani in elektronski obliki. Namenjen je bralcem, ki imajo iz različnih razlogov težave s koncentracijo in z branjem.

Tudi Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec sodeluje z Zavodom Risa, centrom za splošno funkcionalno in kulturno opismenjevanje pri projektu »Lahko branje« s prirejenimi leposlovnimi besedili za osebe s težavami v razumevanju.

Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik nudi uporabnikom časopis »20 minut«, ki ga izdaja Zavod Risa v tiskani ter elektronski obliki. Časopis je dosegljiv na spletni strani knjižnice. Časopis je namenjen ljudem, ki težko berejo zaradi različnih težav. To so odrasli ljudje s težavami pri branju zaradi različnih oviranosti (disleksija, sindrom pomanjkljive pozornosti, omejitve vida in sluha), osebe po poškodbah glave, osebe z motnjo v duševnem razvoju, starejše osebe z demenco ipd. Časopis je primeren tudi za neizkušene bralce ali za ljudi z nezadostno izobrazbo ter za ljudi, ki jim slovenščina ni prvi jezik.

MDDSZ ni organiziral delavnic oziroma seminarjev o lahko berljivem branju.

Porabljena sredstva

MK, občine oz. soustanovitelji knjižnic: redna dejavnost

Aktivnost

Opremljanje javnih prostorov s poenotenimi označbami v lahko berljivi obliki

Nosilec

MZI

Kazalniki

Število pravilno označenih prostorov

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti

Poročilo nosilca

MZI poroča, da v letu 2016 ni opremljalo javnih prostorov s poenotenimi označbami v lahko berljivi obliki ali imelo s tem povezanih stroškov.

Porabljena sredstva

MZI: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Aktivnost

Posredovanje slovenskih aktualnih literarnih del ter muzejskih in galerijskih razstav v obliki lahkega branja

Nosilec

MK

Kazalniki

Število izdanih literarnih del in muzejskih in galerijskih razstav

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 16). Med razpisanimi vsebinami bo tudi dvig jezikovne zmožnosti govorcev s posebnimi potrebami s pomočjo kulturnih projektov, med drugim izdaja prilagojenih leposlovnih del (v stripu, brajici, lahkem branju, tipne slikanice, zvočne knjige, slikanice v znakovnem jeziku ipd.) in omogočanje spremljanja kulturne ponudbe v znakovnem jeziku ter z avdiodeskripcijo.

MK nadalje poroča, da posamezni muzeji prilagajajo spletne strani in publikacije ter učne liste in drugo gradivo tudi ciljnim skupinam s posebnimi potrebami. Za interpretiranje kulturne dediščine takšnim skupinam so ustrezno prilagojeni spremljevalni pedagoški in drugi programi.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo oziroma je šlo za redno dejavnost.

3. cilj: Popularizacija pridobivanja zmožnosti za alternativne poti sporazumevanja pri drugih govorcih**Aktivnost**

Tečaji slovenskega znakovnega jezika

Nosilec

MK

Kazalniki

Število tečajev SZJ

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti

Poročilo nosilca

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 16). Med razpisanimi vsebinami bodo vsebine, namenjene popularizaciji in senzibilizaciji o potrebah in načinih sporazumevanja govorcev s posebnimi potrebami pri večinskogovorečem prebivalstvu, med izbirnimi razpisanimi vsebinami pa tudi omogočanje alternativnih poti sporazumevanja, med drugim delavnice, tečaji ipd. slovenskega znakovnega jezika (tudi za strokovne delavce, starše ali skrbnike govorcev s

posebnimi potrebami).

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Aktivnost

Izdaja specializiranih slovarjev SZJ in posodobitev obstoječega slovarja

Nosilec

MK

Kazalniki

Število izdanih slovarjev

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 16). Med razpisanimi vsebinami bo tudi gradnja specifičnih jezikovnih orodij za govorce s posebnimi potrebami (korporni, slovarski, slovnični, pravopisni, terminološki ipd. ter končni produkti, namenjeni neposredni uporabi – računalniške in mobilne aplikacije).

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Aktivnost

Tečajji brajice

Nosilec

MK

Kazalniki

Število izvedenih tečajev

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 16). Med razpisanimi vsebinami bo tudi omogočanje alternativnih poti sporazumevanja.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Aktivnost

Tečaji o načinih sporazumevanja z osebami z gluhoslepoto

Nosilec

MK

Kazalniki

Število izvedenih tečajev

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 16). Med razpisanimi vsebinami bo tudi omogočanje alternativnih poti sporazumevanja, med drugim delavnice, tečaji ipd. za dvig sporazumevalne zmožnosti oseb z gluhoslepoto in delavnice, tečaji ipd. o načinih sporazumevanja z osebami z gluhoslepoto – za strokovne delavce, starše ali skrbnike govorcev s posebnimi potrebami.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Aktivnost

Informiranje in osveščanje strokovne javnosti o načinih sporazumevanja z osebami z gluhoslepoto (zaposlene znotraj številnih institucij, domovi za starejše, zavodi ...)

Nosilec

MK

Kazalniki

Informiranje

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 16). Med razpisanimi vsebinami bo tudi omogočanje alternativnih poti sporazumevanja, med drugim delavnice, tečaji ipd. za dvig sporazumevalne zmožnosti oseb z gluhoslepoto in delavnice, tečaji ipd. o načinih sporazumevanja z osebami z gluhoslepoto – za strokovne delavce, starše ali skrbnike govorcev s posebnimi potrebami, kar pomeni, da bo vključeval tudi informiranje in osveščanje strokovne javnosti o načinih sporazumevanja z osebami z gluhoslepoto.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Aktivnost

Tečaji priprave lahko berljivih in razumljivih besedil

Nosilca

MK, MDDSZ

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilcev

MDDSZ poroča, da ni organiziral tečajev priprave berljivih in razumljivih vsebin. Meni, da bi pri organizaciji tovrstnih tečajev MDDSZ lahko sodeloval, ne more pa biti glavni nosilec, ker ni strokovno usposobljen za pripravo tovrstnih tečajev.

MK poroča, da zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni izvedel navedene aktivnosti.

Porabljena sredstva

MK, MDDSZ: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

4. cilj: Izpopolnjevanje jezikovne zmožnosti v slovenščini za govorce/bralce s posebnimi potrebami

Aktivnost

Razvoj metod in didaktičnih pripomočkov, učbenikov, gradiv za pouk SZJ

Nosilec

MK

Kazalniki

Število novih didaktičnih gradiv

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti

Poročilo nosilca

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveševalne akcije \(str. 16\).](#) Med razpisanimi vsebinami bo tudi razvoj metod in didaktičnih pripomočkov, učbenikov, gradiv za pouk slovenskega znakovnega jezika.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Aktivnost

Razvoj metod in didaktičnih gradiv za slepe in slabovidne

Nosilca

MK, MIZŠ

Kazalniki

Število novih didaktičnih gradiv

Predvideni učinki

Dvig jezikovne zmožnosti

Poročilo nosilcev

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 16). Med razpisanimi vsebinami bo tudi razvoj metod in didaktičnih gradiv za slepe in slabovidne.

MIZŠ poroča, da je v letu 2016 Center IRIS v povečanem tisku, brajici oz. v LaTeX-u prilagodil mnogo učbenikov, slikanic in leposlovnih del; [prim. poročilo nosilca pri aktivnosti Tiskanje besedil v brajici \(učna gradiva, učbeniki, leposlovje od priprave za tisk do tiskanja gradiva, uradni dokumenti, označevanje izdelkov, napisi v javnosti, leposlovje\) od priprave za tisk do tiskanja gradiva](#) (str. 92), in sicer seznam in še pojasnilo o standardu 6-točkovne brajice, uvajanju novih znakov, ki se pojavljajo v sodobnih zapisih, ter pravilih za zapisovanje; omogočeno je tiskanje raznovrstnih besedil z različnih področij življenja in dela).

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ: redna dejavnost

Aktivnost

Imenovanje programskega sveta za pripravo vsebin in programov NPK in neformalnega izobraževanje oseb z motnjo v duševnem razvoju

Nosilec

MDDSZ v sodelovanju z drugimi resorji

Kazalniki

Število sprejetih programskih dokumentov

Predvideni učinki

Boljša jezikovna integracija

Poročilo nosilca

MDDSZ poroča, da je na MDDSZ v pripravi Zakon o socialnem vključevanju, ki bo urejal problematiko oseb z motnjami v duševnem razvoju. Zakon bo nadomestil sedanji Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb.

Porabljena sredstva

MDDSZ v sodelovanju z drugimi resorji: redna dejavnost

Aktivnost

Koncept lahkega branja vključiti v izobraževalne programe srednjih šol, kjer se osebe izobražujejo za delo z osebami z motnjami v duševnem razvoju

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

- Število programov
- Število dijakov/študentov

Predvideni učinki

Učinkovitejši izobraževalni sistem

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da se v šolskem letu 2016/17 zagotavljanje tolmača za SZJ nadaljuje na enak način kot v letih 2014 in 2015. Srednješolcem je ministrstvo zagotovilo novo prilagojene programe za gluhe in naglušne dijake: pomočnik v biotehniki in oskrbi, slaščičar, gastronomske in hotelirske storitve in vrtnar. Gluhi in naglušni bodo imeli tako dodatno izbiro, ki bo lahko pripomogla k večji zaposljivosti.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

5. cilj: Vključevanje oseb s posebnimi potrebami v družbo

Aktivnost

Usposabljanje učiteljev/vzgojiteljev za delo z gluhi in naglušnimi osebami, vključenimi v redne oblike izobraževanja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število izobraževalnih oblik

Predvideni učinki

Učinkovitejši izobraževalni sistem

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da so v letu 2016 izvedli naslednje programe izobraževanja naslednji izvajalci:

Center za komunikacijo, sluh in govor Portorož, Portorož – Portorose:

- *DELO Z GLUHIM, NAGLUŠNIM IN OTROKOM S POLŽKOVIM VSADKOM V VRTCU,*
- *DELO Z GLUHIM, NAGLUŠNIM IN UČENCEM S POLŽKOVIM VSADKOM V OSNOVNI ŠOLI*
- *JOJ, MOJ GLAS.*

Center za sluh in govor Maribor, Vinarska ulica 6, 2000 Maribor:

- *GLUHI IN NAGLUŠNI OTROCI V PROGRAMIH S PRILAGOJENIM IZVAJANJEM IN DODATNO STROKOVNO POMOČJO.*

Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana, Vojkova cesta 74, 1000 Ljubljana:

- *DRUGAČEN. SI ZA?,*
- *OTROK IN MLADOSTNIK Z AVTISTIČNO MOTNJO V VZGOJNO IZOBRAŽEVALNEM PROCESU,*
- *RAZVIJANJE ČUSTVENIH SPRETNOSTI,*
- *DELO S PREDŠOLSKIM GLUHIM IN NAGLUŠNIM OTROKOM,*
- *DELO Z OSEBAMI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU IN VEDENJSKIMI TEŽAVAMI,*
- *KONVERZACIJA V SLOVENSKEM ZNAKOVNEM JEZIKU 1. STOPNJA,*
- *METODE IN OBLIKE DELA Z GLUHIM ALI NAGLUŠNIM UČENCEM,*
- *OTROK Z AVTISTIČNO MOTNJO 2. STOPNJA,*
- *PROGRAM ZA ZGODNJO POMOČ DRUŽINI Z GLUHIM ALI NAGLUŠNIM OTROKOM,*
- *SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK 1. STOPNJA,*
- *SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK 2. STOPNJA,*
- *SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK 3. STOPNJA,*
- *SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK 4. STOPNJA,*
- *SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK 5. STOPNJA,*
- *STRUKTURIRANO UČENJE KOT USPEŠNA METODA PRI POUČEVANJU OTROK Z AVTISTIČNIMI MOTNJAMI,*
- *UČENCI Z DISLEKSIJO, DISGRAFIJO IN DISKALKULIJO,*
- *VLOGA ŠOLSKE SVETOVALNE SLUŽBE,*

- ERASMUS PLUS ZA ŠOLE IN VRTCE,
- BODIMO KREATIVNI, NAREDIMO SAMI.

Skupna vrednost vseh programov je 52.702,91 evra.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 52.702,91 evra

Aktivnost

Usposabljanje učiteljev/vzgojiteljev za delo s slepimi in slabovidnimi osebami, vključenimi v redne oblike izobraževanja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število izobraževalnih oblik

Predvideni učinki

Učinkovitejši izobraževalni sistem

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da je v letu 2016 Zavod za slepo in slabovidno mladino Ljubljana ponudil naslednja izobraževanja:

- *Delo s slepimi in slabovidnimi otroki v predšolskem obdobju, 27.–28. 10. 2016 (11 udeležencev),*
- *Seminar za učitelje slepih in slabovidnih učencev in dijakov, 13.–14. 10. 2016 (27 udeležencev),*
- *Delo s slepimi in slabovidnimi otroki z več motnjami v prilagojenih programih vzgoje in izobraževanja, 10.–11. 11. 2016 (seminar ni bil izveden zaradi premalo prijav),*
- *Inkluzivno izobraževanje prinaša korist vsem ali kakšna je vloga vodstvenih delavcev, 18. 11. 2016 (seminar ni bil izveden zaradi premalo prijav),*
- *Nadaljevalni seminar za razrednike, predmetne učitelje, spremljevalce slepih in slabovidnih, 19. 11. 2016 (31 udeležencev),*
- *Seminar za nadzorne učitelje in pomočnike slepih/slabovidnih učencev in dijakov pri zunanjem preverjanju znanja, 11. 4. 2016 (6 udeležencev),*
- *Začetni tečaj brajice, 16. 4. 2016 (5 udeležencev),*
- *Nadaljevalni tečaj brajice, 11. 10. 2016 (6 udeležencev).*

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

Aktivnost

Usposabljanje učiteljev/vzgojiteljev za delo z gluhoslepimi osebami, vključenimi v redne oblike izobraževanja

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število izobraževalnih oblik

Predvideni učinki

Učinkovitejši izobraževalni sistem

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da izobraževanje za poučevanje gluhoslepih oseb ni bilo organizirano za učitelje v rednih oblikah izobraževanj. Izvedeno pa je bilo izobraževanje za učitelje Zavoda za slepo in slabovidno mladino Ljubljano, saj je to področje zelo novo in je treba najprej usposobiti strokovne delavce v specializirani ustanovi, da bi lahko znanje posredovali tudi učiteljem v rednih oblikah izobraževanja. Izobraževanje so izvajali strokovnjaki iz tujine, iz VISIO International iz Nizozemske, od 21. do 25. 9. 2016.

Porabljena sredstva

MIZŠ: redna dejavnost

7 Jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti

1. cilj: Omogočanje prostega pretoka študentov in profesorjev

Aktivnosti

- Vzpostavitev in ohranjanje sistema učinkovitega učenja slovenščine:
 - za redne tuje študente,
 - študente iz visokošolskih ustanov v zamejstvu, ki prihajajo v Slovenijo tudi z namenom jezikovnega izpopolnjevanja v slovenščini,
 - tuje (redno) zaposlene visokošolske učitelje znotraj posameznih univerz
- Priprava statutarnih pravil univerz glede zahtev o ustreznem znanju slovenščine za tuje redne študente in redno zaposlene tuje visokošolske učitelje

- **Načrt usposabljanja in usposabljanje učiteljev za strokovno in pedagoško sporazumevanje v slovenščini in drugih jezikih ter načrt preverjanja jezikovnega znanja v drugih jezikih za tiste učitelje, ki izvajajo izbirne module in programe v drugih jezikih**

Nosilci

Univerze

Kazalniki

- Sistem učenja slovenščine za tuje študente in profesorje
- Število tečajev slovenščine za erazmovce, redne tuje študente ter tuje profesorje
- Umestitev normativnih podlag v delovnopravno zakonodajo in posledično v statute univerz (upoštevanje znanja slovenščine pri postopkih vpisovanja tujih študentov)
- Število tečajev tujih jezikov za slovenske visokošolske učitelje in sistem preverjanja znanja za tiste, ki predavajo v tujem jeziku

Predvideni učinki

Uspešna jezikovna integracija tujih učiteljev in študentov v slovenski visokošolski prostor, učinkovita in recipročna izmenjava znanstvenih idej in dosežkov

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da je Vlada Republike Slovenije julija 2016 sprejela Strategijo internacionalizacije slovenskega visokega šolstva 2016–2020. Eno od petih ključnih poglavij je namenjeno »spodbujanju razvoja medkulturnih kompetenc«. Tu je poseben poudarek namenjen skrbi za ohranjanju slovenščine kot jezika stroke, ki je seveda dominantni jezik poučevanja in raziskovanja v Sloveniji. Zato je posebna skrb namenjena tujim študentom in učiteljem, ki bodo prišli v Slovenijo na izmenjave ali pa za dalj časa. Zagotavljale naj bi se dodatne, predvsem jezikovne vsebine z različnimi krajšimi in daljšimi jezikovnimi tečaji ter izbirnimi predmeti slovenskega jezika in kulture. Prav tako bodo zagotovljene dodatne aktivnosti že pred prihodom in ob prihodu na visokošolski zavod za lažjo vključitev oz. integracijo v novo učno, družbeno in kulturno okolje. Strategija določa kar 5 neposrednih in finančno podprtih ukrepov v ta namen: Ponudba tečajev slovenskega jezika in kulture za tuje študente, informiranje o življenju in študiju v Sloveniji, Ponudba tečajev slovenskega jezika in kulture za tuje visokošolske učitelje, Usposabljanje visokošolskih učiteljev na področju medkulturnih kompetenc in umeščanja ter tudi vloge lektoratov slovenščine na tujih univerzah. Tako je ministrstvo v skladu z Akcijskim načrtom 2016–2020 že v letu 2016 izpeljalo razpis v vrednosti več kot milijon evrov, s katerim financira 15 projektov na naših visokošolskih zavodih in ki so pretežno namenjeni tečaju slovenskega jezika in kulture za tuje visokošolske študente in učitelje. V okviru Javnega razpisa za izboljšanje procesa internacionalizacije slovenskega VŠ v vrednosti 1.052.400,00 evrov je bilo v letu 2016 za te aktivnosti dodeljenih 275.161,00 evrov.

Univerza na Primorskem poroča, da je bila v letu 2016 pripravljena novela Zakona o visokem šolstvu, ki je predvidevala tudi možnost študija v tujem jeziku. V parlamentarni proceduri tovrsten predlog ni bil sprejemljiv, zato so ga koalicijski poslanci umaknili. V pripravi je sistemska prenova visokošolske zakonodaje, pri kateri bo tovrstna tematika predvidoma ponovno odprta.

a) Univerza na Primorskem že več let izvaja sistem učenja slovenščine za tuje študente, pretežno tiste

na izmenjavi v okviru programa Erasmus+. Do preteklega leta je bilo število tečajev letno omejeno na 2 tečaja, enega na ravni A1 in enega na ravni A2. Udeleženci tečajev so vseskozi opozarjali na dve pomanjkljivosti: preveliko število udeležencev na tečajih ter posledične razlike med slovansko in neslovansko govorečimi udeleženci in na premalo diferencirano ponudbo glede na zahtevnostne stopnje tečajev. V letu 2016 je univerza tudi ob pomoči projektno pridobljenih sredstev število tečajev povečala in v del njih vključila tudi tuje profesorje, in sicer na 6 v akademskem letu; v celotnem letu so tako izvajali naslednje tečaje: A2 za nediferencirano skupino (preteklo akademsko leto, spomladanski semester; akreditirani predmet s kreditnimi točkami), A1 za nediferencirano skupino (akreditirani predmet s kreditnimi točkami) in A1 za neslovansko govoreče udeležence (oboje v jesenskem semestru tega akademskega leta), v tekočem semestru 2017 pa potekajo tečaji A2 za nediferencirano skupino (akreditirani predmet), A2 za neslovansko govoreče udeležence ter B1 za slovansko govoreče udeležence. Takšno strukturo želijo sistemsko nadaljevati oziroma po potrebi še dograjevati v prihodnjih letih. V tečajih bo skupno vključeno okoli 150 udeležencev na različnih zahtevnostnih stopnjah.

b) Senat Univerze na Primorskem je julija 2015 skladno s skrbjo za razvoj in učenje slovenskega jezika sprejel nov sklep glede opravljanja tečajev in izpitov iz znanja slovenskega jezika za študente – tuje državljane. S sklepom je določeno naslednje: 1) Tuji državljani, ki se vpišejo na študijski program 1. ali 2. stopnje Univerze na Primorskem, morajo dokazati znanje slovenskega jezika na osnovni ravni (najmanj na stopnji A2) do vpisa v 2. letnik, v primeru vpisa v višji letnik po merilih za prehode pa do vpisa v naslednji višji letnik. 2) Glede na specifikke posameznega študijskega programa 1. ali 2. stopnje lahko članica s svojimi internimi akti kot pogoj za ta študijski program določi višjo raven znanja slovenskega jezika in rok, do katerega morajo dokazati znanje na tej ravni, o čemer mora obvestiti Visokošolsko prijavno-informacijsko službo Univerze na Primorskem pred objavo razpisa za vpis. 3) Za doktorske študijske programe 3. stopnje Univerze na Primorskem lahko članica s svojimi internimi akti določi, ali morajo študenti dokazati znanje slovenskega jezika, ter določi raven zahtevanega znanja. Sklep določa tudi, da je študentom, ki so tuji državljani, učenje slovenskega jezika omogočeno v okviru Centra za slovenski jezik in kulturo na Univerzi na Primorskem Fakulteti za humanistične študije, ki izvaja tečaje in izpite iz slovenskega jezika.

c) Na Univerzi na Primorskem, Fakulteti za humanistične študije, so v letu 2016 (jesenski semester) uvedli sistem osveževanja in dopolnjevanja znanja akademske angleščine za na Univerzi na Primorskem delujoče slovensko govoreče profesorje, s ciljem usposabljanja za kompetentnejšo rabo angleškega jezika tako v strokovnih publikacijah kot na strokovnih izmenjavah. Uveden je bil niz tečajev. Specifični tečaji angleškega jezika za poučevanje na področju zdravstvene nege in dietetike so v letu 2017 predvideni tudi na Fakulteti za vede o zdravju.

Poraba sredstev: a) in b) ocenjena vrednost tečajev slovenščine v okviru projekta na podlagi JR Internacionalizacija: 18.353,00 evrov; c) ocenjena vrednost tečajev angleščine v okviru projekta na podlagi JR Internacionalizacija: 10.870,00 evrov.

Univerza v Ljubljani poroča:

A) Univerza v Ljubljani spodbuja tuje študente k učenju slovenščine. V ta namen so oblikovali modul, ki so ga poimenovali Leto plus, in vsebuje naslednje sklope:

1. predmete in vsebine prvih letnikov študijskih programov za pridobitev izobrazbe,
2. predmete slovenščine kot tujega jezika:

Slovenščina kot tuji jezik – lektorati 1, 2 in 3 (akreditirani znotraj prvostopenjskega študijskega programa enopredmetna Slovenistika, vsak po 3 KT ECTS),

3. posebne vsebine:

- a) Slovenija nekoč in danes (se akreditira kot obštudijska dejavnost, 3 KT ECTS),
- b) Slovenska družba (se akreditira kot obštudijska dejavnost, 3 KT ECTS),
- c) Slovenski jezik in slovenska kultura (akreditiran znotraj drugostopenjskega pedagoškega študijskega programa enopredmetna Slovenistika, 3 KT ECTS),
- d) IT za študijske namene (se akreditira kot obštudijska dejavnost, 3 KT ECTS).

Tujcem v prvem letniku dodiplomskega ali enovitega magistrskega študija, vključenim tudi v posamezne predmete in vsebine Leta plus, se udeležba in opravljanje teh obveznosti štejeta kot opravičljiv razlog za podaljšanje statusa, če zaradi tega ne izpolnijo vseh s študijskim programom predpisanih pogojev za napredovanje v višji letnik. Pogoj za uveljavitev pravice do podaljšanja statusa je pridobljenih vsaj 30 KT ECTS, od tega vsaj 6 KT ECTS iz vsebin Slovenščina kot tuj jezik – lektorati. Navedeno velja za tujce, vpisane v študijske programe, ki ne predvidevajo znanja slovenščine na določeni ravni kot vpisni pogoj.

B) Na podlagi prijave na Javni razpis za izboljšanje procesa internacionalizacije slovenskega visokega šolstva je predvidena izvedba naslednjih aktivnosti v zvezi s slovenščino:

1. Tečaji slovenskega jezika in kulture za tuje visokošolske študente in učitelje

Z namenom jezikovnega vključevanja tujih študentov in učiteljev bodo organizirali tečaje slovenščine pred začetkom študija in med študijskim letom ter razvili e-tečaj oz. možnost kombiniranega učenja slovenščine. Z navedenim želijo okrepiti jezikovno zmožnost vključenih za izobraževanje in poučevanje v slovenskem jeziku ter zmožnost za učinkovito študijsko delo in vključitev v okolje. V okviru tečajev slovenščine, ki so navedeni pod točko 3, bo razpisanih najmanj 5 % mest tudi za tuje visokošolske učitelje in študente, ki prihajajo z drugih visokošolskih zavodov v Republiki Sloveniji, ki izvajajo javnoveljavne študijske programe (to je pogoj razpis).

1.1 Podporne dejavnosti za učenje slovenskega jezika in kulture za tuje visokošolske študente in učitelje

V okviru projekta je predvidena zaposlitev enega lektorja za slovenski jezik na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Ta bo sodeloval pri organizaciji in izvedbi tečajev slovenščine ter pri razvoju e-tečaja slovenščine.

1.2 Organizacija in izvedba intenzivnih tečajev slovenščine pred začetkom študija za tuje visokošolske študente in učitelje

Prijava: Organizirali in izvedli bodo osem intenzivnih tečajev slovenščine pred začetkom študija za že vpisane študente in učitelje na Univerzi v Ljubljani (samostojno ali v okviru poletne šole), ki bodo izvedeni v skladu z učnimi načrti za predmet Slovenščina kot tuji jezik, lektorat 1, 2 in 3, ki so akreditirani v okviru prvostopenjskega enopredmetnega študijskega programa Slovenistika. Posamezni predmet (tečaj) obsega 60 kontaktnih ur in je ovrednoten s 3 ECTS kreditnimi točkami.

Realizacija: Septembra 2016 so organizirali in izvedli dva intenzivna tečaja slovenščine pred začetkom študija za tuje visokošolske študente in učitelje na Univerzi v Ljubljani (60 pedagoških ur/tečaj). Na razpisana tečaja so prejeli 35 prijav, tečaja se je udeležilo 17 študentov, tečaje je izvedla Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Predvidena je tudi izvedba v septembru 2017.

1.3 Organizacija in izvedba tečajev slovenščine med študijskim letom za tuje visokošolske študente in učitelje

V letnem semestru izvajajo tečaje slovenščine v skladu z učnimi načrti za predmete Slovenščina za tujce, lektorat 1, 2 in 3, ki so akreditirani v sklopu prvostopenjskega enopredmetnega študijskega programa Slovenistika. Posamezni predmet (tečaj) obsega 60 kontaktnih ur in je ovrednoten s 3 ECTS kreditnimi točkami (ni prispevka s strani udeleženca). Predvidena izvedba: 16 skupin po 20

udeležencev.

1.4 Razvoj E-tečaja slovenščine

Učenje slovenščine bodo nadgradili z razvojem e-tečaja slovenščine, ki bo omogočil možnost kombiniranega učenja slovenščine na daljavo (»on-line«). Tovrstni tečaj bi bil namenjen in odprt že pred prihodom v Slovenijo za vse kandidate za študij in delo v slovenskem visokošolskem prostoru.

Študij na Univerzi v Ljubljani bodo spodbujali prek orientacijskih dneвов na lektoratih slovenščine v tistih državah, ki predstavljajo strateški interes Univerze v Ljubljani za vzpostavitev oz. nadgradnjo sodelovanja (do 10 lektoratov). Tam bodo predstavili in promovirali študij na Univerzi v Ljubljani. Na nekaterih lektoratih bodo predvidoma tudi izvedeni (kratki) intenzivni tečaji slovenščine.

C) Kot pogoj za zasedbo vseh delovnih mest je Univerza v Ljubljani s Pravilnikom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest na UL določila tudi znanje slovenščine na ravni B2 glede na evropski referenčni okvir za jezike. Tujci morajo ta pogoj izpolniti najpozneje v 3 letih od zaposlitve.

Porabljena sredstva

MIZŠ, univerze: 304.384,00 evrov in redna dejavnost

2. cilj: Ohranitev statusa slovenščine kot uradnega in učnega jezika visokega šolstva

Aktivnost

Vključitev mehanizmov za ohranjanje in razvoj slovenščine v zakonodajo in izvedbene dokumente

Nosilec

MIZŠ

Kazalniki

Število vključenih mehanizmov

Predvideni učinki

Ohranjanje in razvoj jezikovnih standardov v visokošolskem prostoru

Poročilo nosilca

MIZŠ poroča, da 8. člen Zakona o visokem šolstvu (Zakon o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14 in 75/16) ob sprejeti noveli decembra 2016 ostaja nespremenjen in določa, da je učni jezik slovenščina.

Porabljena sredstva

MIZŠ: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

3. cilj: Razvijati jezikovno zmožnost v strokovnem jeziku

Aktivnosti

- Izvedba terenske raziskave za ugotovitev zadovoljstva in učinkovitosti že vključenih vsebin in kompetenc za učinkovito strokovno in znanstveno sporočanje na visokošolski ravni
- Izdelava učnega načrta za priporočljivi uvodni predmet prvostopenjskih programov in uvedba predmeta v slovenske visokošolske programe
- Spodbujanje nastajanja kakovostnih visokošolskih učbenikov v slovenščini in prevodov kakovostnih učbenikov iz tujih jezikov
- Za potrebe dela na ravni EU se oblikujejo posebni izpopolnjevalni programi oz. magistrski študijski program za specializacijo na področju medkulturnega komuniciranja

Nosilci

Univerze

Poročilo nosilcev

Univerza na Primorskem poroča, da na njeni Fakulteti za humanistične študije, Oddelku za slovenistiko, že od prve akreditacije izvajajo predmet za študente, namenjen usposabljanju za znanstveno pisanje, ki so ga ob akreditaciji leta 2014 razširili še na pisanje strokovnih besedil. Predmet je odprt za vse študente Univerze na Primorskem, Fakultete za humanistične študije, kot zunanjeizbirni predmet pa tudi za druge študente Univerze na Primorskem. Predmet je sistemsko umeščen v prvi letnik študijskega programa Slovenistike, kot izbirni predmet (za druge študente) pa si ga je mogoče izbrati tudi v višjih letnikih. V povprečju predmet obiskuje med 20 in 45 študenti, v letošnjem akademskem letu ga obiskuje 27 študentov. Spoznava se z načeli in sistemi navajanja ter s stilističnimi ter drugimi posebnostmi strokovnega in znanstvenega diskurza. Kot primer posebnega strokovnega diskurza (kritištvo) Oddelek za slovenistiko ponuja tudi predmet Literarna kritika in kreativna besedila, ki ga je v letošnjem letu obiskovalo 12 študentov. Aktivnost je financirana v okviru redne dejavnosti.

Univerza v Ljubljani poroča, da na Pedagoški fakulteti UL na drugostopenjskem programu Poučevanje – razredni pouk z angleščino izvajajo predmet Jezikovno in medkulturno ozaveščanje. V okviru tega predmeta študentje spoznajo in opredeljujejo termine jezikovne in medkulturne ozaveščenosti ter se seznanijo z rezultati raziskav v Evropi in drugje po svetu na tem področju, na primer, kakšni so pozitivni učinki razvijanja jezikovne zavesti pri mlajših učencih, možnosti odpiranja za jezikovno in kulturno različnost, dvig motivacije učencev za učenje tujih jezikov, kaj zavira in kaj pospešuje usvajanje jezikov itd. Študenti odkrivajo glavne značilnosti nekaterih angleško govorečih in tudi drugih evropskih držav in jih primerjajo z značilnostmi Slovenije in slovenskega jezika. K primerjavam pristopajo na znanstven in metodološko ustrezno podprt način. Prav tako študenti spoznajo gradiva jezikovnega in medkulturnega ozaveščanja, primerna za učence razredne stopnje, in tudi sami poskusijo sestaviti nekaj tovrstnih gradiv, v katerih so vedno vključeni poleg slovenskega in angleškega jezika tudi drugi jeziki, ki jih študenti znajo ali jih zanimajo. Odkrivajo podobnosti in razlike med jeziki, ki so vključeni v gradivo, in tako razvijajo metajezikovno sposobnost ter sposobnost učenja kateregakoli jezika, obenem pa se odpirajo za jezikovno in kulturno različnost in razvijajo strpnost do drugačnosti.

Porabljena sredstva

Univerze: redna dejavnost

4. cilj: Izboljšati položaj slovenščine kot jezika znanosti

Aktivnosti

- Univerze prek habilitacijske politike vzpostavijo spodbude za objavljanje znanstvenih in strokovnih besedil v slovenščini
- Poleg objavljanja v tujem jeziku naj NAKVIS, ARRS in univerze med pogoje za izvolitve in pogoje za financiranje programskih skupin uvrstijo tudi obvezno objavljanje izvirnih znanstvenih člankov, učbenikov, terminoloških gradiv in monografij v slovenščini
- Sistematično urediti zbiranje terminologije z enotnim sistemom zbiranja virov in njihove obdelave

Nosilci

Univerze

Kazalniki

- Sprejetje in uvedba sistema habilitacijskih pravil in sistema financiranja programskih skupin s posebnim poudarkom na slovenskih strokovnih objavah
- Ureditev sistema zbiranja strokovno-znanstvenih za nastajanje terminologije (repozitorij)

Predvideni učinki

Povečanje strokovnih objav v slovenskem jeziku, razvoj slovenskega strokovno-znanstvenega jezika in terminologije, seznanjanje slovenske javnosti z rezultati raziskav slovenske znanosti

Poročilo nosilcev

Univerza na Primorskem sicer v habilitacijskih merilih ni uvedla obveze objavljanja v slovenščini, omogoča pa – in v svoji habilitacijski politiki dosledno upošteva – poudarek na v slovenščini objavljenih znanstvenih objavah pri tistih področjih, pri katerih to še posebej zahteva status stroke (kar velja predvsem za humanistiko). Na ravni habilitacijske politike tako enakovredno obravnava objave v tistih znanstvenih publikacijah, ki dosegajo ustrezna merila indeksacije, ne glede na jezik objave ali mesto izdajatelja. Na ravni posamičnih strok pa omogoča tudi izjeme oziroma odstopa glede indeksacije, kadar gre za objave v slovenskih revijah, če so ustrezno utemeljene. Aktivnost se financira kot redna dejavnost.

Univerza v Ljubljani poroča, da je NAKVIS-u predlagala spremembo prvega stavka 19. člena Minimalnih standardov za izvolitev v nazive visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev na visokošolskih zavodih (v nadaljevanju Minimalni standardi), ki se glasi: »Za objavo z mednarodno odmevnostjo se šteje besedilo, objavljeno v enem od razširjenih tujih

jezikov v eni od revij, indeksiranih v SSCI ali SCI z IF>0 ter AHCI, ali v revijah, ki so po mnenju stroke po kakovosti in mednarodni odmevnosti primerljive s temi revijami.« Na UL namreč menijo, da določilo apriorno odreja mednarodno odmevnost objavam v slovenščini, kar ne ustreza realnemu stanju, vsaj na področju humanistike in družboslovja ne, saj so prispevki, napisani v slovenščini in natisnjeni v ustrezno indeksiranih revijah, pogosto citirani v tujem znanstvenem tisku, na povsem enak način kot publikacije v drugih jezikih. Poleg tega gre tudi za izključevanje slovenščine kot upoštevanja vrednega jezika znanosti. Predlagali so, da se kot mednarodno odmevni, poleg člankov, napisanih v tujih jezikih, upoštevajo tudi članki, objavljeni v slovenščini in izdani v ustrezno indeksiranih revijah, bodisi v Sloveniji bodisi v tujini. Pri tovrstnih člankih se njihova mednarodna odmevnost dokazuje s citati v ustrezno indeksiranih revijah, opredeljenih v zgoraj navedenih členih, in drugih znanstvenih publikacijah (npr. znanstvenih monografijah), izdanih v tujini. Kot mednarodno odmevni se upoštevajo tudi v slovenščini napisane znanstvene monografije in deli monografij, citirani tako, kot velja za članke. V skladu s tem so predlagali, da se zgoraj naveden 19. člen spremeni tako, da se po novem glasi: »Za objavo z mednarodno odmevnostjo se šteje besedilo, objavljeno v eni od revij, indeksiranih v SSCI ali SCI z IF>0 ter AHCI, ali v revijah, ki so po mnenju stroke po kakovosti in mednarodni odmevnosti primerljive s temi revijami, ter v znanstvenih monografijah. Primerljiva revija mora biti vsaj na enem ustreznih mednarodnih seznamov. Če je članek oz. monografija v slovenskem jeziku, je treba njuno mednarodno odmevnost dokazati s citiranostjo v tujih znanstvenih publikacijah.«

Porabljena sredstva

Univerze: redna dejavnost

Akcijski načrt za jezikovno opremljenost (ANJO)⁵

Cilji po sklopih

Splošno:	1 Infrastrukturni center
	2 Odprta dostopnost jezikovnih virov
	3 Spodbujanje razvoja slovenske Wikimedije
Jezikovni opis:	1 Novi informativno-normativni razlagalni slovar s slovarsko bazo
	2 Diahroni opis jezika
	3 Slovnični opis
	4 Slovar naselbinskih imen
	5 Slovenski lingvistični atlas
	6 Terminološki slovarji različnih strok
	7 Zgodovinski slovar
	8 Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij
Standardizacija:	1 Pravopisni portal
	2 Zbirka normativnih zadreg
	3 Črkovalnik besed
	4 Korpus za normativna vprašanja
	5 Jezikovnosvetovalni portal
Terminologija:	1 Terminološki portal
Večjezičnost:	1 Večjezični portal
	2 Strojni prevajalnik
Jezikovne tehnologije:	1 Razpoznavalnik tekočega govora
	2 Avtomatsko procesiranje besedila v jezikovnih tehnologijah in spletnih iskalnih orodjih
	3 Slovnični pregledovalnik
	4 Sistemi dialoga
Digitalizacija:	1 Digitalni čistopisi slovenske pisne kulturne dediščine
	2 Digitalni jezikovni priročniki za slovenski jezik
Govorci s posebnimi potrebami:	1 Bralnik zaslona za slepe in slabovidne
	2 Branje sporočil gospodinjskih aparatov za slepe in slabovidne
	3 Razpoznavanje govora v pedagoškem procesu
	4 Slovar slovenskega znakovnega jezika (SZJ)

⁵ Poleg k posameznim akcijam navedenih nosilcev (ministrstva in agencija) je sonosilec akcij s področja jezikovnega opisa, standardizacije in terminologije, izhajajoč iz Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ki z Znanstvenoraziskovalnim centrom SAZU izvaja dolgoročni program Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda ter v okviru katerih deluje Pravopisna komisija.

Akcija S-1: Infrastrukturni center

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

Delujoč infrastrukturni center

Predvideni učinki

- izboljššan dolgoročni izkoristek vloženih sredstev v jezikovne vire in orodja
- izboljššan dostop do jezikovnih virov in orodij za vse uporabnike
- zagotovljena trajna uporabnost jezikovnih virov in orodij
- izboljšano spremljanje usklajenosti razvoja in kakovosti jezikovnih virov in orodij

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da je prek ARRS v letu 2016 za ESFRI projekt – CLARIN v okviru financiranja infrastrukturnih programov raziskovalni organizaciji Institut Jožef Stefan izplačalo 46.000,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ: 46.000,00 evrov

Akcija S-2: Zakonodaja za odprti dostop

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Formulacija člena o odprtem dostopu jezikovnih virov, nastalih z javnim financiranjem
- Sprejetje zakonodaje v DZ

Predvideni učinki

- Bistveno povečanje izkoriščenosti digitalnih virov slovenskega jezika, tako neposredno za uporabnike kot za ponovno izkoriščanje.

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da so bili v letu 2016 v Evropski uniji na ravni Sveta ministrov sprejeti dokumenti, ki določajo prednostna področja delovanja za vzpostavitev sistema odprte znanosti. Poleg odprtega dostopa do publikacij in raziskovalnih podatkov je poudarek predvsem na novih načinih vrednotenja raziskovalne dejavnosti ter na novih načinih znanstvenega komuniciranja. MIZŠ ne samo, da sledi korakom odpiranja znanosti, temveč tudi pogumno stopa v odpiranje raziskovalnega prostora.

Tako je MIZŠ že leta 2013 imenovalo Nacionalno referenčno točko na področju odprtega dostopa, katere glavna naloga je koordinacija vzpostavitve okolja odprtega dostopa do znanstvenih informacij v Sloveniji. V letu 2014 je bila imenovana Delovna skupina za pripravo akcijskega načrta za vzpostavitev odprtega dostopa do znanstvenih informacij iz javno financiranih raziskav v Sloveniji, ki jo sestavljajo vsi ključni deležniki v slovenskem raziskovalnem prostoru (Nacionalna referenčna točka, ARRS, Rektorska konferenca, KOsrís, SICRIS, ARNES itd.).

V prvem letu svojega delovanja je Delovna skupina pripravila dokument »Nacionalna strategija odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji«, ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela septembra 2015 in v skladu s katero morajo prejemniki nacionalnih sredstev zagotoviti odprti dostop do vseh recenziranih znanstvenih člankov, ki se nanašajo na raziskovalne rezultate iz sofinanciranih raziskav. Nacionalna strategija odprtega dostopa je usklajena z določili glede odprtega dostopa tudi v EU programu za raziskave in inovacije Obzorje 2020, ustrežna za evropski raziskovalni prostor in številne države si prizadevajo za sprejem strategije po vzoru slovenske.

Po sprejetju strategije je delovna skupina nadaljevala svoje delo s pripravo Akcijskega načrta izvedbe nacionalne strategije odprtega dostopa. Dokument vsebuje konkretne ukrepe za izvedbo določil strategije, nosilce in odgovorne za izvedbo posameznih ukrepov, časovne roke za njihovo izvedbo ter oceno potrebnih finančnih sredstev. MIZŠ načrtuje, da dokument pošlje v medresorsko usklajevanje ter Vladi Republike Slovenije v seznanitev.

V okviru spreminjanja zakonodaje v ta namen je predvideno le-to ob pripravi sistemske zakonodaje na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, predvidoma sredi leta 2017.

MK se v akcijo Zakonodaja za odprti dostop vključuje v smislu spremljanja izvajanja dejavnosti.

Porabljena sredstva

MIZŠ (MIZŠ, ARRS), MK: redna dejavnost

Akcija S-3: Vnašanje virov v Wikije

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

– Odkupljene pravice

- Vneseni podatki v Wikipedijo in Wikislovar

Predvideni učinki

- Izboljšan dostop do odprto dostopnih virov znanja na spletu
- Izboljšan možnosti za razvoj jezikovnih tehnologij za slovenščino

Poročilo nosilcev

MK v letih 2014–2017 (5.000,00 evrov letno) financira projekt Wikivir. Izvaja ga Zveza društev Slavistično društvo Slovenije. Cilj projekta je uresničevanje ukrepov iz Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, predvsem povečanje števila in večja dostopnost digitaliziranih del pisne kulturne dediščine. Wikivir je spletišče, odprto za sodelovanje slehernika. Vzdržuje ga neprofitna organizacija Wikimedia, temelji pa na prostovoljnem delu kompetentnih zainteresiranih posameznikov. Večina sodelavcev v omenjenem projektu so študentje Filozofske fakultete. Lotevajo se samo besedil v javni lasti, ki jih lahko takoj postavijo v prosti dostop na splet, zato njihov načrt ne vsebuje »popravljenih, vendar še nedostopnih že digitaliziranih besedil«, ampak samo »spletno dostopna strojno prebrana leposlovna besedila, ki zahtevajo konverzijo v besedilni format, ročno branje in korekturo«. Dolgoročni cilj projekta je omogočiti na spletu ogled kompletne slovenske literarne dediščine in jo na ta način revitalizirati.

Porabljena sredstva

MK: 5.000,00 evrov

Akcija P-1: Terminološki portal

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Specifikacije podatkovnih struktur, vhodnih in izhodnih formatov ter oblikovanje priporočil in vzorčnih scenarijev
- Spletišče s strežniško infrastrukturo, iskalnikom in konkordančnikom

Predvideni učinki

- Boljši dostop do terminoloških virov
- Lažje vključevanje obstoječih terminoloških virov v druga orodja in storitve
- Vzpostavljena infrastruktura za povezane terminološke ukrepe (spletna aplikacija za izdelavo slovarjev, luščenje terminologije, terminološko svetovanje)

Poročilo nosilcev

MZZ sicer ni nosilec akcije Terminološki portal, a te dejavnosti izvaja. Poroča, da je bil v okviru izvajanja ukrepov na podlagi proračunske postavke MZZ za jezikovnopolitične ukrepe 13. in 14. oktobra 2016 na Brdu pri Kranju organiziran delovni posvet, na katerega so bili povabljeni slovenski strokovnjaki na področju terminologije in predstavniki nekaterih nosilnih državnih organov, ki se ukvarjajo z jezikovnimi zadevami. Namen posveta je bil dogovor o boljšem usklajevanju in izboljšanju sodelovanja najpomembnejših akterjev na tem področju ter pravočasni umestitvi potrebnih ukrepov tudi v proračunsko in programsko načrtovanje nosilnih državnih organov. Posvet je bil organiziran v obliki profesionalno moderirane delavnice, vsebinsko izhodišče pa so bile dejavnosti za razvoj terminologije iz veljavnega Akcijskega načrta za jezikovno opremljenost (za obdobje 2014–2018). Obravnavane so bile predvsem naslednje teme:

- terminološki portal (krovna tema),
- spletna aplikacija za izdelavo terminoloških virov,
- terminološko svetovanje,
- zagotavljanje prosto- in odprtodostopnih terminoloških virov,
- samodejno luščenje terminologije.

Sprejetih je bilo 7 sklepov, ki so izhodišče za nadaljnja prizadevanja za dejansko vzpostavitev enotnega slovenskega terminološkega portala (v to so vključene akcije P-1, P-2, P-3, P-4, P-5).

Porabljena sredstva

MZZ: 2.798,16 evra

Akcija P-2: Aplikacija za nove terminološke zbirke

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

Razvoj spletne aplikacije za ustvarjanje terminoloških slovarjev

Predvideni učinki

- Zbiranje terminoloških virov iz različnih strokovnih krogov
- Boljša terminološka opremljenost za področja, ki doslej še niso bila obdelana
- Boljša povezljivost terminoloških podatkov iz različnih virov

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena, so pa udeleženci v razpravi na Brdu pri Kranju ([prim. poročilo MZZ o akciji P-1 Terminološki portal](#) (str. 124)) izpostavili potrebo po vključitvi Aplikacije za nove terminološke zbirke v terminološki portal v smislu celostne terminološke storitve.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija P-3: Terminološko svetovanje

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

Svetovalna dejavnost

Predvideni učinki

Dostopnost storitve terminološkega svetovanja, ki je brezplačna, zanesljiva in ažurna.

Poročilo nosilcev

Udeleženci v razpravi na Brdu pri Kranju ([prim. poročilo MZZ o akciji P-1 Terminološki portal](#) (str. 124)) so izpostavili potrebo po vključitvi Aplikacije za nove terminološke zbirke v terminološki portal v smislu celostne terminološke storitve.

Sekcija za terminološke slovarje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU svoje delo predstavlja na posebnem spletnem mestu Terminologišče. Sekcija skrbi za sodobno slovensko terminologijo različnih področij, kar se uresničuje predvsem z izdelovanjem terminoloških slovarjev in raziskovanjem terminološke vede, v zadnjih letih pa vse bolj tudi s terminološkim svetovanjem. Tako sekcija upravlja spletno mesto Terminološka svetovalnica, namenjeno širši strokovni javnosti, ki se sooča s konkretnimi poimenovalnimi problemi, pa naj gre za popolnoma nove pojme, ki jih je v slovenščini šele treba poimenovati, ali že znane pojme, za katere obstaja več poimenovanj, pa strokovnjaki čutijo potrebo po sistemskem poenotenju oz. izbiri najprimernejše rešitve. Pri terminoloških odgovorih upoštevajo osnovna terminološka načela – na podlagi posredovanih podatkov o terminološkem problemu svetujejo, katera rešitev bi bila najbolj ustrezna z vidika terminološke vede. Zato je zelo pomembno, da dobijo čim več podatkov o terminu, predvsem, kaj ta pomeni, zelo koristni pa so tudi podatki o besedilih, v katerih se pojavlja, morebitne že obstoječe poimenovalne rešitve (ko več terminov označuje isti pojem), tujejezični ustrezniki itd.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

SAZU: podatkov o sredstvih nismo prejeli.

Akcija P-4: Javna dostopnost terminoloških virov

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Pridobivanje avtorskih pravic za obstoječe slovarje
- Pretvorba v standardizirani format in integracija v terminološki portal

Predvideni učinki

- Brezplačni javni dostop do terminoloških virov za številna strokovna področja
- Možnost vključevanja terminoloških virov v druge jezikovne aplikacije (strojni prevajalnik, razpoznavalnik govora itd.)

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena, so pa udeleženci v razpravi na Brdu pri Kranju ([prim. poročilo MZZ o akciji P-1 Terminološki portal](#) (str. 124)) izpostavili potrebo po vključitvi Aplikacije za nove terminološke zbirke v terminološki portal v smislu celostne terminološke storitve.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija P-5: Samodejno luščenje terminologije

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

Razvoj orodja za samodejno luščenje terminologije

Predvideni učinki

- Hitrejša izdelava terminoloških virov za nova in interdisciplinarna področja
- Možnost vključevanja luščilnika terminologije v druge napredne jezikovne aplikacije
- Izvirne znanstvene objave

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena, so pa udeleženci v razpravi na Brdu pri Kranju ([prim. poročilo MZZ o akciji P-1 Terminološki portal](#) (str. 124)) izpostavili potrebo po vključitvi Aplikacije za nove terminološke zbirke v terminološki portal v smislu celostne terminološke storitve.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija P-6: Večjezični portal

Nosilec

MK

Kazalniki

- Specifikacije portala, vhodnih in izhodnih formatov
- Vzpostavitev spletišča, zagotovitev strežniških kapacitet, zagotovitev iskalnika in konkordančnika
- Integracija obstoječih večjezičnih virov v portal

Predvideni učinki

- Enotna vstopna točka za večjezične vire in tehnologije
- Boljši dostop do virov in tehnologij za prevajanje
- Možnost uporabe večjezičnih virov v naprednih večjezičnih aplikacijah

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija P-7: Slovníčni portal za šolarje

Nosilca

MK, MIZŠ

Kazalniki

Nadgrajeni slovníčni portal

Predvideni učinki

- Izboljšanje pismenosti slovenske šolske populacije
- Izboljšán slovníčni opis sodobnega slovenskega jezika

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljená sredstva

MK, MIZŠ: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija P-8: Spletna predstavitev normativnih podatkov

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Sistem za pregledovanje pravil
- Sistem za pregledovanje slovarja
- Modul za dodajanje problemskih sklopov

Predvideni učinki

- Enotna vstopna točka za pravopisna pravila in slovar
- Pregleden prikaz pravopisnih pravil in pripadajočih slovarskih sestavkov
- Povezave med pravili in slovarjem v okviru enega problemskega sklopa

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljená sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija P-9: Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij

Nosilec

MK

Kazalniki

- Izbrani vidiki jezikovnega opisa
- Izbrani vidiki prenovljene jezikovne kodifikacije
- Izdelana e-orodja (s področja slovnice, slovarja, pravopisa, drugo)
- Izdelava smernic za nove učne pristope in metode
- Delavnice usposabljanj za učitelje

Predvideni učinki

- Posodobitev relevantnih vidikov jezikovnega opisa in kodifikacije
- Izdelava učnih jezikovnih e-orodij
- Razvoj novih učnih pristopov in metod
- Izboljšanje jezikovne zmožnosti
- Izboljšanje učiteljskih kompetenc v smislu prilagojenosti potrebam učencev v digitalni dobi

Poročilo nosilca

MK je v letu 2016 v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 pripravilo javni razpis »Spodbujanje prožnih in inovativnih oblik učenja z razvojem jezikovnih virov in tehnologij« (JR-ESS-PROŽNE OBLIKE UČENJA) z začetkom črpanja sredstev v letu 2017 in koncem leta 2021. Skupna vrednost razpoložljivih sredstev za javni razpis je največ do 2.000.000,00 evrov. V letu 2016 so bila opravljena vsa potrebna usklajevanja z organom upravljanja (SVRK) v zvezi z njegovo pripravo, projekti, izbrani na javnem razpisu, pa se bodo začeli izvajati v letu 2017. Javni razpis vključuje tudi v ANJO zapisane ukrepe (predstavitev izbranih vidikov slovarsko-slovnicega opisa in/ali jezikovnonormativnih informacij, oblikovanje učnih e-orodij, temelječih na predstavljenem jezikovnem opisu in jezikovnonormativnih informacijah, razvoj inovativnih učnih pristopov in metod, izobraževanje učiteljev). Izvedeni ukrepi bodo prispevali k razvoju inovativnih metod poučevanja z uporabo učnih jezikovnih e-orodij in zvišanju jezikovne zmožnosti učencev in dijakov.

Univerze pri tej aktivnosti sicer niso predvidene kot nosilke, jo pa izvajajo. Univerza v Ljubljani poroča, da so na Pedagoški fakulteti UL v vse pedagoške študijske programe prve stopnje (razredni pouk, dvopredmetni učitelj in likovna pedagogika) umeščena tudi znanja in zmožnosti s področja IKT.

Porabljen sredstva

MK, univerze: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo in redna dejavnost.

Akcija K-1: Pisni korpusi

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Nadgrajeni in vzdrževani referenčni korpus sodobnega jezika
- Nadgrajeni in vzdrževani korpus besedil s spleta
- Nadgrajeni in vzdrževani spletni konkordančnik za pisne korpuse

Predvideni učinki

- Izboljšan dostop do osnovnih virov za analizo sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovarski opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovnični opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij za slovenščino

Poročilo nosilcev

MK sofinancira tudi projekt Nadgradnja korpusov Gigafida, Kres, CcGigafida in Cckres, ki ga izvaja Univerza v Ljubljani, Center za jezikovne vire in tehnologije, in sicer z 8.500,00 evri letno. Korpus Gigafida je referenčni korpus slovenščine, tj. zbirka slovenskih besedil najrazličnejših zvrsti, od dnevnih časopisov, revij do knjižnih publikacij vseh vrst (leposlovje, učbeniki, stvarna literatura), spletnih besedil, prepisov parlamentarnih govorov in podobno, vsebuje 1.187.002.502 besedi v 39.427 dokumentih, ki vsebujejo metapodatke o viru (npr. Mladina, Delo, Dnevnik), letu nastanka, vrsti besedila (npr. leposlovje, revija), naslovu in avtorju, če je ta znan. Več podatkov je na voljo na spletnih straneh <http://www.gigafida.net/> (zavihek »O korpusu«) in <http://www.slovenscina.eu/korpusi/gigafida>. Korpus Kres je iz Gigafide vzorčeni uravnoteženi podkorpus. Enota vzorčenja besedil iz Gigafide za KRES je bil naključni odstavek, s čimer je bila omogočena boljša zastopanost posameznih del. Osnova vzorčenja je bila vzorčna tabela z bibliografskimi podatki o besedilih in ciljnim številom besed, kolikor naj bi jih bilo iz posameznega besedila v Gigafidi vključenih v KRES. Vsebuje 99.831.145 besed v 21.456 dokumentih. Več podatkov je na voljo na spletnih straneh: <http://www.korpus-kres.net/> (zavihek »O korpusu«) in <http://www.slovenscina.eu/korpusi/kres>. CcGigafida in ccKres sta iz korpusov Gigafida in Kres vzorčena prosto dostopna podkorpusa. CcGigafida vsebuje približno 9 % korpusa Gigafida oz. 100 milijonov besed, ccKres vsebuje približno 9 % korpusa Kres oz. 10 milijonov besed. Njuna struktura je enaka strukturi korpusov, iz katerih sta nastala. Namenjena sta razvoju jezikovnih tehnologij za slovenski jezik, ker je za ta namen potreben dostop do celotnega korpusa kot podatkovne baze. Šele taka dostopnost omogoča uporabo za učenje oz. testiranje različnih programov za obdelavo jezika, med njimi npr. modelov oblikoskladenjskega označevanja in lematizacije, strojnega prevajanja itd. Korpusa sta dostopna pod licenco Creative Commons BY-NC-SA v repozitoriju CLARIN.SI: <http://hdl.handle.net/11356/1035>, <http://hdl.handle.net/11356/1034>, podrobnejši opis je na spletni strani <http://www.slovenscina.eu/korpusi/proste-zbirke>. Projekt vsebuje naslednje naloge: izdelava

specifikacije za zbiranje novih gradiv, tehnična priprava na zbiranje novih gradiv, pravni vidiki zbiranja

novih gradiv, zbiranje novih gradiv – učbeniki in literatura, zbiranje novih gradiv – podkorpus GF-novice 2010, pretvorba novih gradiv v končni format in označevanje, dodajanje/menjava korpusov v spletnih konkordančnikih, pretvorba novih gradiv v končni format in označevanje in dodajanje/menjava korpusov v spletnih konkordančnikih.

Porabljena sredstva

MK: 8.500,00 evrov

Akcija K-2: Specializirani korpusi in konkordančniki

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Nadgrajeni in vzdrževani spletni konkordančnik za specializirane korpuse
- Nadgrajeni in vzdrževani oblikoskladenjsko in skladdenjsko označeni korpusi
- Izdelani in vzdrževani semantično in diskurzno označeni korpusi
- Izdelani in vzdrževani dialoški korpusi
- Izdelani in vzdrževani multimodalni korpusi
- Dostopen korpus znanstvenih del
- Avtomatsko izdelan nabor terminoloških kandidatov
- Vključitev terminoloških kandidatov v terminološki portal
- Izdelani in vzdrževani ostali korpusi

Predvideni učinki

- Izboljšan dostop do osnovnih virov za analizo sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovarski opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovnični opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij za slovenščino
- Zagotovljena korpusna infrastruktura za preučevanje slovenskega znanstvenega izrazja
- Možnost izdelave avtomatsko izluščene terminološke baze slovenskega znanstvenega izrazja kot neposredno uporabni priročnik za doslej pomanjkljivo pokrita področja in kot osnova za izdelavo slovenske terminologije posameznih znanstvenih področij

Poročilo nosilcev

MK v letih 2015–2018 sofinancira projekt Nadgradnja korpusa Šolar, 6.500,00 evrov letno. Projekt izvaja Trojina, zavod za uporabno slovenistiko. Korpus šolskih pisnih izdelkov Šolar je korpus besedil, ki so jih učenci slovenskih osnovnih in srednjih šol samostojno tvorili pri pouku. Korpus je nastal v okviru projekta Sporazumevanje v slovenskem jeziku v letih 2009–2010, vsebuje pa skoraj milijon besed oz.

natančno 967.477 besed. Predlagani projekt ima tri glavne cilje: z načrtnim dodajanjem novo zbranih (in deloma že zbranih besedil) izboljšati regijsko uravnoteženost korpusa Šolar in uravnoteženost po stopnji šolanja, izdelati podkorpus besedil šolarjev dislektikov kot primer korpusa besedil učencev s posebnimi potrebami (podkorpus naj bi kasneje služil kot model za izdelavo vseh nadaljnjih podobnih podkorpusov) vnesti informacijo o podkategoriji napake učenca v obstoječih besedilih in na podlagi teh informacij izdelati učni korpus za jezikovnotehnološke namene.

Porabljena sredstva

MK: 6.500,00 evrov

Akcija K-3: Govorni korpus in baza

Nosilec

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Govorna baza za akustične modele za splošno domeno
- Govorna baza za akustične modele za šolsko domeno
- Govorni korpus za jezikovne modele
- Razširjen referenčni govorni korpus slovenščine
- Multimodalna baza (označene geste)
- Dialoški korpus
- Nadgrajen konkordančnik za govorni korpus
- Orodje za avtomatsko pretvorbo pogovornega v standardizirani zapis (referenca: korpus GOS) kot odprtokodna aplikacija
- Orodje za segmentacijo govora na izjave (na akustični ravni)

Predvideni učinki

- Izboljšana kvaliteta razpoznavnika govora za tekoči govor
- Spodbujanje gospodarskega razvoja na področju IT-produktov z vključenim razpoznavanjem tekočega govora (npr. avtomatsko podnaslavljanje, narekovalniki ipd.)
- Spodbujanje razvoja virtualnih multimodalnih agentov
- Spodbujanje razvoja sistemov dialoga
- Spodbujanje jezikoslovnih in diskurzivnih raziskav govornega jezika
- Podpora opisu govornega jezika v jezikovnih priročnikih

Poročilo nosilcev

MK v letih 2015–2018 financira projekt Projekt Gos Videlectures (3.000,00 evrov letno), ki ga izvaja Univerza v Mariboru, Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko. Za izvedbo projekta je

sklenjen dogovor o sodelovanju pri projektu z Institutom Jožef Stefan, nosilcem projekta Videlectures. Razlog za širitev korpusa Gos na področje javnih predavanj je aktualnost tega področja tako za jezikoslovne raziskave kot avtomatsko razpoznavanje govora. Z jezikoslovnega vidika imamo pri tem opraviti z akademskim jezikom. Gre za jezik javnega diskurza, ki ima po eni strani velik vpliv na oblikovanje slovenskega govornega standardnega (zbornega) jezika, po drugi strani pa skozi procese šolanja vpliva tudi na vsakdanji govorni jezik v visoko šolstvo vključene populacije, ki je vse večja. Ob tem ta jezik pomembno vpliva na razvoj strokovne terminologije in (bolj ali manj) uspešno širjenje slovenščine na eno najbolj zahtevnih in terminološko najbolj hitro razvijajočih se področij – znanost. Z jezikoslovnega vidika je jezik predavanj zato izredno aktualno področje. Tudi za razvoj razpoznavanja govora so javna predavanja eno najbolj aktualnih področij za aplikacijo tehnologije: avtomatsko razpoznavanje govora v javnih predavanjih je prvi korak k avtomatskemu strojnemu prevajanju javnih predavanj, kar bi omogočilo boljšo dostopnost vsebin neslovensko govorečim (referenčni projekt s tega področja je bil Translectures – <http://www.translectures.eu/>). Za domače uporabnike bi z avtomatskim razpoznavanjem govora v javnih predavanjih omogočili naprednejše metode avtomatskega indeksiranja ter boljše avtomatsko iskanje in premikanje po vsebinah predavanj v bazah, kot je Videlectures. Izreden pomen bi imela integracija tehnologije avtomatskega razpoznavanja govora na področje javnih predavanj za gluhe in naglušne. Izdelani dodatek h govornemu korpusu Gos, Gos Videlectures, bo obsegal najmanj 250.000 besed transkribiranega govora za izbrane posnetke s portala Videlectures oz. približno 28 ur govora. Transkripcijam bodo dodane avtomatsko pripisane leme in oblikoskladenjske oznake. Predstavljal bo podkorpus korpusa Gos, po katerem bo lahko uporabnik iskal ali ločeno ali pa ga bo vključil v iskanje po celotnem korpusu Gos. Dodan bo tako v obstoječi konkordančnik korpusa Gos na www.korpus-gos.net kot v konkordančnik noSketchEngine (<http://nl.ijs.si/noske>). Skupaj z zvočnimi posnetki bodo transkripcije urejene v govorno bazo za razpoznavanje tekočega govora, ki se bo hranila v repozitoriju konzorcija CLARIN.SI. Najmanj 9 % te govorne baze ali več bo na voljo pod pogoji, kot jih določa licenca CC BY 4.0.

Porabljena sredstva

MK: 3.000,00 evrov

Akcija K-4: Dvojezični korpusi

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Veliki vzporedni, stavčno poravnani, oblikoskladenjsko označen in skladenjsko razčlenjen korpus za jezikovni par AN-SL
- Vzporednemu korpusu pripadajoči enojezični korpus vseh besedil, zbranih v angleškem jeziku, oblikoskladenjsko označen in skladenjsko razčlenjen

- Vzporednemu korpusu pripadajoči enojezični korpus vseh besedil, zbranih v slovenskem jeziku, oblikoskladenjsko označen in skladdenjsko razčlenjen
- Vzporedni, stavčno poravnani, oblikoskladenjsko označen in skladdenjsko razčlenjen korpus za jezikovni par NE-SL
- Vzporednemu korpusu pripadajoči enojezični korpus vseh besedil, zbranih v nemškem jeziku, oblikoskladenjsko označen in skladdenjsko razčlenjen
- Vzporednemu korpusu pripadajoči enojezični korpus vseh besedil, zbranih v slovenskem jeziku, oblikoskladenjsko označen in skladdenjsko razčlenjen
- Vzporedni, stavčno poravnani korpusi za druge prioritetne jezikovne pare ter pripadajoči enojezični korpusi (IT-SL, ŠP-SL, HR-SL, HU-SL, FR-SL), oblikoskladenjsko označeni in skladdenjsko razčlenjeni
- Vzporedni, stavčno poravnani korpus tolmačenj za jezikovni par AN-SL
- Vzporedni, stavčno poravnani korpus tolmačenj za jezikovni par NE-SL

Predvideni učinki

- Zagotovitev dragocenih jezikovnih virov za prevajalce, strokovnjake, jezikoslovce in prevodoslovce
- Zagotovitev temeljnih jezikovnih virov za strojni prevajalnik in druge večjezične aplikacije
- Zagotovitev temeljnih jezikovnih virov za gradnjo novih dvojezičnih baz in slovarjev

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija K-5: Diahroni korpus

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Nadgrajeni in vzdrževani diahroni korpusi
- Nadgrajeni in vzdrževani spletni konkordančnik za diahrone korpuse

Predvideni učinki

- Izboljššan dostop do osnovnih virov za analizo starejšega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za slovarski opis starejšega slovenskega jezika

- Izboljšane možnosti za slovnični opis starejšega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij za obdelavo starejše slovenščine

Poročilo nosilcev

MK v letih 2015–2018 z 2.000,00 evri letno sofinancira projekt, ki ga izvaja Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, z naslovom »Dopolnitev, pregled in objava Korpusa besedil slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja«. Korpus besedil slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja bo predstavljal najpopolnejši zgodovinski korpus slovenščine pred 19. stoletjem. Vseboval bo ustrezno strukturirane prepise vseh del slovenskih protestantskih piscev. V okviru projekta bodo korpus dopolnili z manjkajočimi prepisi, pregledali še nepregledana dela in poskrbeli za objavo korpusa na spletni strani v obliki, ki bo primerna za jezikoslovne in literarnovedne raziskave. Preostale aktivnosti za objavo korpusa so že izvedene ali pa so financirane z drugimi viri, kar je v besedilu projekta tudi jasno opredeljeno. Namen projekta je opraviti pregled prepisov 11 del slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja, pripraviti prepis še neprepisanih delov Dalmatinove Biblije (1584), priprava spletne strani, ki bo omogočala iskanje po korpusu, prenos korpusa v druge iskalnike in druge korpuse ter postavitev posameznih del v obliki elektronskih knjig, primernih za literarnovedne raziskave.

Porabljena sredstva

MK: 2.000,00 evrov

Akcija L-1: Splošni slovar in slovarska baza

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS v okviru raziskovalnega programa Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju do leta 2020)

Kazalniki

Splošni slovar in slovarska baza

Predvideni učinki

- Sodoben slovarski opis slovenskega knjižnega/standardnega jezika in drugih zvrsti oz. pojavnih oblik sodobne slovenščine
- Izhodišče za sodoben slovnični opis slovenskega knjižnega/standardnega in drugih zvrsti oz. pojavnih oblik jezika
- Jezikovni podatki o sodobni slovenščini, zbrani na enem mestu
- Izboljšana bralna pismenost
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij za sodobno slovenščino

Poročilo nosilcev

MIZŠ poroča, da v okviru raziskovalnega programa P6-0038, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo »Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju«, katerega cilj na področju leksikologije in normativistike sodobnega knjižnega jezika, terminologije, dialektologije, etimologije in onomastike ter zgodovine slovenskega jezika je priprava temeljnih slovarskih oziroma normativnih del: Slovar sodobnega slovenskega (knjižnega) jezika 1, Pravopisni priročnik in pripadajoči slovar 1, Slovar sinonimov slovenskega jezika, Pravni terminološki slovar, Terminološki slovar agronomije, Terminološki slovar živinoreje, Terminološki slovar armiranobetonskih konstrukcij, Terminološki slovar tiflopedagogike, Splošni tehniški slovar, drugi in tretji zvezek Slovenskega lingvističnega atlasa, osmi zvezek fonetično-gramatične serije Slovenskega lingvističnega atlasa, Novi etimološki slovar slovenskega jezika 1: živali, Toponimija vzhodne Tolminske ter prvi in drugi zvezek Slovarja jezika slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja. Raziskovalni program se je začel januarja 2015 in bo trajal do decembra 2020. Za program »Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju« je ARRS izplačal 606.970,26 evra.

SAZU poroča, da so se v letu 2016 sredstva, prejeta za izvajanje dolgoročnega programa Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda, porabljala med drugim za izvedbo projekta Temeljne raziskave slovenskega jezika⁶, in sicer za sklopa Novi slovar slovenskega knjižnega jezika in Slovar sinonimov slovenskega jezika.

Novi slovar slovenskega knjižnega jezika: na podlagi slovarskega koncepta, sprejetega jeseni 2015, so se izdelovali problemsko izbrani slovarski sestavki, ki prinašajo celostni pomenski opis eno- in večbesednih leksikalnih enot. Dodeloval se je redakcijski priročnik, izboljšana so bila tehnološka orodja za izdelavo slovarja. Ob redakciji mnogih sestavkov se je reševala nova, konceptualna problematika, zato ti sestavki služijo kot model za redakcijo podobnih sestavkov v prihodnje. Za potrebe izdelave slovarja je bila oblikovana lematška baza, ki prinaša podatke o izrazni podobi iztočnic in vključuje 1276 pregibnostno-naglasnih vzorcev. Oktobra 2016 je bilo na slovarskem portalu Fran objavljenih 90 poskusnih slovarskih sestavkov. Porabljena sredstva: 110.000,00 evrov.

Slovar sinonimov slovenskega jezika: Nadaljevalo in končalo se je ugotavljanje sinonimnih razmerij na osnovi pomenskih opisov v Slovarju slovenskega knjižnega jezika ter ob priložnostnem upoštevanju drugih gradivnih virov. Redakcija slovarja, ki obsega 74.509 iztočnic, 33.077 sinonimov nizov in 115.035 členov sinonimnih nizov, je bila zaključena. Natisnjena knjiga je izšla oktobra 2016. Porabljena sredstva: 25.151,46 evra.

⁶ Opomba SAZU glede porabljenih sredstev: v letu 2016 je bilo za izvajanje projekta Temeljne raziskave slovenskega jezika namenjenih 135.151,46 evra iz programa Znanstvenoraziskovalna dejavnost Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Za oživitvev zamirajoče temeljne dejavnosti z vzpostavitvijo ustreznih pogojev za delovanje bi bila nujno potrebna dodatna sredstva v obliki stabilnega financiranja. S tem bi bilo lahko doseženo servisiranje uporabnikov s sodobnimi jezikovnimi priročniki v knjižni in digitalni obliki. Sredstva za slovaropisno dejavnost pa strmo padajo, kar ogroža komaj oživljeno temeljno splošno slovaropisje. Nadaljevanje tega trenda bi slovenščino lahko pripeljalo med manj razvite jezike, ki v globaliziranem svetu nimajo dobrih možnosti, s tem pa ogrozilo doseženo kulturno raven slovenskega jezika. Za trajnostni razvoj slovenskega jezika potrebujejo jezikovni uporabniki temeljne slovarske opise, izdelane s srednje- in dolgoročno skupinskim delom visoko usposobljenih strokovnjakov, kar institucionalno lahko zagotovi le Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, ki že 70 let izvaja to dejavnost. Za zagotavljanje naštetih nalog pa je nujno stabilno financiranje inštituta, primerljivo z ravni v letu 2008.

Porabljena sredstva

MIZŠ (ARRS), SAZU: 742.121,72 evra

Akcija L-2: Slovenski lingvistični atlas

Nosilec

MK

Kazalniki

- Izboljšanje atlasa z uvedbo poligonov, določenih z inovativnimi spremenljivkami
- Večpredstavnostna spletna objava SLA 1 in 2
- Razvijanje vnašalnega sistema za dialektološke zapise in njegovo prilagajanje novim programskim okoljem

Predvideni učinki

- Ponatančenje dialektološkega opisa celotnega narodnega prostora
- Razvoj sodobnega dialektološkega vnašalnega sistema
- Dostopnost atlasa v interaktivni spletni obliki
- Uzaveščanje javnosti o bogastvu slovenskih narečij
- Izboljšane možnosti za nadaljnje, interpretativno jezikoslovno delo

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija L-3: Slovar naselbinskih imen

Nosilec

MK

Kazalniki

- Digitalizacija in integracija podatkov iz obstoječih virov
- Dopolnitev, aktualizacija in preverba podatkov
- Normativno vrednotenje podatkov
- Oprema baze z geokoordinatami
- Spletna in knjižna objava slovarja

Predvideni učinki

- Vzpostavljena normativno-informativna baza slovenskih naselbinskih imen z zanesljivimi jezikovnimi in jezikoslovnimi podatki
- Izid slovarja v spletni in knjižni obliki
- Povezljivost baze z drugimi jezikovnimi viri in priločniki

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija L-4: Terminološki slovarji različnih strok

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Zasnova slovarjev
- Izdelava specializiranih korpusov
- Izdelava geslovnikov na podlagi korpusa
- Pisanje in urejanje slovarskih sestavkov

- Izdaja slovarjev v tiskani in elektronski obliki

Predvideni učinki

- Opis terminologije na posameznih strokovnih področjih
- Poenotenje terminologije na posameznih strokovnih področjih
- Večja dostopnost do strokovno relevantnih informacij o terminologiji

Poročilo nosilcev

V okviru raziskovalnega projekta L6-6844, financiranega prek ARRS, poteka raziskovalno delo na temo »Pravni terminološki slovar (dokončanje)«, ki pomeni kontinuirano nadaljevanje terminografske dejavnosti na področju pravne terminologije na Sekciji za terminološke slovarje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Slovar bo rezultat interdisciplinarnega sodelovanja pravnikov in terminografov (jezikoslovcev). V njem bo popisana pravna terminologija, ki poimenuje slovenski pravni red. Njegov središnji del bo sodobna slovenska pravna terminologija, vključeni pa bosta tudi relevantna pravna terminologija iz obdobja pred osamosvojitvijo Slovenije in pravna terminologija, ki je postala aktualna po pristopu Slovenije k EU. Zaradi tradicije pravne stroke bo vključeval tudi najpomembnejše latinske termine, ki so del slovenske pravne terminologije. Pravni terminološki slovar bo enojezični razlagalni slovar, ki bo zaradi interdisciplinarnega sodelovanja, pri katerem bodo pravniki prepoznavali in v terminoloških definicijah ubesedili pojmovni svet slovenskega prava, terminografi pa bodo skrbeli za ustreznost in usklajenost definicij z načeli terminografske stroke, verodostojen terminološki pripomoček za pravnike, pa tudi za zainteresirane posameznike. Gre za slovar velikega obsega, saj bo vanj vključenih predvidoma okoli 14.000 terminov z ustreznimi definicijami z vseh pravnih področij. Izšel bo v knjižni obliki in na spletnem mestu Sekcije za terminološke slovarje Terminologišču (<http://isjfr.zrc-sazu.si/terminologisce>), na katerem bo prosto dostopen v obliki iskalnika. Raziskovalni program se je začel oktobra 2014 in bo trajal do septembra 2017. ARRS je leta 2016 za ta projekt izplačal 101.765,40 evra.

MK se v akcijo Terminološki slovarji različnih strok vključuje v smislu spremljanja izvajanja dejavnosti.

Univerze pri tej aktivnosti sicer niso predvidene kot nosilke, jo pa izvajajo. Univerza v Ljubljani poroča, da v okviru posameznih študijskih programov in Centra za jezikovne vire in tehnologije pri predmetih tujega jezika razvija dvojezične terminološke slovarje.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS), univerze: 101.765,40 evra in redna dejavnost

Akcija L-5: Zgodovinski slovar

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Izboljšava slovarskega koncepta na osnovi dodatnih raziskav
- Izdelava priročnika za bodoče leksikografe
- Spletna progresivna objava slovarja
- Vsebinska in jezikovnotehnološka zasnova korpusa slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja

Predvideni učinki

- Izdelane raziskave za razrešitev problematike, ki jo odpira začetek izhajanja slovarja
- Dodatna vzorčna gesla
- Priročnik za bodoče leksikografe
- Spletna verzija slovarja
- Korpus besedil slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja z ustreznimi iskalniki ter z obliko, primerno za vgradnjo v druge korpuse

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija L-6: Imenske entitete v slovenščini

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Učni korpus z označenimi imenskimi entitetami
- Leksikon imenskih entitet
- Orodje za označevanje imenskih entitet

Predvideni učinki

- Izboljšana možnost luščenja informacij iz besedila
- Izboljšano avtomatsko označevanje
- Izboljšano procesiranje besedila v JT-aplikacijah, kot so sintetizator govora, razpoznavalnik tekočega govora, strojni prevajalnik, sistem dialoga itd.
- Spodbujanje jezikoslovnih raziskav lastnih poimenovanj v slovenščini
- Podpora standardizaciji jezika

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija L-7: Večjezične baze in slovarji

Nosilec

MK

Kazalniki

- *Gradnja slovensko-angleškega dvojezičnega slovarja*
- *Zagotavljanje avtorskih pravic za obstoječe dvo- in večjezične slovarje*
- *Nadgradnja ali gradnja dvo- ali večjezičnega slovarja za enega od prioritetenih jezikovnih parov (AN-SL, NE-SL, FR-SL, IT-SL, ŠP-SL, HR-SL, HU-SL)*

Predvideni učinki

- *Zagotovitev sodobnega slovensko-angleškega slovarja*
- *Zagotovitev dvo- in večjezičnih slovarjev za prevajalce, strokovnjake, jezikoslovce in druge uporabnike*
- *Zagotovitev temeljnih jezikovnih virov za strojni prevajalnik in druge večjezične aplikacije*

Poročilo nosilca

MIZŠ (ARRS) sicer ni nosilec akcije, jo pa izvaja. Poroča, da je v okviru ciljnega raziskovalnega programa V6-1509, ki ga financirata ARRS in MIZŠ, z imenom »Koncept madžarsko-slovenskega slovarja: od jezikovnega vira do uporabnika« v ospredju izdelava koncepta za madžarsko-slovenski in slovensko-madžarski slovar, ki bo namenjen učiteljem, pa tudi učencem v dvojezičnih šolah na območju madžarske manjšine. Opremljenost z ustreznimi jezikovnimi viri je namreč eden pomembnih

elementov za izboljšanje učinkovitosti dvojezičnega izobraževanja, v katerem morajo imeti strokovni delavci ustrezno razvito sporazumevalno zmožnost v slovenskem in madžarskem jeziku na taki ravni, da ju lahko uporabljajo kot učna jezika. Zasnova dvojezičnega slovarja tako pomeni prvi korak k razvoju in izboljšanju kompetenc učiteljev, posledično pa tudi boljšega znanja učencev in s tem tudi njihovo konkurenčno prednost na trgu dela ter pri delu boljšo delovno uspešnost. Program se je začel oktobra 2015 in bo trajal do februarja 2018. Znesek izplačila v letu 2016: 17.143,00 evrov.

Porabljena sredstva

MIZŠ (ARRS): 17.143,00 evrov

Akcija L-8: Strojna slovnična analiza

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Tokenizator in označevalnik mej med povedmi v pisnem besedilu
- Razširitev korpusa z ročno označenimi oblikoslovnimi oznakami
- Prenovljena in izboljšana verzija oblikoslovnega označevalnika
- Prilagojena/e verzija/e oblikoslovnega označevalnika za posebne registre
- Oblikoslovni sintetizator
- Razširitev korpusa z ročno označenimi skladenjskimi povezavami
- Prenovljena in izboljšana verzija skladenjskega razčlenjevalnika
- Prilagojena/e verzija/e skladenjskega razčlenjevalnika za posebne registre

Predvideni učinki

- Izboljšana možnost luščenja informacij iz besedila
- Izboljšano avtomatsko označevanje
- Izboljšano procesiranje besedila v vseh naprednejših JT aplikacijah
- Podpora zahtevnejšim korpusnojezičnim analizam za potrebe slovarja in slovnice
- Spodbujanje jezikoslovnih raziskav
- Podpora standardizaciji jezika

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija L-9: FrameNet za slovenščino

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Korpus z oznakami po principu FrameNet
- Leksikon vezljivostnih vzorcev po sistemu FrameNet
- Orodje za semantično analizo na podlagi FrameNeta

Predvideni učinki

- Spodbujen razvoj naprednejših JT-aplikacij za slovenščino
- Izboljšano procesiranje besedil
- Spodbujene jezikoslovne raziskave pomenske vloge besed in njihovih vezljivostnih vzorcev
- Sestavni del slovnične podatkovne baze
- Omogočitev izdelave jezikovnih priročnikov s podatki o besedah in njihovih vezljivostnih vzorcih

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija L-10: sloWNet

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Popravljen in razširjen sloWNet
- Orodje za ročno pregledovanje korpusa s semantičnimi oznakami
- Ročno pregledan učni korpus s semantičnimi oznakami
- Orodje za razdvoumljanje besednih pomenov

Predvideni učinki

- Spodbujen razvoj naprednejših JT-aplikacij za slovenščino
- Izboljšano procesiranje besedil
- Spodbujene jezikoslovne raziskave pomenskih razmerij med besedami
- Sestavni del slovarske baze
- Omogočitev izdelave jezikovnih priročnikov s podatki o pomenskimi razmerji med besedami

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija L-11: Anafora in koreference

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Specifikacije za označevanje anafore in koreferenc
- Učni korpus z označenimi anaforičnimi povezavami in koreferencami
- Orodje za označevanje anafore in koreferenc

Predvideni učinki

- Spodbujen razvoj naprednejših JT-aplikacij za slovenščino
- Izboljšano procesiranje besedil
- Spodbujene jezikoslovne in diskurzne raziskave znotrajbesedilnega navezovanja
- Sestavni del slovnične podatkovne baze

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija L-12: Zbirka normativnih zadreg

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Konceptualna zasnova zbirke
- Zbirka normativnih zadreg
- Povezava zbirke z referenčnim korpusom

Predvideni učinki

- Vzpostavitev pogojev za prenovo pravopisnih pravil s pomočjo induktivnih in empiričnih metod
- Pridobitev osrednje zbirke normativnih zadreg jezikovnih uporabnikov, iz katere izhajajo teoretična dela in aplikacije
- Standardizacija zbirke normativnih zadreg z vidika pravopisa, pravorečja, oblikoslovja

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija G-1: Zasnova slovnice

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Koncept novega slovničnega opisa sodobne slovenščine
- Zbirka podatkov o rabi sodobne slovenščine za novi slovnični opis

Predvideni učinki

- Izboljšan slovnični opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan dostop do osnovnih virov za analizo sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšan slovarski opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšane možnosti za razvoj jezikovnotehnoloških aplikacij sodobno slovenščino

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija G-2: Šolska slovnica

Nosilec

MK

Kazalniki

- Izdelan koncept šolske slovnice
- Izdelana šolska slovnica

Predvideni učinki

- Izboljšan šolski slovnični opis sodobnega slovenskega jezika
- Izboljšana pismenost šolske populacije

Poročilo nosilca

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija N-1: Pravopisna pravila in slovar

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Koncept spletne predstavitve pravopisnih pravil po problemskih sklopih

- Koncept spletne predstavitve slovarja po problemskih sklopih
- Pravopisni slovar po problemskih sklopih
- Povezave pravil in slovarja

Predvideni učinki

- Do uporabnika prijazen portal kot enotna vstopna točka ter izhodišče za povezave pravopisnih pravil in pripadajoče slovarske zbirke
- Omogočen vpogled v aplikativno-utemeljevalno zasnovo pravopisa: pravila – slovar
- Omogočena usmerjena problemska razprava in takojšnja povratna informacija
- Boljši dostop do normativnih informacij

Poročilo nosilcev

MK v letih 2014–2017 financira projekt »Vzpostavitev in vzdrževanje spletnega portala Jezikovna politika Republike Slovenije« oziroma »Jezikovna Slovenija«, ki ga izvaja Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, in sicer 24.500 evrov letno. Splošni cilj projekta je promocija jezikovne politike Republike Slovenije. Izvajalec je spomladi 2016 javno odprl spletni portal, sprti pa dopolnjeval vsebino in izboljševal oblikovno podobo. Zaživela je jezikovnopolitična svetovalnica, ves čas pa je tudi na voljo jezikovna svetovalnica, ki jo spremlja in ureja uredniški odbor ZRC SAZU.

Poleg k posameznim akcijam navedenih nosilcev (ministrstva in agencija) je sonosilec akcij s področja jezikovnega opisa, standardizacije in terminologije, izhajajoč iz Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti – Znanstvenoraziskovalni center SAZU izvaja dolgoročni program Naravna in kulturna dediščina slovenskega naroda, v njihovem okviru pa deluje tudi Pravopisna komisija. Ožja sestava Pravopisne komisije: doc. dr. Helena Dobrovoljc (ZRC SAZU in UNG, predsednica PK), doc. dr. Aleksandra Bizjak Končar (ZRC SAZU), dr. Nataša Jakop (ZRC SAZU), akad. prof. dr. Janez Orešnik (SAZU), izr. prof. dr. Hotimir Tivadar (FF UL), dr. Peter Weiss (ZRC SAZU), dr. Andrej Ermenc Skubic (samozaposlen v kulturi) in doc. dr. Tina Lengar Verovnik (FDV UL in ZRC SAZU). Širša sestava Pravopisne komisije: dr. Peter Holozan (Amebis, d. o. o.), prof. dr. Marko Jesenšek (FF UM), dr. Drago Kladnik (GIAM ZRC SAZU, KSZI), Marta Kocjan Barle (lektorica), prof. dr. Marko Snoj (ZRC SAZU, FF UL, SAZU), prof. dr. Irena Stramljič Breznik (FF UM), dr. Mojca Žagar Karer (ZRC SAZU) in prof. dr. Andreja Žele (FF UL, ZRC SAZU). Člani ožje sestave so se v letu 2015 sestali petkrat; eno od teh srečanj je bilo namenjeno uskladitvi stališč glede rabe velike in male začetnice pri zemljepisnih imenih (julij 2016) s predstavniki Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen pri Vladi Republike Slovenije. Dejavnost Pravopisne komisije pri SAZU in ZRC SAZU v letu 2016 je bila usmerjena v dokončanje poglavja o rabi velike in male začetnice ter pripravo geslovnikov za pravopisni slovar, ki je na portalu Fran. Ob tem je komisija pripravila tudi utemeljitve bistvenih sprememb (npr. ukinitve nestičnega vezaja, sprememba zapisovanja krajevnih imen, kodificiranje zaščitenih imen in znamk) in novosti (npr. kodifikacija nadomestnih imen, jedi, zapisovalnih načinov v elektronskih besedilih) v doslej prenovljenih poglavjih pravopisnih pravil. Za uskladitev v okviru širše sestave je pripravljeno poglavje »Krajšave« (tj. kratice, okrajšave, simboli, formule). Ob tem so bile predlagane tudi spremembe dosedanjih pravorečnih

pravil za kratice in stičnost nekaterih večbesednih okrajšav. Marca 2016 so nekateri člani PK aktivno sodelovali na simpoziju »Al' prav se reče Cezar ali Kajsar: slovenjenje latinskih in starogrških imen« (1.–3. 3. 2016), v okviru katerega so bila predstavljena bistvena vprašanja, s katerimi se bo srečala PK pri kodificiranju antičnih imen. Zainteresirani člani Pravopisne komisije so se decembra 2016 srečali z Lektorskim društvom Slovenije in predstavili do sedaj prenovljena pravopisna pravila ter načela, ki jih upoštevajo pri prenovi pravil. V letu 2016 je SAZU za delovanje komisije namenila 2.500,00 evrov.

Porabljenaa sredstva

MK, SAZU: 27.000,00 evrov

Akcija D-1: Digitalizacija čistopisov pisne kulturne dediščine

Nosilec

MK

Kazalniki

Izdelava čistopisov z uporabo množičenja

Predvideni učinki

Boljša dostopnost del slovenske pisne kulturne dediščine

Poročilo nosilca

MK v letih 2014–2017 financira projekt Wikivir, ki ga izvaja Zveza društev Slavistično društvo Slovenije. [Prim. poročilo nosilca pri Akciji S-3: Vnašanje virov v Wikije](#) (str. 123).

Porabljenaa sredstva

MK: 5.000,00 evrov

Akcija D-2: Digitalizacija jezikovnih priročnikov

Nosilca

MK, MIZŠ

Kazalniki

- Število novih prosto dostopnih jezikovnih priročnikov za slovenščino
- Število novih odprto dostopnih in standardno označenih jezikovnih priročnikov za slovenščino

Predvideni učinki

- Povečanje števila odprto dostopnih digitalnih priročnikov za slovenščino
- Olajšana zmožnost pisne komunikacije v slovenščini celotni populaciji
- Zagotovitev odprtih leksikalnih jezikovnih virov za uporabo v jezikovnotehnoloških raziskavah in aplikacijah

Poročilo nosilca

MK v letih 2014–2017 financira projekt »Vzpostavitev in vzdrževanje spletnega portala Jezikovna politika Republike Slovenije« oziroma spletni portal »Jezikovna Slovenija«, ki ga izvaja Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (24.500,00 evrov letno). Portal deluje tudi kot agregat obstoječih digitalnih jezikovnih priročnikov.

Porabljena sredstva

MK: 24.500,00 evrov

Akcija A-1: Razpoznavnik tekočega govora

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Jezikovni model za slovenski jezik
- Razpoznavnik tekočega govora z velikim slovarjem besed, dostopen kot internetna storitev in preko domače strani, povprečen pričakovani delež napak manjši od 30 % na medijskem govoru
- Razpoznavnik tekočega govora, prilagojen za potrebe gluhih in naglušnih pri šolanju, dostopen kot internetna storitev in preko domače strani
- Pravilnik o snemanju govora v izobraževalnem procesu

- Analiza problema in dolgoročni načrt izdelave razpoznavnika govora z velikim slovarjem besed v realnem času za domeno izobraževanja

Predvideni učinki

- Spodbujanje gospodarskega razvoja na področju IT-produktov z vključenim razpoznavanjem tekočega slovenskega govora (npr. avtomatsko podnaslavljanje, narekovalniki ipd.)
- Olajšano sledenje učnemu procesu v šolah in na fakultetah za gluhe in naglušne osebe

Poročilo nosilcev

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije](#) (str. 16). Med razpisanimi vsebinami bo tudi gradnja specifičnih jezikovnih orodij za govorce s posebnimi potrebami, ki vključuje jezikovne tehnologije (končni produkti, namenjeni neposredni uporabi – računalniške in mobilne aplikacije ipd.).

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija A-2: Strojni prevajalnik

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Razvoj AN-SL in SL-AN strojnega prevajalnika in evalvacija
- Razvoj strojnih prevajalnikov za druge jezikovne pare s slovenščino

Predvideni učinki

- Hitrejši in cenejši dostop do tujejezičnih vsebin
- Učinkovitejša medkulturna komunikacija
- Neodvisnost tehnološkega razvoja, povezanega s strojnim prevajanjem, od zasebnih mednarodnih korporacij
- Spodbujanje gospodarskega razvoja na področju IT-produktov s strojnim prevajanjem

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija A-3: Sistem dialoga

Nosilci

MK, MIZŠ (ARRS), MDDSZ

Kazalniki

- Javno projektno poročilo s pregledom področja
- Pregledne in izvirne znanstvene objave
- Izdelan prototip sistema dialoga

Predvideni učinki

- Spodbujen razvoj tehnologije sistema dialoga za slovenski jezik
- Spodbujanje nadgradnje tehnologij z aplikacijami, ki temeljijo na sistemu dialoga

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

MDDSZ poroča, da je pripravljeno sodelovati pri akciji Sistem dialoga, vendar ni nosilec akcije in do sedaj ni bila sprožena nobena aktivnost.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS), MDDSZ: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija A-4: Bralnik sporočil gospodinjskih aparatov

Nosilci

MK, MIZŠ (ARRS), MDDSZ

Kazalniki

Aplikacija za mobilni telefon za branje informacij z gospodinjskih aparatov

Predvideni učinki

Olajšano upravljanje sodobnih gospodinjskih aparatov za slepe in slabovidne

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

MDDSZ poroča, da ne sodeluje pri razvijanju aplikacije. Meni, da bi se morali glavni nosilci povezati z Zvezo društev slepih in slabovidnih Slovenije, ki sodeluje pri razvoju programa Govorec in drugih tehničnih olajšav – pripomočkov za izboljšanje komunikacije za slepe in slabovidne.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS), MDDSZ: finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija A-5: Referenčni črkovalnik in slovnični pregledovalnik

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Nabor relevantnega besedja in pripadajočih oblik
- Potrditev normativne ustreznosti orodja
- Tehnična priprava za nameščanje orodja
- Slovnični pregledovalnik za slovenščino

Predvideni učinki

- Izboljšano procesiranje besedil
- Usklajenost normativnih podatkov
- Spodbujen razvoj naprednejših JT aplikacij za slovenščino

Poročilo nosilcev

Akcija zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ni bila izvedena.

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Akcija Z-1: Korpus in slovar znakovnega jezika

Nosilca

MK, MIZŠ (ARRS)

Kazalniki

- Označevanje celotne baze posnetkov korpusa SZJ
- Označevanje skladijske strukture v korpusu SZJ
- Izdelava leksikalne baze SZJ
- Pregled in integracija baze obstoječega slovarja ZDGNS z leksikalno bazo SZJ
- Izdelava multimedijske spletne slovarske aplikacije z iskalnikom

Predvideni učinki

- Omogočitev temeljnih raziskav fonoloških, oblikoslovnih in skladijskih vidikov SZJ
- Možnost izdelave boljših izobraževalnih gradiv
- Sodoben in poenoten slovar SZJ
- Izvirne znanstvene objave

Poročilo nosilcev

MK: [prim. poročilo nosilca o izvajanju aktivnosti Priprava večpredstavnostnega gradiva z informacijami o perečih vidikih sporazumevalnih potreb ranljivih skupin govorcev in govork v RS; priprava in izvedba ustrezne in odmevne javne ozaveščevalne akcije \(str. 16\)](#). Med razpisanimi vsebinami bo tudi gradnja specifičnih jezikovnih orodij za govorce s posebnimi potrebami, ki vključuje jezikovne vire za govorce s posebnimi potrebami (korpusne, slovarske, slovnične, pravopisne, terminološke ipd.).

Porabljena sredstva

MK, MIZŠ (ARRS): finančnih posledic v letu 2016 ni bilo.

Priporočila Vladi Republike Slovenije

Izvajanje sprejetih strateških dokumentov na področju jezikovne politike je obveza Vlade Republike Slovenije.

Medtem ko se dejavnosti v okviru jezikovnega izobraževanja, ki so opredeljene v Resoluciji o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 in v na njej temelječem Akcijskem načrtu za jezikovno izobraževanje, v veliki meri izvajajo ali so v načrtu, pa ugotavljamo veliko manjši delež izvedenih dejavnosti na področju jezikovne opremljenosti.

Zato Vladi Republike Slovenije predlagamo, da poveča finančna sredstva predvsem za izvajanje aktivnosti na področju jezikovne opremljenosti, opredeljene v Resoluciji o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 in v na njej temelječem Akcijskem načrtu za jezikovno opremljenost.

Predlagamo, da se posebna pozornost nameni predvsem razvoju slovenščine v digitalnem okolju. Na tem področju sta ključni uskladitev delovanja ministrstev in vladnih služb ter zagotovitev večjega deleža sredstev za te namene. Poiskati je treba nov model financiranja in spremljanja jezikovnih virov in tehnologij, ki bo na podlagi intenzivnega dialoga z različnimi deležniki vodil v smer večjega metodološkega in tehničnega poenotenja in povezljivosti ter večje preglednosti in usklajenosti financiranja in spremljanja.

Poleg najbolj aktualnega priporočila v zvezi z jezikovnimi viri in tehnologijami Vladi Republike Slovenije priporočamo kontinuirano skrb za ohranjanje in razvoj slovenščine na vseh področjih javne rabe, zlasti na področju državne uprave, ki naj postane zgled učinkovitega sporazumevanja in visoke jezikovne kulture. V tem smislu državnim organom priporočamo, da javne uslužbenke spodbujajo h kakovostnemu in kontinuiranemu jezikovnemu izobraževanju in usposabljanju, tega načrtujejo in jim ga omogočijo ter s tem prispevajo k njihovem ozaveščanju o družbeni vlogi slovenskega jezika.

Glede na celovito razumljeno jezikovno politiko pa državnim organom prav tako priporočamo, da javne uslužbenke spodbujajo in jim omogočijo seznanjanje z večkulturnimi vidiki jezikovne politike: delo z jezikovnimi manjšinami, priseljenci in ranljivimi skupinami govorcev ter tečaji tujih jezikov.

Zaradi boljšega ozaveščanja ključnih dejavnikov v državni upravi o pomembnosti uresničevanja sprejete jezikovne politike priporočamo organizacijo občasnih evalvacijskih delovnih srečanj na ravni državnih sekretarjev in direktorjev vladnih služb o posebej pomembnih problemskih sklopih uresničevanja ciljev in ukrepov jezikovne politike, ki jih kot takšne ob svojem rednem spremljanju stanja na tem področju prepozna MK.

Seznam uporabljenih kratic

ARRS – Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

IKT – informacijsko-komunikacijska tehnologija

IRSD – Inšpektorat Republike Slovenije za delo

IRSSV – Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo

IVZ – Inštitut za varovanje zdravja

IZUM – Institut informacijskih znanosti, Maribor

JAK – Javna agencija za knjigo Republike Slovenije

JSKD – Javni sklad za kulturne dejavnosti

MDDSZ – Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

MGRT – Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

MIZŠ – Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

MJU – Ministrstvo za javno upravo

MK – Ministrstvo za kulturo

MNZ – Ministrstvo za notranje zadeve

MZ – Ministrstvo za zdravje

MZI – Ministrstvo za infrastrukturo

NAKVIS – Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu

NUK – Narodna in univerzitetna knjižnica

RIC – Državni izpitni center

RRD – raziskovalno-razvojna dejavnost

RTV SLO – Radiotelevizija Slovenija

SZJ – slovenski znakovni jezik

ZRSŠ – Zavod Republike Slovenije za šolstvo

ZZZS – Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije